

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

ปริญญา

รัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
ของการเคหะแห่งชาติ

The Opinions of Din Daeng Community's People toward Din Daeng
Urban Renewal Project of National Housing Authority

นามผู้วิจัย นางสาวสมตี เบ็ญชัยพร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุพัตรา จุณณะปิยะ, M.A.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์โกวิท วงศ์สรวิวัฒน์, กศ.ด.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทัดคนชัยกุล, สส.ม., นบ.ท.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์จตุพร บานชื่น, M.S.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 6 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการ
ฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ

The Opinions of Din Daeng Community's People toward Din Daeng Urban Renewal
Project of National Housing Authority

โดย

นางสาวสมดี เบ็ญจชัยพร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-1055-6

สมมติ เบ็ญจชัยพร 2549: ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟู
เมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา:
รองศาสตราจารย์สุพัตรา จุณณะปิยะ, M.A. 184 หน้า
ISBN 974-16-1055-6

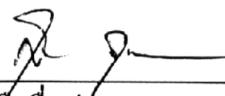
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการ
จัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความ
สัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
ของการเคหะแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวชุมชนดินแดง จำนวน 364 คน ใช้แบบสอบถาม
เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การผันแปรและการวิเคราะห์
การจำแนกพหุ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
ดินแดงในระดับมาก ทั้งในด้านอาคารใหม่และด้านสภาพแวดล้อม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า
รายได้ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ มีความสัมพันธ์กับความ
ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัย
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการมีส่วนร่วมในโครงการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความ
ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

24 / มค. / 49

Somdee Benjachaiyaporn 2006: The Opinions of Din Daeng Community's People toward Din Daeng Urban Renewal Project of National Housing Authority.

Master of Arts (Political Science), Major Field: Political Science, Department of Political Science and Public Administration. Thesis Advisor: Associate Professor Supatra Chunnapiya, M.A. 184 pages.

ISBN 974-16-1055-6

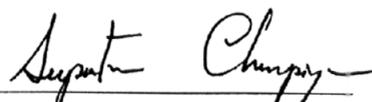
The objectives of this research were to study the opinions of Din Daeng community's people toward Din Daeng Urban Renewal Project of National Housing Authority and to study the factors related to the opinions of Din Daeng Community's people toward Din Daeng Urban Renewal Project of National Housing Authority.

The sample was 364 Din Daeng community's people. Questionnaire was used as a tool for data collection and analysis. Data were analyzed by using computer program. Statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, analysis of variance and multiple classification analysis with statistical significance level at .05.

The results of the research indicated that the opinions of Din Daeng community's people toward Din Daeng Urban Renewal Project was high both new building and environment. In addition, it found that income, information perception about the project and expectancy from the project related with the opinions of Din Daeng community's people toward Din Daeng Urban Renewal Project at statistical significance. The other factors, gender, age, educational level, occupation, rent, duration in Din Daeng community, knowledge and understanding about the project and participation in the project did not related to the opinions of Din Daeng community's people toward Din Daeng Urban Renewal Project at statistical significance.

Student's signature

 24 / 01 / 2006

Thesis advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ และการสนับสนุนจาก
รองศาสตราจารย์ สุพัตรา จุณณปิยะ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์
ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก รองศาสตราจารย์ นवलจันทร์ ทศนชัยกุล
กรรมการที่ปรึกษาวิชารอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมมาลัย ราชภัณฑารักษ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย
ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลแก้ไขข้อบกพร่อง และเพิ่มเติมส่วนที่เป็นประโยชน์ในทาง
วิชาการให้เนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์
ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาในโครงการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ (ภาคพิเศษ) ที่ได้
กรุณาถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนนิสิตบริหารรัฐกิจ รุ่น 11 ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ
ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณชาวชุมชนดินแดงทุกท่านที่ได้ตอบแบบสอบถามและเสนอความคิดเห็น
ที่เป็นประโยชน์อันทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้
กำลังใจ ในการศึกษาและการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ คุณค่า และประโยชน์ที่ได้จาก
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะส่งผลต่อการวางแผนในการแก้ไขคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนให้มีความเป็นอยู่
ที่ดีขึ้นต่อไป

สมดี เบ็ญจชัยพร

มกราคม 2549

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
ความรู้เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูเมือง	22
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	33
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร	38
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ	44
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	50
แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง	54
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	66
กรอบแนวคิดในการวิจัย	67
สมมติฐานการวิจัย	68
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	70
วิธีการและอุปกรณ์	70
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	70
การสุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การตรวจสอบแบบวัดและการให้คะแนน	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	79
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	80
ผลการวิจัย	80
ข้อวิจารณ์	106
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	115
สรุปผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	118
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	123
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	132
ภาคผนวก ข คะแนนของกลุ่มย่อย	142
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	149
ภาคผนวก ง มติคณะรัฐมนตรี 7 พฤศจิกายน 2543	154
ภาคผนวก จ ตัวอย่างสภาพเสื่อมโทรมของอาคารและสภาพแวดล้อม ของแฟลตดินแดง	157
ภาคผนวก ฉ เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับประเด็นที่เป็น ปัญหาของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	163
ภาคผนวก ช รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร การศึกษาความ เหมาะสม โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	172
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	184

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การสุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดง	71
2	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล	81
3	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	84
4	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	86
5	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	89
6	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	92
7	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านความคิดเห็นต่อโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	94
8	การวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านบุคคล	99
9	การวิเคราะห์จำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านบุคคล	100
10	การวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านโครงการ	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การวิเคราะห์การจำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดทำ โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านโครงการ	104
12	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น ต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	117
ตารางผนวกที่		
1	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทการรับรู้ข่าวสารของ ชาวชุมชนดินแดงเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	143
2	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความรู้ความเข้าใจของ ชาวชุมชนดินแดงเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	144
3	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทการมีส่วนร่วมของ ชาวชุมชนดินแดงในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	145
4	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความคาดหวังของ ชาวชุมชนดินแดงจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	146
5	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความคิดเห็นของ ชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	147
6	แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทการรับรู้ข่าวสารของชาวชุมชนดินแดง เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	150
7	แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนดินแดง ในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	151
8	แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทความคาดหวังของชาวชุมชนดินแดง จากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
9 แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง ต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	153

สารบัญภาพ

ภาพผนวกที่		หน้า
1	ตัวอย่างสภาพเสื่อมโทรมของอาคารและสภาพแวดล้อมของ เคหะชุมชนดินแดง ตรวจสอบโดยสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ปี 2546	158
2	สภาพเสื่อมโทรมภายในห้องพักอาศัย	159
3	การต่อเติมและการใช้พื้นที่อย่างไม่ถูกต้องและไม่เป็นระเบียบ	162
4	แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการจำนวนเนื้อที่ดินประมาณ 635.45 ไร่ รวมพื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่โครงการที่มีความเกี่ยวเนื่อง	173
5	แสดงการใช้ที่ดินของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโครงการฟื้นฟูเมือง ชุมชนดินแดง รวม 635.45 ไร่	174
6	แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการในส่วนการดูแลของการเคหะแห่งชาติ จำนวนเนื้อที่ดินประมาณ 207.30 ไร่	175
7	แสดงผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	176
8	แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นใหม่ สำหรับชดเชยให้แก่ผู้อยู่อาศัยในแปลง A	177
9	แสดงทัศนียภาพแสดงบรรยากาศระหว่างอาคารที่สร้างชดเชยให้แก่ ผู้อยู่อาศัยเดิมในแปลง C	178
10	แสดงทัศนียภาพการพัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมริมถนนวิภาวดีในแปลง B	179
11	แสดงทัศนียภาพการพัฒนาพื้นที่กลุ่มอาคารสำนักงานและ อาคารธุรกิจแปลง D	180

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
12	แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารที่แวดล้อมด้วยบรรยากาศร่มรื่น ของสวนสุขภาพในแปลง E	181
13	แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารบริเวณห้วมถนนวนิภาวดีในแปลง G	182
14	แสดงพื้นที่สวนสาธารณะ และพื้นที่โล่ง	183

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากประชากรของประเทศไทย มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างมากนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา กล่าวคือ ถ้าย้อนหลังในช่วงทศวรรษ คือ ปี 2537 ถึง 2546 มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรประมาณสี่ล้านคน (สถิติสำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2548) ประกอบกับความก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้ชีวิตมนุษย์ยืนยาวขึ้น เจ็บป่วยเสียชีวิตน้อยลง นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร มีการถ่ายทอดเลียนแบบทางวัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้าต่างๆอย่างรวดเร็ว การเพิ่มของประชากร ประกอบกับความเจริญของบ้านเมือง ทำให้ประชาชนต้องเร่งรีบและทำงานแข่งกับเวลา อันก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ ปัญหาความแออัด ตลอดจนที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ เป็นต้น ทำให้ประชากรอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้าเมืองเป็นจำนวนมาก

จากสภาพปัจจุบันที่กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงมีแรงงานจากชนบทเคลื่อนย้ายเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อประกอบอาชีพ ทำให้การอยู่อาศัยในเมืองมีสภาพแออัด การใช้ที่ดินของชุมชนเมืองเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเติบโตของเมืองไม่เป็นระเบียบ โดยเฉพาะเขตชุมชนเมืองเดิมมีสภาพชำรุดทรุดโทรม อาคารเก่าหมดสภาพการใช้งานอันอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ทุกเมื่อ ระบบสาธารณูปโภคไม่ถูกสุขลักษณะไม่เพียงพอให้บริการแก่ผู้อยู่อาศัยในเขตชุมชน การเคหะแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้พระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ พุทธศักราช 2537 มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดหาที่อยู่อาศัยเพื่อให้ประชาชนเช่า เช่าซื้อ หรือซื้อ ได้กำหนดนโยบายและแผนงานที่จะพัฒนาที่อยู่อาศัยในเขตเมือง โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาพื้นที่บริเวณดินแดง ในรูปแบบโครงการฟื้นฟูเมือง เนื่องจากอาคารและสภาพแวดล้อมมีความทรุดโทรมมาก เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างคุ้มค่า โครงการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการรื้ออาคารเก่าซึ่งมีผู้อยู่อาศัยอยู่แล้ว แล้วสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาทดแทน ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่และฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543

การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น นอกจากการศึกษาการจัดทำแผนงานของโครงการ การศึกษาเรื่องการลงทุน การศึกษาปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมแล้ว การเคหะแห่งชาติต้องดำเนินการในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ทางเลือกให้ผู้อยู่อาศัยเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนด้วย ทั้งนี้ช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปัจจุบัน การเคหะแห่งชาติได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นขั้นตอน ที่สำคัญคือได้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารของโครงการให้แก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้รับทราบ เปิดรับฟังความคิดเห็น และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม มีการแสดงความไม่เห็นด้วยกับโครงการเกิดขึ้นเป็นระยะ ได้แก่ การที่ผู้อยู่อาศัยประมาณ 1,000 คน หรือประมาณร้อยละ 15 ของผู้อยู่อาศัยทั้งหมด ได้รวมตัวคัดค้าน พร้อมทั้งมีหนังสือร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ แจ้งว่า การจัดทำโครงการดังกล่าวจะเป็นผลให้ผู้อยู่อาศัยปัจจุบันต้องรับภาระค่าเช่าที่สูงขึ้นหลายเท่าขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ในขณะเดียวกันสิ่งสิ่งพิมพ์หลายฉบับได้มีการเสนอหัวข้อข่าวการคัดค้านโครงการ โดยระบุว่า ชาวชุมชนดินแดงจะได้รับความเดือดร้อนจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ชาวชุมชนบางส่วนได้มีการตั้งเวทีกล่าวปราศรัยต่อต้านการจัดทำโครงการ ตลอดจนการติดป้ายตามอาคารแฟลตต่าง ๆ ปัญหาดังกล่าวเป็นผลให้การเคหะแห่งชาติพิจารณาทบทวนประเด็นข้อร้องเรียนของชาวชุมชน และได้ว่าจ้างสถาบันพระปกเกล้าดำเนินโครงการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราค่าเช่า ค่าขนย้าย และแนวทางการจัดการด้านสภาพแวดล้อม เช่น ถนน สาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน 2547

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีได้ล่วงเลยมาเป็นเวลากว่า 4 ปีแล้ว และการศึกษาองค์ประกอบของโครงการในด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของการเคหะแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินโครงการ และดำเนินกิจกรรมด้านสังคม กองฟื้นฟูเมือง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของการเคหะแห่งชาติที่ผ่านมาในด้านการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และความคาดหวัง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการนำเสนอโครงการต่อผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง สำหรับการพิจารณาดำเนินโครงการในแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับความคิดเห็นของชาวชุมชน อันจะทำให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงจากการพัฒนาโครงการ
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการกำหนดนโยบายด้านการฟื้นฟูเมืองแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองในบริเวณอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น โดยศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่ต้องมีการรื้อย้ายผู้อยู่อาศัยออก บริเวณอาคารแฟลต 1-64 เคหะชุมชนดินแดง ซึ่งมีผู้พักอาศัยอยู่จำนวนทั้งสิ้น 4,144 ครอบครัว

นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะดังนี้

“ความคิดเห็น” หมายถึงความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงที่มีต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล ที่เกิดจากการรับรู้ ความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม ตลอดจนความคาดหวังของแต่ละบุคคล

“โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง” หมายถึง การปรับปรุงพื้นที่ที่มีสภาพเสื่อมโทรมของชุมชนดินแดง โดยการรื้อถอนอาคารเดิมและสร้างขึ้นใหม่ในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม เป็นการปรับปรุงสภาพการอยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยให้ดีขึ้น โดยผู้อยู่อาศัยเดิมจะได้สิทธิในการอยู่อาศัยในโครงการที่ก่อสร้างใหม่ ในการรื้อถอนอาคารและการก่อสร้างอาคารใหม่ แบ่งเป็น 2 ระยะ มีอาคารที่จะถูกรื้อถอนจำนวน 4,144 หน่วย

“อาคารใหม่” หมายถึง อาคารที่จะก่อสร้างขึ้นภายใต้แผนการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มีลักษณะเป็นอาคารสูง มีมาตรฐานตามที่กำหนดในกฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายผังเมือง และกฎหมายสิ่งแวดล้อม ในด้านความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร และไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีส่วนประกอบของอาคารเพื่อการอยู่อาศัยอย่างครบถ้วน ได้แก่ สถานที่จอดรถ สถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

“สภาพแวดล้อม” หมายถึง องค์ประกอบที่จัดให้มีขึ้นภายใต้แผนการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เพื่อส่งเสริมการอยู่อาศัยในโครงการให้สมบูรณ์ขึ้น ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบรักษาความปลอดภัย เส้นทางคมนาคมภายในชุมชน พื้นที่โล่ง พื้นที่พักผ่อน และสวนสาธารณะ เป็นต้น

“การเคหะแห่งชาติ” หมายถึง หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ในการสร้าง ชื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน รับจำนอง ว่าจ้าง รับจ้าง ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินอื่น หรือดำเนินงานใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

“ชาวชุมชนดินแดง” หมายถึง ผู้ที่เช่าอาคารแฟลตดินแดงโดยทำสัญญาเช่ากับการเคหะแห่งชาติ

“ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของการเคหะแห่งชาติ” หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ในด้านอาคาร และสภาพแวดล้อม โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการรับรู้ข่าวสารจากการเคหะแห่งชาติ หรือจากแหล่งข้อมูลอื่น ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม รวมทั้งความคาดหวังที่เกิดจากประสบการณ์ของชาวชุมชน โดยมีสภาพแวดล้อมในขณะตอบแบบสอบถามเป็นพื้นฐานการแสดงออก

“ค่าเช่าที่พักอาศัย” หมายถึง อัตราค่าเช่าที่พักอาศัยในเคหะชุมชนดินแดงที่ชาวชุมชนดินแดงจ่ายต่อเดือนอยู่ในปัจจุบัน

“ระยะเวลาที่พักอาศัย” หมายถึง การเข้ามาอยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงตั้งแต่วันแรกจนถึงปัจจุบันของชาวชุมชน

“การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ” หมายถึง ชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อจากหน่วยงาน เกี่ยวกับการดำเนินโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงในประเภทต่างๆ

“ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ” หมายถึง ชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงในด้านต่างๆ เช่น รูปแบบอาคาร อัตราค่าเช่า อัตราค่าขนย้าย เงินชดเชย ระเบียบในการอยู่อาศัย และแผนการรื้อย้าย เป็นต้น

“การมีส่วนร่วมในโครงการ” หมายถึง การที่ชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนดินแดงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมร่วมกับชาวชุมชน กิจกรรมที่การเคหะแห่งชาติจัดขึ้น ได้แก่ การเข้าประชุมกับเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

“ความคาดหวังจากโครงการ” หมายถึง การแสดงออกของชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงที่แสดงถึง การคาดคะเน การคาดการณ์ ผลในทางบวกหรือลบ ที่เกิดจากการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง รวมถึงการแสดงถึงความต้องการที่ชาวชุมชนควรจะได้รับเมื่อมีการพัฒนาโครงการ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด หลักการ ทฤษฎี นำมาใช้ในการอธิบายเนื้อหาและการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร
5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
6. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
7. แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

จากหนังสือประวัติเคหะชุมชนดินแดงซึ่งจัดทำโดยการเคหะแห่งชาติ พบว่าเคหะชุมชนดินแดงเป็นโครงการอาคารสงเคราะห์แห่งแรกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนเก่าแก่ที่เกิดขึ้นมากกว่า 50 ปีแล้ว และจากสภาพความเจริญเติบโตของสังคมและเศรษฐกิจทำให้ขอบเขตความเป็นเมืองของกรุงเทพมหานครขยายตัวอย่างรวดเร็ว ชุมชนดินแดงที่เดิมเป็นเขตชานเมืองในอดีตได้กลายเป็นชุมชนกลางเมืองที่มีโครงข่ายการคมนาคมที่สะดวกสบาย ปัจจุบันสภาพของชุมชนดินแดงจึงเป็นแหล่งที่ชาวชนบทที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพมาพักอาศัยกันอยู่เป็นจำนวนมาก

อาณาเขต

ชุมชนดินแดง ตั้งอยู่บริเวณแขวงดินแดง เขตดินแดง มีขอบเขตพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดถนนมิตรไมตรี
ทิศใต้	ติดถนนอโศกดินแดง คลองสามเสน
ทิศตะวันออก	ติดถนนประชาสงเคราะห์
ทิศตะวันตก	ติดถนนวิภาวดี-รังสิต

ประวัติของชุมชน

ชุมชนดินแดงเกิดขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2494 เป็นโครงการระยะแรกที่รัฐบาลได้เริ่มโครงการจัดบ้านพักให้ประชาชนเช่าอยู่อาศัย โดยกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้จัดสร้างอาคารสงเคราะห์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยจัดสร้างเป็นบ้านไม้ชั้นในบริเวณพื้นที่ที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลนครกรุงเทพส่วนหนึ่งและเป็นบริเวณทุ่งนาอีกส่วนหนึ่ง บ้านดังกล่าวมีลักษณะเป็นเรือนแถวชั้นเดียวได้ถุนสูงแบบหนึ่ง และแบบ 2 ชั้นอีกแบบหนึ่ง รวม 1,088 หลัง สำหรับค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารสงเคราะห์แบบไม้ที่ถนนดินแดง เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 12,100,000 บาทเศษ โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2504 กรมประชาสงเคราะห์พบว่า บ้านไม้ที่สร้างขึ้นมีสภาพชำรุดทรุดโทรมลงไปมาก และพบว่ามีปัญหาการขาดแคลนที่ดินสำหรับสร้างที่พักอาศัยให้กับประชาชนในอนาคต ประกอบกับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯ มีมากขึ้นทุกขณะ เพื่อเป็นการประหยัดที่ดินและเพื่อจะสร้างที่อยู่อาศัยให้ได้จำนวนมากในเนื้อที่ดินน้อย จึงเห็นควรสร้างเป็นตึกสูงขึ้นไปหลายชั้น กันเป็นห้องที่เรียกว่า แฟลต (Flat) แบบในต่างประเทศเป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึงปี 2516 มีอาคารแฟลตที่สร้างขึ้นทั้งหมด 64 อาคาร จำนวน 4,144 หน่วย หลังจากที่ได้จัดตั้งการเคหะแห่งชาติขึ้นแล้ว ก็ได้โอนอาคารทั้งหมดให้อยู่ในความดูแลของการเคหะแห่งชาติ

หลังจากนั้น ช่วงปี 2516-2524 การเคหะแห่งชาติได้ก่อสร้างอาคารแฟลตเช่าเพิ่มขึ้นเพื่อปรับปรุงบริเวณดินแดงที่เป็นกองขยะและแหล่งเสื่อมโทรม และเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและชาวสลัมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นอาคารเช่า 21 อาคาร จำนวน 3,148 หน่วย รวมเป็นอาคารเช่าทั้งหมด 7,292 หน่วย

สภาพทั่วไปของชุมชนดินแดงในปัจจุบัน

รายงานการสำรวจ วิจัย และปฏิบัติงานสังคมในชุมชนดินแดง ของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเมษายน 2545 ได้รายงานสภาพทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคมของชุมชนดินแดง ไว้ดังนี้

ชุมชนดินแดงในอดีตเป็นที่อยู่อาศัยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและขาดแคลนที่อยู่อาศัย ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนไป ประกอบด้วยคนหลากหลายกลุ่ม เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศ สมาชิกของชุมชนโดยส่วนใหญ่เข้ามาพักอาศัยเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาและสร้างรายได้ โครงสร้างสังคมมีความหลากหลายมากขึ้น วิธีการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบการ

ผสมผสานระหว่างสังคมแบบเดิม คือ สังคมผู้มีรายได้น้อย สังคมของเมืองแออัด และคนชนบทต่างจังหวัด ซึ่งสังคมของคนกลุ่มนี้มีการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และมีความกลมเกลียวในหมู่ญาติมิตรค่อนข้างดี แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นสังคมของคนมีรายได้ มีการศึกษาดีในระดับหนึ่ง ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางความคิดของคนในชุมชนค่อนข้างสูง และที่สำคัญมากไปกว่านั้น ชุมชนดินแดงเป็นชุมชนใหญ่ มีประชากรมากจึงเป็นที่สนใจและการสร้างฐานทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ

สภาพทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากลักษณะของอาชีพหลักของสมาชิกในชุมชนได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย ลูกจ้างประจำ สถานที่ประกอบอาชีพอยู่ไม่ไกลจากชุมชนดินแดงมากนัก เช่น บริเวณประตูน้ำ อนุสาวรีย์ชัยฯ เป็นต้น ซึ่งพบว่ารายได้จะผันผวนตามภาวะทางเศรษฐกิจ รวมถึงความรู้ของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาทต่อครัวเรือน ในส่วนของรายจ่ายส่วนใหญ่จะใช้เพื่อเป็นค่าอาหาร ค่าเช่าที่พักอาศัย ค่าน้ำ-ไฟ และค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน การใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อนหรือนันทนาการมีไม่มากนัก ในขณะเดียวกันพบว่ามีการกั๊ยมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นค่าครองชีพประจำวัน และเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกั๊ยมเงินจากสมาชิกภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแม่ค้าในชุมชนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 บาท โดยมีการผ่อนชำระเป็นรายวัน และรายเดือนตามแต่ข้อตกลงระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้

สภาพทางสังคม

สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ทำให้วัฒนธรรมชุมชนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมสืบเนื่องมาจากความเชื่อตามศาสนาของชาวพุทธ เช่น การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา และการทำบุญตักบาตรในตอนเช้า และสำหรับการทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา จะใช้บริเวณลานว่างของแฟลตในชุมชนเป็นสถานที่จัดกิจกรรม ส่วนใหญ่ในแต่ละครัวเรือนก็จะมีพระพุทธรูปตั้งประจำบ้านเพื่อกราบไหว้บูชา

สภาพความเสื่อมโทรม

จากการศึกษาข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบสภาพอาคารฯ ของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย เมื่อ 2546 รายงานสภาพความทรุดโทรมของชุมชนดินแดง ดังนี้

1. สภาพความทรุดโทรมของตัวอาคาร มีสาเหตุมาจาก

1.1 อายุการใช้งาน 30-40 ปี (อาคารที่ก่อสร้างรุ่นแรก)

1.2 ปริมาณการจราจรหนาแน่นบริเวณโดยรอบโครงการ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือน

1.3 ปัญหาการทรุดตัวของดินที่เกิดจากการใช้น้ำใต้ดิน

1.4 การต่อเติมหรือขยายพื้นที่ในห้องพัก เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอย เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น

2. สภาพแวดล้อมของชุมชน สาธารณูปโภคเสื่อมโทรมหมดสภาพเนื่องจากอายุการใช้งานและมีไม่เพียงพอในการให้บริการแก่ผู้อยู่อาศัย

3. สภาพแออัดของการจราจร เนื่องจากปริมาณรถยนต์ที่มีจำนวนมากประกอบกับสภาพถนนแคบและผ่านเขตชุมชนที่มีการสัญจรลวงล้ำพื้นผิวถนน ทำให้ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สภาพปัญหาที่พบในชุมชน

จากรายงานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของสถาบันพระปกเกล้า (2547) ได้ประมวลประเด็นปัญหาจากการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านความสะอาด จุดที่พบมากคือในบริเวณที่ผู้อยู่อาศัยต้องใช้เป็นประจำ เช่น บริเวณชั้นล่างของแต่ละแฟลต บริเวณระเบียงทางเดิน บันได มักจะมีของที่ไม่ใช้แล้ววางทิ้งไว้ บริเวณใต้ถุนแฟลตน้ำที่ทำความสะอาดภาชนะจะขังอยู่ในท่อระบายน้ำเป็นเวลานานและส่งกลิ่นเหม็น เนื่องจากท่อระบายน้ำบริเวณใต้ถุนแฟลตมีการอุดตันและยังไม่ได้รับการซ่อมแซม

นอกจากนี้ปัญหาด้านขยะซึ่งมีพื้นที่ทิ้งขยะคือบริเวณปล่องขยะ แต่ลักษณะนิสัยการทิ้งขยะของชาวชุมชนมักจะไม่มีการแยกขยะเปียก ขยะแห้ง เศษแก้ว ขวดน้ำ จะทิ้งทั้งหมดรวมกัน ทำให้เกิดการหมักหมมของขยะ

2. ปัญหาด้านสัตว์เลี้ยง บริเวณอาคารที่อยู่อาศัยมีการเลี้ยงสัตว์หลายชนิด เช่น สุนัข แมว นก และไก่ ในบริเวณชั้นล่างของแฟลต พื้นที่สาธารณะระหว่างแฟลต และตามระเบียง ทางเดินทั้งด้านบนและด้านล่าง ทำให้เกิดความสกปรกและมีกลิ่นเหม็น นอกจากนี้ยังได้รับความเดือดร้อนจากสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นส่งเสียงดังรบกวนการอยู่อาศัย และเป็นที่น่าเชื่อโรคที่เกิดจาก สัตว์เลี้ยงอีกด้วย

3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมบริเวณแฟลต บริเวณโดยรอบแฟลตยังมีปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านแสงสว่างไม่เพียงพอ การจอดรถ การใช้พื้นที่ชั้นล่างและลานอเนกประสงค์เป็นที่เสพยาเสพติด ตั้งวงดื่มสุรา เล่นการพนัน การบุกรุกพื้นที่ทำเป็นร้านค้า

4. ปัญหาด้านความปลอดภัย ความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยในแฟลตมีน้อย เพราะมีการลักขโมยทั้งกลางวันและกลางคืน ซึ่งคนที่ลักขโมยของจะเป็นวัยรุ่นในแฟลตเอง หรือบางครั้งเป็นคนนอก

ความจำเป็นของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมือง

1. จากสภาพของอาคารแฟลตในเคหะชุมชนดินแดงที่มีสภาพเก่า ทరుโทรม ไม่ปลอดภัยในการอยู่อาศัย ประกอบกับการพัฒนาเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม การจราจร ระบบขนส่งมวลชน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงฟื้นฟูเคหะชุมชนดินแดงให้มีสภาพที่เหมาะสมทั้งสภาพอาคาร การใช้ที่ดิน สภาพแวดล้อม การจราจร เพื่อเป็นการพัฒนาสภาพชุมชนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. สภาพปัจจุบันของพื้นที่บริเวณดินแดงมีทำเลอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร เป็นจุดสำคัญเพื่อการเปลี่ยนทิศทางการเดินทาง และการคมนาคมทางบก เป็นจุดที่มีระบบคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่หลายระบบไหลเวียนมาบรรจบกัน และเป็นบริเวณที่ตั้งของหน่วยราชการทั้งจากภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานบริหารขององค์กรท้องถิ่นคือ กรุงเทพมหานคร ด้วยความสำคัญดังกล่าวพื้นที่ย่านดินแดงจึงเป็นบริเวณที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญยิ่งในอนาคต โดยควรจะได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าพาณิชย์กรรมที่หลากหลาย เป็นศูนย์ราชการหลักขององค์กรท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาของนักเรียนเด็กเล็ก เด็กโต และนักศึกษาหลายระดับ และเป็นบริเวณชุมชนที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นสูง

แต่เนื่องจากปัญหาของชุมชนเมืองนั้นไม่สามารถแก้ไขหรือบรรเทาได้ หากการปรับปรุงได้รับการวางแผนแบบแยกกันไป แบบต่างคนต่างทำ เนื่องจากแต่ละพื้นที่ล้วนมีข้อจำกัดในเรื่องความสามารถ และประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หน่วยงานรัฐและหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงประชาชนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาเมืองในอนาคต การทำงานร่วมกันโดยแบ่งกันรับผิดชอบเร่งการฟื้นฟูให้เกิดสภาพแวดล้อม และชุมชนที่สะดวกสบายน่าอยู่ดั้งเดิม หรือน่าอยู่กว่าเดิม

มาตรการเกี่ยวกับการฟื้นฟูเมือง

จากรายงานการสัมมนาทางวิชาการ “การปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเมือง” ดร.อุทิศ ขาวเอียร ผู้อำนวยการกองประสานการพัฒนาเมือง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอมาตรการฟื้นฟูชุมชนเมืองที่จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ควรมีดังนี้

1. การปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเมืองที่จะเกิดขึ้น ไม่เพียงจะเน้นการอุดหนุนในทางเศรษฐกิจหรือเป็นฐานการผลิตและจ้างงานที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่จะต้องมีสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขอันก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมใน ทางสังคมด้วย

2. โครงการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองที่จะเกิดขึ้น ควรเป็นการสร้างชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วย ซึ่งมีกลยุทธ์สำคัญ 2 ประการคือ

2.1 การสนับสนุนและประสานการพัฒนาเมืองร่วมกับองค์กรของท้องถิ่นเพื่อให้เข้าร่วมตั้งแต่เริ่มการพัฒนา และองค์กรนั้นยังคงต้องมีอยู่ภายหลังการพัฒนาระเบียบและการจัดสรรงบประมาณ

2.2 ต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างระเบียบ และงบประมาณ ควรต้องมีการจัดสรรเพื่อการศึกษา อบรม การฟื้นฟูค่านิยมต่าง ๆ ของท้องถิ่นเดิมไว้

3. เมืองที่จะเกิดขึ้น ควรเป็นเมืองที่ประกอบด้วยกิจกรรมบริการที่ให้โอกาสแก่คนทุกชั้น

4. เมืองที่จะอยู่รอดได้ต้องคำนึงถึงการคืนทุนด้วย คือจะต้องมีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้ต้องมีการเสริมสมรรถนะของคนจนในเมืองด้านการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนจนมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถมีโอกาสได้ใช้บริการที่ต้องจ่ายค่าบริการสูงกว่าชนบท

ขั้นตอนและแผนการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเมือง

จากรายงานผลการสัมมนาทางวิชาการ “การปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเมือง” โดยการเคหะแห่งชาติ เมื่อกันยายน 2535 ได้สรุปขั้นตอนและแผนการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเมือง ดังนี้

การศึกษาจัดทำโครงการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองต้องเข้าใจปัญหาและทำการศึกษข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้รอบคอบ ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และนโยบาย ตลอดจนแผนกลยุทธ์ มีการศึกษาทางเลือก คัดเลือกทางเลือกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด มีการวางแผนด้านการผลิต ด้านเทคนิค ด้านการตลาดการขาย การเงิน การประชาสัมพันธ์ การบริหาร และการดูแลซึ่งมีขั้นตอนพอเขียนสรุปได้ดังนี้

1. ทำการศึกษาความเป็นไปได้ทุกด้านให้ครบถ้วนรอบคอบ เช่น

1.1 ศึกษาว่าจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินอะไรบ้าง ขนาดเนื้อที่เท่าไร ความหนาแน่นควรเป็นเท่าไร เส้นทางคมนาคมเป็นอย่างไรจึงสะดวกเหมาะสมกับกิจกรรม

1.2 การปฏิบัติการจะแบ่งวาระ (PHASING) และระยะ (STAGE) อย่างไร

1.3 ด้านการเงินแหล่งเงินได้จากแหล่งไหนบ้าง

1.4 แนวทางการปรับปรุงฟื้นฟู แต่ละบริเวณ แต่ละย่านทำอย่างไร ใช้เวลามากน้อยเพียงใด

1.5 ศึกษาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบอย่างไร เช่น เรื่องระบบป้องกันน้ำท่วม เรื่องทางด่วน เรื่องสภาพแวดล้อม ฯลฯ

2. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กรมธนารักษ์ สถาปนิก สำนักงบประมาณ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานในพื้นที่รอบโครงการ

3. การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

เหตุผลในการเลือกพื้นที่โครงการ

จากเอกสารการนำเสนอขออนุมัติในหลักการของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ต่อคณะกรรมการ การเคหะแห่งชาติ เมื่อเมษายน 2540 ได้นำเสนอเหตุผลในการเลือกพื้นที่โครงการดังนี้

1. ชุมชนดินแดงเป็นโครงการอาคารสงเคราะห์แห่งแรก สภาพอาคาร สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อม มีสภาพเสื่อมโทรมมาก
2. เป็นโครงการบนพื้นที่ขนาดใหญ่ มีทำเลอยู่ในใจกลางเมือง มีระบบขนส่งมวลชนรองรับ และมีโครงข่ายการคมนาคมที่สะดวก สามารถรองรับการอยู่อาศัยได้อีกจำนวนมาก ในขณะที่สภาพปัจจุบันยังมีได้ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นพื้นที่ที่มีองค์ประกอบด้านสาธารณูปการครบถ้วน เช่น สนามกีฬา โรงเรียน โรงพยาบาล หน่วยราชการ เป็นต้น
4. ที่ดินเป็นที่ราชพัสดุ โดยมีการเคหะแห่งชาติ เป็นผู้ใช้ประโยชน์

แผนงานโครงการ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการฯ พบว่าโครงการฟื้นฟูเมืองเป็นโครงการที่กำหนดไว้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เพื่อพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมในเมือง ให้ดีขึ้นทั้งสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม

การเคหะแห่งชาติได้ศึกษาแนวทางการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงมาตั้งแต่ปี 2533 ได้มีการศึกษา, ปรับปรุง และจัดทำแผนโครงการฯ อีกหลายครั้ง จนกระทั่งได้มีการนำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาแผนผังแม่บทการพัฒนาโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนผังแม่บทฯ ดังกล่าว และให้การเคหะแห่งชาติ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้อยู่อาศัย โดยให้การเคหะแห่งชาติ พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้เสร็จก่อนจึงจะเริ่มโครงการ

1. จัดทำแผนการรื้อย้ายผู้อยู่อาศัยเดิมและการก่อสร้างอาคารหรือการจัดหาที่พักชั่วคราวให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านครอบครัว โรงเรียนของบุตรและแหล่งงานของผู้อยู่อาศัยเดิม
2. ศึกษาและพิสูจน์เพื่อทราบจำนวนและรายชื่อผู้อยู่อาศัยเดิมและจัดทำบัญชีรายชื่อประกาศไว้ในแต่ละเคหะชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสตรวจสอบความถูกต้องได้
3. กำหนดการชดเชยสิทธิในการเช่า และเงินช่วยเหลือค่าขนย้ายชั่วคราวระหว่างดำเนินโครงการสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิมให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมตามภาวะเศรษฐกิจ
4. กำหนดให้ผู้อยู่อาศัยเดิมได้รับสิทธิพิเศษในการเช่าพักอาศัยในโครงการเป็นอันดับแรกในอัตราค่าเช่าพิเศษต่ำกว่าอัตราค่าเช่าปกติที่จะคิดจากผู้อยู่อาศัยใหม่ โดยพิจารณากำหนดอัตราค่าเช่าพิเศษดังกล่าว ในอัตราต่ำสุดที่จะพิจารณาได้ และให้พิจารณารายได้เฉลี่ยของผู้พักอาศัยเดิมเป็นเกณฑ์ โดยคำนึงถึงการสร้างแหล่งงาน และการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความสามารถในการชำระค่าเช่าของผู้อยู่อาศัยเดิม
5. ต้องมีการกำหนดพื้นที่ที่จะใช้เป็นศูนย์บริการชุมชน อาทิ ห้องสมุดชุมชน ศูนย์สุขภาพชุมชนและศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ ศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น โดยต้องมีสัดส่วนที่เพียงพอและเหมาะสมกับผู้พักอาศัยทั้งหมด
6. ต้องมีการกำหนดพื้นที่ที่จะใช้เป็นร้านค้าชุมชนในแต่ละอาคารที่พักอาศัยและพื้นที่ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้สิทธิผู้อาศัยได้เข้าไปประกอบการค้า สร้างรายได้ในอัตราค่าเช่าพิเศษ โดยไม่มีการโอนสิทธิหรือกิจการไปให้อีกคนหนึ่งโดยได้ค่าตอบแทน (ค่าเช่า)
7. ต้องมีการจัดสรรพื้นที่ในพื้นที่เชิงพาณิชย์จำนวนหนึ่ง เพื่อให้สิทธิผู้อยู่อาศัยเดิมได้เช่าอันดับแรกในอัตราค่าเช่าพิเศษ โดยไม่มีการโอนสิทธิหรือกิจการไปให้อีกคนหนึ่งโดยได้ค่าตอบแทน (ค่าเช่า)
8. ศึกษาความเป็นไปได้ในกรณีที่ให้ออกชนลงทุนในการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์ ให้มีการกระจายหุ้นของเอกชนให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสซื้อก่อน
9. การเคหะแห่งชาติ ต้องชี้แจงทำความเข้าใจ และจัดทำกรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัยเดิมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตาม (1-8) ให้เสร็จสิ้นก่อน

เงื่อนไขสำหรับผู้อยู่อาศัย เงื่อนไขสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิม สรุปได้ดังนี้

1. อาศัยในอาคารก่อสร้างใหม่ ในอัตราค่าเช่า 2,000 บาท/เดือน (รวมค่าบริการ ส่วนกลาง ค่าภาษี)
2. ย้ายออกจากโครงการ ได้รับเงินชดเชยการย้ายออก 250,000 บาท และเงินช่วยเหลือการขนย้าย 10,000 บาท
3. อยู่อาคารอื่นที่ไม่มีการรื้อถอนในโครงการ ที่อยู่ในสภาพดี โดยจ่ายค่าเช่าในอัตราเดิม และได้รับเงินช่วยเหลือการขนย้าย 5,000 บาท

แผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่และฟื้นฟูเมือง

จากเอกสารการศึกษาความเหมาะสมโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (2548) ได้นำเสนอผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

วิสัยทัศน์ และกรอบแนวความคิด (Vision)

การจัดทำแผนผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มีปัจจัยแวดล้อมในพื้นที่โครงการที่จะต้องนำมาพิจารณาหลายประการ ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม อุปสรรค ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย และนโยบายทางการเมือง ทั้งในระดับกำกับดูแลองค์กรผู้ปฏิบัติงาน กรอบแนวความคิดช่วยเป็นเข็มทิศ และเป้าหมายให้คณะที่ร่วมงานวางแผนได้หาแนวทางไปสู่เป้าหมายได้เร็วขึ้น สามารถลดข้อขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ กรอบแนวความคิดของแผนผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ดังนี้

1. พัฒนาพื้นที่ชุมชนดินแดงให้เป็นศูนย์กลางชุมชนที่มีกิจกรรมแบบผสมผสาน (Mixed-Use Activities) โดยพัฒนาที่ดินให้ใช้ประโยชน์ เป็นทั้งย่านพักอาศัยที่สอดคล้องกับสถานะของมูลค่าที่ดิน ณ ปัจจุบัน และอนาคต คือ เป็นย่านพักอาศัยในระดับครอบครัวผู้มีรายได้ปานกลางไปถึงระดับครอบครัวผู้มีรายได้สูง มี กิจกรรมเชิงพาณิชย์และธุรกิจการค้า ตอบสนองอุปสงค์ของผู้อาศัยและผู้สัญจรที่ผ่านไปมา มีแหล่งบันเทิงและนันทนาการที่จำเป็นสำหรับชุมชนขนาดใหญ่หลายระดับ

2. พัฒนาพื้นที่ชุมชนดินแดงด้วยการเสริมสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ เช่น โครงข่ายระบบถนนภายใน การจัดทำระบบสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการในพื้นที่ชุมชนดินแดง ซึ่งจะมีการวางแผนให้มีการดำเนินการก่อสร้างอย่างมีมาตรฐานสูง โดยใช้ระบบท่ออุโมงค์สาธารณะ (Utilities Tunnel) คือ ท่อสาธารณูปโภคทุกชนิดจะรวมอยู่ในอุโมงค์ใต้ดินที่สามารถให้บริการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือบำรุงรักษาได้ โดยไม่ต้องมีการขุดกลบกันในภายหลัง และไม่ต้องมีการเดินท่อประปา-ไฟฟ้าบนดิน รวมทั้งไม่ต้องตั้งเสาไฟฟ้า เพื่อมีการพาดสายไฟ-สายโทรศัพท์บนอากาศ ซึ่งจะทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม และการใช้งานต่าง ๆ บนระดับดินไม่สะดวกปลอดภัย ขนาดของเส้นทางคมนาคมรวมทั้งพื้นที่จอดรถจะมีการออกแบบวางผังให้พื้นที่รองรับได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของผู้พักอาศัยและผู้มาใช้บริการในพื้นที่นี้ โดยจะกำหนดให้มีการใช้พื้นที่ทั้งในระดับดิน ใต้ดิน และเหนือดินอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. วางแผนผังกำหนดให้เป็นพื้นที่รองรับสถาบันราชการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญขององค์กรท้องถิ่นในอนาคต เช่น ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ที่จะป็นสำนักงานแห่งใหม่ที่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมดี มีความสง่างามการจัดผังบริเวณที่สมกับเป็นที่ทำการปกครองท้องถิ่นของประเทศที่เป็นนครหลวง รวมทั้งวางผังให้สามารถรองรับส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีที่ทำการเดิมอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้มาก่อน โดยให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงอย่างคุ้มค่ากับพื้นที่

4. วางแผนผังให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมดี โดยกำหนดพื้นที่สีเขียวที่มีต้นไม้ให้ความร่มรื่น ให้ความสวยงามเจริญตา และให้คุณค่าในการลดพลังงานความร้อนตามธรรมชาติจากแสงอาทิตย์ และดูดซับมลภาวะจากอากาศให้ลดลง และกำหนดให้มีพื้นที่ว่าง พื้นที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย รวมทั้งที่โล่งที่เป็นปอดของชุมชนอย่างเหมาะสมเพียงพอ

5. แผนผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมือง ชุมชนดินแดง มีการวางแผนพัฒนา โดยคำนึงถึงผลตอบแทนทางสังคมและผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ ด้วยการจัดหาเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารโครงการ โดยไม่ให้มีการกระทบกระเทือนต่อระบบงบประมาณของภาครัฐโดยไม่จำเป็น

6. การดำเนินการวางแผนพัฒนาโดยยึดหลักการให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณนี้มาก่อน ได้รับความเดือดร้อนน้อยที่สุด หรือไม่ให้เกิดความเดือดร้อนเลยโดยไม่จำเป็น และให้โอกาสผู้อยู่ในพื้นที่นี้มาก่อน มีโอกาสเลือกหรือมีสิทธิก่อนในการกำหนดที่อยู่ อาศัยหรือที่ใช้ประโยชน์ รวมทั้งโอกาสในการประกอบอาชีพ เช่น การค้าขายรายย่อยตามลักษณะเดิมโดยจะจัดให้ถูกสุขลักษณะ และให้มีความเป็นไปได้ที่จะขยายฐานลูกค้าให้มากขึ้น

7. พื้นที่ชุมชนดินแดงในอนาคตจะเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทั้งในระดับท้องถิ่น เป็นจุดเชื่อมโยง และจุดเปลี่ยนของการเดินทางจากหลายทิศทาง ดังนั้น การออกแบบวางแผนผังจึงคำนึงถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่สอดคล้องกับรูปแบบของระบบคมนาคมขนส่งที่มีหลายรูปแบบ (Mode) โดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการใช้ระบบ และรูปแบบการจราจร และการขนส่งที่เชื่อมโยงกัน กล่าวคือ การกำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อการออกแบบและจัดทำแผนผังแม่บทจะมีการดำเนินการให้มีการใช้พื้นที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สอดคล้องกับแผนและระบบต่างๆ ของการพัฒนากรุงเทพมหานคร และแผนสอดคล้องที่เน้นความสำคัญทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับอนาคตอย่างยั่งยืนตลอดไป

พื้นที่พักอาศัยชดเชยผู้อยู่อาศัยเดิม (Existing Residential Area)

เนื่องจากความจำเป็นในการจัดกลุ่มอาคารเพื่อชดเชยผู้อยู่อาศัยเดิม ในการจัดกิจกรรมที่พักอาศัยให้อยู่ในแนวตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาพื้นที่เปิดโล่งสำหรับคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชนเมือง รวมทั้งพื้นที่อยู่ในความดูแลของการเคหะแห่งชาติเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยและฟื้นฟูเมือง

ในเบื้องต้นของการเริ่มต้นโครงการ จำเป็นต้องมีอาคารพักอาศัยรองรับในการย้ายผู้พักอาศัยเดิมเข้าอยู่ แล้วรื้อย้ายอาคารเดิมเปิดพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการ เป็นลำดับไปตามแผนผังโครงการ โดยคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้

1. ผู้อยู่อาศัยเดิม ควรได้รับการชดเชยในย่านเดิม หรือใกล้เคียงที่สุด
2. การรื้อย้ายอาคารเดิมจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการจัดพื้นที่ชั่วคราวระหว่างการก่อสร้างระยะแรก หรือการก่อสร้างอาคารชดเชยรองรับเรียบร้อยแล้ว สำหรับการก่อสร้างในระยะต่อมา
3. การชดเชยผู้พักอาศัยเดิมเป็นความสมัครใจของผู้พักอาศัยจึงสามารถเลือกอยู่ในหน่วยชดเชยในพื้นที่โครงการ หรือเลือกโครงการอื่น ๆ ของการเคหะแห่งชาติที่สามารถชดเชยกันได้ตามความสมัครใจ พื้นที่ที่ใช้เพื่อการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชดเชยนี้ได้คำนึงถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เงียบสงบ เหมาะแก่การพักอาศัยและอยู่ใกล้เส้นทางที่จะนำไปสู่พื้นที่บริการชุมชน

แบบของอาคารที่ก่อสร้างใหม่

เนื่องจากข้อจำกัดของการใช้พื้นที่ การก่อสร้างอาคารใหม่จะก่อสร้างเป็นอาคารสูง 20-27 ชั้น แทนอาคารเก่า 5 ชั้น เปิดพื้นที่โล่งสำหรับเป็นพื้นที่สาธารณะ การเชื่อมต่อระบบคมนาคมพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้มากขึ้น ซึ่งการก่อสร้างอาคารสูงดังกล่าวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน ได้แก่ มีจำนวนลิฟต์เพียงพอกับจำนวนห้องพักอาศัย มีที่จอดรถที่ได้สัดส่วนตามกฎหมาย มีการจัดการในเรื่องระเบียบการอยู่อาศัยที่รัดกุม โดยต้องมีหน่วยงานที่เข้ามาบริหารจัดการการอยู่อาศัยเพื่ออำนวยความสะดวกดังกล่าว

พื้นที่สวนสาธารณะ (Park and Open Space Area)

แผนผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงได้วางแนวคิดด้านสวนสาธารณะและภูมิทัศน์ โดยสามารถจัดแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. พื้นที่สวนสาธารณะของเมือง (Urban Park) โดยมุ่งหวังจะให้เกิดประโยชน์ต่อเมืองโดยรวม คือได้พื้นที่ปลูกต้นไม้ของเมืองเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันเมื่อรวมเข้ากับการอนุรักษ์พื้นที่ปลูกต้นไม้เดิม ซึ่งมากกว่า 80 % ปรับปรุงพื้นที่บางส่วนที่เหลือให้เป็นพื้นที่สีเขียว ผลพลอยได้ เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้านหลังพื้นที่การเคหะแห่งชาติจากแนวถนนดินแดงเข้าไปถึงแนวบึงมักกะสัน ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ ซึ่งจะเป็ผลดีต่อเมืองในทางกายภาพ และเป็นกรเพิ่มมูลค่าที่ดิน ขึ้นอีกมากเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมในโอกาสที่สมควรในอนาคต

สวนเพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม

มีการเปิดพื้นที่ให้ต่อเนื่องกับพื้นที่ภูมิทัศน์ด้านหน้าอาคารศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจากภาพรวมของพื้นที่โครงการ พื้นที่นี้จะเป็นแนวทางเดินเชื่อมอยู่ระหว่างชุมชนในโครงการและนอกโครงการ จึงควรใช้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะและมีลานกิจกรรมต่างๆ สำหรับเมืองและชุมชน รวมทั้งมีแนวถนนคนเดิน (Walking Street) ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อชุมชนในโครงการและเมืองที่ได้สวนสาธารณะ

2. พื้นที่สวนสาธารณะของชุมชน (Community Park) สวนระหว่างอาคาร

ในการจัดวางตำแหน่งอาคารในโครงการจะจัดให้มีพื้นที่จัดสวนสอดแทรกไประหว่างอาคาร โดยมีจุดประสงค์ให้เป็นพื้นที่สันทนาการ และพักผ่อนหย่อนใจของแต่ละกลุ่มอาคาร ซึ่งจะ

ได้สิ่งแวดล้อมที่ดีต่อผู้พักอาศัยและผู้ใช้อาคาร ในขณะที่เดียวกันแนวทางการจัดภูมิทัศน์จะใช้ องค์ประกอบที่สามารถลดอุณหภูมิโดยรวมของพื้นที่ ได้แก่ ต้นไม้ขนาดใหญ่ น้ำ และแนวช่องทางระบายอากาศ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ในการใช้หลักการธรรมชาติมาช่วยในเรื่องการประหยัดพลังงาน

การดำเนินงานในการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารทำให้ทราบว่า การเคหะแห่งชาติดำเนินกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนดินแดง มาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ไม่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจน ในช่วงปี 2535-2539 มีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ นอกจากนั้น จะเน้นที่การสำรวจสถานภาพการอยู่อาศัยและความต้องการอพยพหรือย้ายของผู้อยู่อาศัย เฉพาะแพลตฟอร์มที่จะถูกย้าย เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนการย้าย ไม่ได้หวังผลในการเสนอแนะความคิดเห็นจากประชาชนมากนัก จะมีการรับฟังปัญหาข้อห่วงกังวลบ้างเมื่อประชาชนมาพบเจ้าหน้าที่เพื่อสอบถามข้อมูลโครงการ

จนกระทั่งในปี 2539 จึงมีการจ้างคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปฏิบัติงานในเดือนสิงหาคม - ธันวาคม 2539 ศึกษาข้อมูลชุมชน กำหนดแผนประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องซ่อมแซมและปลูกสร้างอาคารใหม่ วิธีการที่ใช้คือการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างของผู้ได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อมจากโครงการ

ในปี 2540-2543 มีความพยายามที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นในรูปแบบของการจัดสัมมนาผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดสัมมนาผู้นำชุมชน 2 กลุ่ม เพื่อรับฟังความคิดเห็นถึงรูปแบบ และความต้องการด้านต่างๆ ของผู้อยู่อาศัย จนถึงขั้นตอนนำเสนอแผนแม่บทต่อคณะรัฐมนตรี

การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัยตามมติคณะรัฐมนตรี ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนผังแม่บทฯ แล้ว มีการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีขั้นตอนมากขึ้น ได้แก่

1. ชี้แจงข้อมูลและรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ เพื่อชี้แจงรายละเอียดของมติคณะรัฐมนตรี และแนวทางการดำเนินการ รวมถึงการระดมความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ในรายละเอียดของการจัดทำโครงการ ในด้านกายภาพ การเงิน ตลอดจนแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

2. การสำรวจวิจัยและปฏิบัติงานสังคมในชุมชน โดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่าง สิงหาคม 2544 – มีนาคม 2545 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ของประชาชนในเคหะชุมชนดินแดง ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่มีต่อโครงการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ กิจกรรมร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง

3. การประชุมชี้แจงข้อมูลแก่ผู้อยู่อาศัยโดยตรง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัย โดยเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ ระหว่างเดือนมีนาคม – กันยายน 2545 เพื่อให้ข้อมูล รายละเอียด หลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการให้แก่ผู้อยู่อาศัยทุกครัวเรือน และเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะในการจัดทำโครงการ

4. การดำเนินโครงการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ระหว่างเดือน สิงหาคม 2546 – มีนาคม 2547 โดยสถาบันพระปกเกล้า เพื่อดำเนินกระบวนการให้ข้อมูล ข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และการดำเนินโครงการที่ปรึกษา ประชาชน ในช่วงเวลา มีนาคม 2547 – กันยายน 2547 เพื่อสรุปหาทางออกของความ ต้องการของชาวชุมชนที่มีความต้องการเหมือนกัน เช่น ชาวชุมชนที่ต้องการย้ายออกจากโครงการ, ต้องการอยู่อาศัยในโครงการที่ก่อสร้างใหม่, ต้องการอยู่อาศัยในอาคารที่ไม่จัดทำโครงการที่มีอยู่ บางส่วนในสภาพเดิม และผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจ

ประเด็นที่เป็นปัญหาของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

หลังจากที่มีการแจ้งข้อมูลโครงการแก่ผู้อยู่อาศัยแล้ว ปรากฏว่ามีกลุ่มบุคคลหรือบุคคล แสดงความไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการ โดยแสดงความเห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทำหนังสือร้องเรียนถึงการเคหะแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ สำนักงานประมาณ เป็นต้น) ตลอดจนร้องเรียนต่อสื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากล่าวดังนี้

1. หนังสือลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2545 จากผู้ลงชื่อว่า “นายอุทัย พานิชเจริญผล พร้อมแนบรายชื่อผู้ไม่เห็นด้วย 300 คน”

“เหตุผลในการรื้อแฟลต เพราะสร้างตึกมานาน 34 ปี เพื่อความเป็นระเบียบ เรียบร้อยเพื่อการวางผังเมือง ฯลฯ แต่ในความเป็นจริงแฟลตยังมีสภาพที่อยู่ จึงขอให้ระงับ การรื้อแฟลตตามโครงการ เนื่องจาก ระหว่างการรื้อแฟลตจะให้ไปอยู่ที่ไหน ถ้าหากย้ายไปไกลจะ กระทบกับโรงเรียนเด็ก และสถานที่ทำมาหากิน อัตราค่าเช่าใหม่ 2,000 บาทสูงเกินไป ที่สำคัญ

รัฐต้องนำเงินงบประมาณจำนวนมากมาจ่ายให้ผู้อยู่อาศัยที่ย้าย จึงไม่เห็นด้วยต่อการกระทำของการเคหะแห่งชาติ”

จากการสำรวจของหนังสือพิมพ์พบว่าชาวแฟลตดินแดงได้มีการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการฯ โดยมีแผ่นป้ายคัดค้านตามบริเวณชุมชนดินแดง และมีการตั้งเวทีเพื่อโจมตีการทำงานของ การเคหะแห่งชาติอีกด้วย

ประเด็นการคัดค้านโครงการ ชาวชุมชนบางกลุ่มมีความคิดเห็นว่ถึงแม้แฟลตจะมีความชำรุดทรุดโทรม แต่โครงสร้างอาคารยังมีสภาพแข็งแรงดีอยู่ หากมีการปรับปรุงซ่อมแซมบำรุงรักษาให้ดี และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยใหม่ ก็จะทำให้สามารถอยู่ต่อไปได้อีกนาน

ด้านข้อมูลโครงการ ชาวชุมชนต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โดยอยากเห็นโครงการที่เป็นรูปธรรมก่อน เพื่อใช้เป็นทางเลือกประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจฉบับวันที่ 26 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน 2545 พาดหัวข่าว “ทุบแฟลตดินแดงไม่หุ่ ชาวบ้านขึ้นป้ายประท้วงเคหะฯ”

จากการสำรวจความเคลื่อนไหวของชาวชุมชนดินแดงพบว่าชาวชุมชนจำนวนไม่น้อยไม่เห็นด้วยที่จะมีการก่อสร้างโครงการดินแดง นอกจากนี้ยังมีแผ่นป้ายคัดค้านการก่อสร้างอีกด้วย เช่น ข้อความคัดค้านที่ระบุว่า “หยุด! ทำร้ายชาวดินแดงยกเลิกโครงการทุบแฟลต” เป็นต้น

3. หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ ฉบับวันที่ 9-12 มิถุนายน 2545 พาดหัวข่าว “เลือกตั้ง “ดินแดง” สบช่องแห่ค้านทุบแฟลตหวังแต้ม” โดยคณะกรรมการชุมชนดินแดงได้จัดเวทีปราศรัยเพื่อแสดงจุดยืนและพลังของชาวแฟลตดินแดงในการคัดค้านการก่อสร้างโครงการดินแดง โดยมีชาวบ้านร่วมชุมนุมประมาณ 500 คน พร้อมกับรวบรวมรายชื่อชาวบ้านที่คัดค้านการทุบแฟลตเพื่อร้องเรียนไปยังสำนักนายกรัฐมนตรีให้ทราบปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

4. หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 30 กรกฎาคม 2546 พาดหัวข่าว “ทุบทิ้งแฟลตดินแดง ผันอันบรรเจิดหรือความฟุ้งซ่าน”

“สภาพผู้อยู่อาศัยแฟลตดินแดงมีสภาพยากจน อยู่ที่นี่มาเกือบ 40 ปีแล้วดูเหมือนจะมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่ทุกคนต้องปากกัดตีนถีบหาเช้ากินค่ำอยู่”

นอกจากนี้จากการสำรวจของบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง แอนด์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด (2547) พบว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มในชุมชนดินแดง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกตามลักษณะผลประโยชน์ของกลุ่มและมีปัญหาความบาดหมางระหว่างกรรมการชุมชน ทั้งนี้การศึกษาโครงการในระยะที่ผ่านมาจำเป็นต้องมีกิจกรรมหลายครั้งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ อาทิ การจัดประชุมกลุ่ม การสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ระดับครัวเรือน ซึ่งการแสดงทัศนคติต่อโครงการที่แตกต่างกันในช่วงเวลาดังกล่าวได้กลายเป็นประเด็นเสริมให้การแบ่งกลุ่มพวกที่มีความบาดหมางอยู่เดิมชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มที่เห็นด้วยกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงกับกลุ่มที่เห็นว่าไม่ต้องรื้ออาคาร อย่างไรก็ตาม สังเกตได้ว่าการเว้นระยะของกิจกรรมดังกล่าวในพื้นที่มีส่วนทำให้ความสนใจที่มีต่อโครงการของประชาชนในพื้นที่ลดน้อยลง และทำให้กระแสดความขัดแย้งสืบเนื่องจากทัศนคติที่มีต่อโครงการเบาบางลงเช่นกัน

สรุปสถานภาพของโครงการตามความเห็นของผู้วิจัย จากข้อร้องเรียนและการแสดงความไม่เห็นด้วยกับโครงการของผู้อยู่อาศัยบางส่วนตามที่ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้การเคหะแห่งชาติได้พยายามชี้แจงข้อมูลข่าวสาร หรือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไปแล้ว แต่ก็ยังคงมีผู้อยู่อาศัยบางส่วนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการตลอดจนหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสภาพที่สื่อให้เห็นว่า ผู้อยู่อาศัยยังไม่ตระหนักหรือเห็นความจำเป็นของการจัดทำโครงการ หรืออาจไม่เข้าใจว่าโครงการฟื้นฟูเมืองมีประโยชน์อย่างไร จากกรณีดังกล่าวหากยังไม่มี การชี้แจงข้อมูลที่ชัดเจน หรือให้ความรู้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกิดความสงสัย ความสับสน และเกิดความขัดแย้งตามมาได้

แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูเมือง

นิยามและศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูเมือง

คำว่า การฟื้นฟูเมือง นำมาจากศัพท์ภาษาอังกฤษหลายคำซึ่งมีที่ใช้ต่าง ๆ กันในลักษณะของการดำเนินการ ได้แก่ Urban Renewal, Reconstruction และ Redevelopment เป็นต้น ซึ่งแต่ละคำมีการให้ความหมายไว้ดังนี้

Longman Dictionary (2001: 1582, 1183, 1186) ให้ความหมายคำว่า Urban renewal หมายถึง กระบวนการของการปรับปรุงพื้นที่ที่เสื่อมโทรม โดยการสร้างอาคาร ร้านค้า และสิ่งอื่น ๆ ขึ้นใหม่

ส่วน Reconstruction หมายถึง งานที่ทำเพื่อซ่อมสิ่งที่ได้รับ ความเสียหาย ไม่ว่าจะ เป็นอาคารต่าง ๆ ของเมือง หรือโรงงานอุตสาหกรรม

ในขณะที่คำว่า Redevelopment มีความหมายว่า การทำพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้ทันสมัยยิ่งขึ้นโดยการสร้างอาคารใหม่ หรือการเปลี่ยนอาคารเก่า

Cultural Literacy Dictionary (2002) การฟื้นฟูเมือง คือ โครงการที่วางแผนเพื่อที่จะรื้อย้าย, ก่อสร้างใหม่ และพัฒนาพื้นที่แออัดในเมือง โดยมีการชดเชยให้ผู้อยู่อาศัยเดิมได้พักอาศัยในอาคารที่สร้างใหม่ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

Burns (1963 อ้างถึงใน ยงธนิศร์, 2548: 3-4) ได้ให้ความหมายของการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองคือ กระบวนการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ขนาดใหญ่ในเมืองที่รวมถึงการสงวนรักษา (Preservation), การฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) การรื้อสร้างใหม่ (Redevelopment) รวมถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับการรื้อสิ่งก่อสร้างเดิมและสร้างขึ้นมาใหม่ตามแบบแผนที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีผังบริเวณที่แตกต่างไปจากของเดิม

Chapin, et al. (1979 อ้างถึงใน ยงธนิศร์, 2548: 3-4) ให้ความหมายว่าเป็นการเกิดใหม่ (Regeneration) ที่ได้มีการวางแผนในพื้นที่เมืองโดยการบูรณาการระหว่างการรื้อสร้างใหม่ (Redevelopment) การฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และการอนุรักษ์ (Conservation)

สรุปได้ว่าการฟื้นฟูเมือง หมายถึงการพัฒนาพื้นที่ในเมืองที่สภาพทางกายภาพ และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยที่เสื่อมโทรม ให้มีสภาพดีขึ้นให้เหมาะสมกับความเจริญของเมือง เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสได้ประโยชน์จากการฟื้นฟูนั้นมากที่สุด

จุดประสงค์ของการฟื้นฟูเมือง

Perenyi (1973 อ้างถึงใน ยงธนิศร์, 2548: 9-10) กล่าวว่าสาเหตุหลักที่จะต้องมีการฟื้นฟูเมือง เพื่อลดปัญหาต่างๆ ของเมืองดังนี้

1. การขยายตัวอย่างสับสนระหว่างอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ เส้นทางสัญจร จนกระทั่งมีผลลบต่อสภาพแวดล้อม ทำให้การอยู่อาศัยแย่งและดำเนินกิจการค้าลำบาก
2. คุณภาพและปริมาณของที่อยู่อาศัยไม่สอดคล้องกับความต้องการรวมทั้งที่มีอยู่นั้นล้าสมัย

3. การใช้ที่ดินไม่สมประโยชน์ ต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนได้ไม่ดี
4. การบริการสาธารณะต่ำกว่ามาตรฐาน หรือล่าช้า ก่อให้เกิดอันตราย/สาธารณสุขได้
5. ความแออัดของย่านพักอาศัยหรือย่านอื่น ๆ ในเมือง ขาดพื้นที่โล่ง ขาดพื้นที่กันชน เพื่อลดอันตรายจากย่านอุตสาหกรรม
6. โครงข่ายขนส่งสาธารณะและถนนไม่สามารถรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น
7. การพัฒนาอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ขัดแย้งหรือทำลายอาคารและสิ่งก่อสร้างเดิมที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม

ลักษณะสำคัญของการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง

ลักษณะสำคัญของการรื้อถอนเมืองเพื่อสร้างเมืองใหม่ ได้แก่ การเข้ามาเกี่ยวข้องของภาครัฐบาล ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากเหตุผลใน “ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยสลัมหรือแหล่งเสื่อมโทรม” ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในระดับมหภาค เกี่ยวกับการลดลงของรายได้ในบริเวณศูนย์กลางเมืองที่สะสมมาเรื่อย ๆ และอีกลักษณะหนึ่งเป็นการศึกษาในระดับจุลภาคเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ประกอบด้วย อาคารบ้านเรือน สำนักงาน ร้านค้า ที่ทำการ ฯลฯ และพฤติกรรมของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ละคน ประกอบด้วย อาคารบ้านเรือน สำนักงาน ร้านค้า ที่ทำการ และพฤติกรรมของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ละคน

โดยหลักเหตุผลสนับสนุนโครงการรื้อถอนเพื่อสร้างเมืองใหม่ก็คือ โครงการดังกล่าวเป็นมาตรการที่จะช่วยเหลือคนยากจนให้มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ แต่ปรากฏว่าครอบครัวยากจนและธุรกิจขนาดเล็กตกเป็นผู้รับเคราะห์เสมอ โดยกลุ่มดังกล่าวจะถูกขับไล่ออกจากที่ตั้งเดิมและไม่มีทุนทรัพย์มากพอที่จะกลับมาเช่าทรัพย์สินหลังจากก่อสร้างใหม่แล้ว โครงการรื้อถอนเมืองเพื่อสร้างใหม่ โดยมากไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยอย่างที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ และสิ่งที่จะเกิดแทนที่บริเวณที่เคยเป็นแหล่งเสื่อมโทรมก็คือ ศูนย์การค้า และอพาร์ทเมนต์อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้ปานกลางถึงค่อนข้างสูง (นิพัทธ์, 2540: 55)

ดังนั้น การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองจึงเป็นเรื่องจำเป็นต้องทำเพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องของเมือง และจะต้องทำเป็นคณะเพื่อก่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าทางสังคม ทั้งในด้านสุนทรียภาพและการพักผ่อน โดยสามารถทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากมาย

ตัวอย่างโครงการฟื้นฟูเมืองในประเทศญี่ปุ่น

จากเอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2547 ชินอิจิ อาโอกิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเมืองจากองค์การไจก้า นำเสนอแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดทำโครงการพัฒนาและฟื้นฟูเมืองในประเทศญี่ปุ่น ที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของ Urban Renaissance Agency ซึ่งแต่เดิมคือ บริษัทพัฒนาเมือง (Urban Development Corporation (UDC)) ที่มีบทบาทเช่นเดียวกับการเคหะแห่งชาติของไทย ว่าในอดีตประเทศญี่ปุ่นก็มีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่เมืองชั้นใน เหมือนกับที่กรุงเทพฯ กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ แต่ญี่ปุ่นได้ต่อสู้กับปัญหาดังกล่าวด้วยการใช้โครงการพัฒนาเมือง

สถานการณ์เกี่ยวกับเมืองในอดีตและปัจจุบันของญี่ปุ่น

นับแต่ได้มีการก่อตั้งเมืองสมัยใหม่ในญี่ปุ่นเมื่อ 140 ปีที่ผ่านมา ญี่ปุ่นมีความเป็นเมืองมากขึ้น ดังเห็นได้จากการรวมตัวหรือกระจุกตัวรวมกันหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรมและประชากรในพื้นที่เมืองปัจจุบัน ในขณะที่พื้นที่ดังกล่าวยังมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จะสนับสนุนกิจกรรมของเมืองได้ไม่เพียงพอ ตัวอย่างเช่น ไม่มีถนนสำหรับการเดินทางโดยรถยนต์ มีแต่ทางเดินเท้า ขาดระบบระบายน้ำเสีย เป็นต้น

ประเภทของการพัฒนาเมือง

การพัฒนาเมืองประเภท Urban Rehabilitation จะดำเนินการในพื้นที่เพื่อการก่อสร้างด้วยการพัฒนาบริการพื้นฐานของเมืองให้เพียงพอ เช่น ถนน บ้าน อพาร์ทเมนต์ ในกรณีของประเทศญี่ปุ่น มีการพัฒนาเขตเมืองชั้นในหรือในย่านศูนย์กลางทางธุรกิจ (Central Business District) และโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาเมือง ในโครงการยูรากุโช (Yurakucho) ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของโครงการพัฒนาเมืองแบบ Urban Rehabilitation เป็นโครงการปรับปรุงสาธารณูปการ อย่างเช่น โครงข่ายถนน และทำการรวมที่ดินหลายๆ แปลงเพื่อพัฒนาพื้นที่ และโครงการที่มีลักษณะการดำเนินการเช่นเดียวกับโครงการดังกล่าวก็คือ โครงการจัดรูปที่ดินชิบะ-ทรี-โฮเม (Shiba 3-Chome)

การพัฒนาเมืองประเภท Urban Reconstruction เป็นการพัฒนาและฟื้นฟูเมืองหรือพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากสงครามหรือภัยพิบัติจากธรรมชาติ จะเป็นการจัดทำโครงการขนาดใหญ่ เช่น กรณีการเกิดแผ่นดินไหวในเมืองโกเบเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2538 มีการสูญเสียชีวิตผู้คนประมาณ 6,300 คน ถนน ทางรถไฟ ได้รับความเสียหาย น้ำประปา ไฟฟ้า แก๊ส ถูกตัดขาดจาก

ระบบการให้บริการแก่ครัวเรือนนับล้าน อาคารจำนวนมากถึง 207,000 หน่วย ถูกทำลายและถูกไฟไหม้ พื้นที่ประมาณ 100 เฮกตาร์ ได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหว ดังนั้นการดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาเมืองให้สามารถป้องกันภัยพิบัติตามธรรมชาติได้ด้วยนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งหลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเมืองโกเบ ผ่านไปเป็นระยะเวลา 2 เดือน สภามืองโกเบ ร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาเมืองได้จำนวนถึง 14 โครงการ ครอบคลุมเนื้อที่ 230 เฮกตาร์ วัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการดังกล่าวนี้คือการปรับปรุงหรือฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายให้กลับเป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพียงพอ รวมถึงเป็นการปรับการจัดการใช้สาธารณูปการและที่ดินเพื่อจัดสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีการฟื้นฟูเมือง และวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาเมือง ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเขตเมืองชั้นในของญี่ปุ่น โดยจะดำเนินการเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นจุดๆ โดยเฉพาะที่อยู่ในเขตศูนย์กลางธุรกิจของเมือง และอาศัยการผสมผสานกันระหว่างสาธาณูปโภคที่มีความแน่นอน และการออกแบบของมนุษย์เป็นสำคัญ

ตัวอย่างโครงการฟื้นฟูเมืองในประเทศสิงคโปร์

จากเอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” เมื่อ 19 สิงหาคม 2547 โทนี ตัน เคง จู ที่ปรึกษาอาวุโส เซอร์บานา คอนซัลแตนท์ กล่าวถึงการฟื้นฟูเมืองในประเทศสิงคโปร์ ในหัวข้อจากสลัมไปสู่อาคารสูง: ประสบการณ์ของสิงคโปร์ ดังนี้

ปัจจุบัน ชาวสิงคโปร์ประมาณร้อยละ 85 ของประชากรทั้งหมด อาศัยอยู่ในแฟลตที่จัดสร้างโดยคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัย (Housing and Development Board, HDB) เปรียบเทียบกับเมื่อปี พ.ศ.2503 ซึ่งเป็นปีที่จัดตั้ง HDB ขึ้นนั้น มีเพียง 9 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ด้วยข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ของประเทศซึ่งมีอยู่เพียง 683 ตารางกิโลเมตร และการมีประชากรกว่า 3.3 ล้านคน การจัดหาที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพให้อยู่ภายในเขตของเมืองจึงเป็นสิ่งท้าทายกลยุทธ์สำหรับการฟื้นฟูเมืองเก่า เป็นการแสดงให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของ HDB ในการที่จะจัดหาที่อยู่อาศัยให้ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของคนรุ่นใหม่ โดยกำหนดมาตรฐานและนำเอาความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

ในระยะเวลากว่า 42 ปี HDB ได้จัดสร้างเมืองถึง 23 เมือง ชุมชน 3 ชุมชน และได้จัดหาที่อยู่อาศัยจำนวนกว่า 8 แสนหน่วยให้กับประชาชนถึงร้อยละ 85 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ภายในช่วงเวลาดังกล่าว มีการปรับปรุงอย่างมากสำหรับที่อยู่อาศัยของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่มีการเปลี่ยนแปลงและกับความต้องการของประชาชน และด้วย

นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งของรัฐบาล จึงช่วยยกระดับมาตรฐานของที่อยู่อาศัยของรัฐให้อยู่ในระดับคุณภาพที่ดี ดังนั้น ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยในช่วงทศวรรษที่ 60 (2503-2513) จึงหมดไป

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 70 (2513-2523) ประชาชนประมาณ 1 ใน 3 ได้เข้าพักอาศัยในแฟลตของ HDB ได้มีการพัฒนาอาคารแฟลตรูปแบบใหม่ขึ้นมา ซึ่งเรียกว่า พอยท์ บล็อก (Point Block) เป็นแฟลตที่มีพื้นที่ใช้สอยใหญ่กว่าเดิม มีแบบขนาด 4 ห้อง และ 5 ห้องได้มีการเพิ่มความหลากหลายของการออกแบบอาคาร รวมถึงมีความหลากหลายในด้านความสูงของอาคารด้วย ทำให้อาคารสูงระฟ้าหรือสูงมาก ๆ เป็นที่น่าสนใจ มีการออกแบบและวางผังเมืองใหม่ให้ความสมบูรณ์ในตัวเองโดยจัดให้ในเมืองใหม่มีร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน

สิ่งแวดล้อมการอยู่อาศัยโดยรวม

ในช่วงทศวรรษที่ 90 (2533-2543) สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งแวดล้อมโดยรวมที่มีคุณภาพ ในช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการนำแนวคิด “พื้นที่โล่งเชื่อมระหว่างอาณาเขต” (Inter-precinct Open Space) ซึ่งเป็นพื้นที่โล่งที่อยู่ระหว่างเขตชุมชน 2 หรือ 3 ชุมชน เพื่อให้สามารถปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในอนาคต พื้นที่โล่งและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ออกแบบให้มีลักษณะพิเศษ รวมถึงการตกแต่งต่าง ๆ ล้วนช่วยให้เกิดความรู้สึกของความเป็นเอกลักษณ์ และความเฉพาะตัวของอาณาเขต

กลยุทธ์การฟื้นฟูเมือง (Estate Renewal Strategy (ERS))

ความท้าทายประเภทหนึ่งซึ่ง HDB พบก็คือ การสร้างชีวิตใหม่ให้กับชุมชนหรือเมืองที่สร้างมาตั้งแต่ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งสำหรับคำว่า “การฟื้นฟู” (renewal) นั้นมักใช้สำหรับการอธิบายถึงมาตรการหรือกลยุทธ์ที่ใช้สำหรับการปรับปรุงมาตรฐานของเมืองให้เทียบเท่ากับมาตรฐานของเมืองที่เกิดขึ้นใหม่

ในช่วงตั้งแต่ทศวรรษที่ 60 (1960's) จนถึงทศวรรษที่ 80 (1980's) HDB ได้ดำเนินงานปรับปรุงเมืองโดยใช้มาตรการ 2 มาตรการ คือ การซ่อมและตกแต่ง (Repair and Redecoration หรือ R & R) และการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติม (Alteration and Additions หรือ A & A) แต่หลังจากปี พ.ศ. 2534 HDB ได้ถ่ายโอนงานดังกล่าวให้เป็นภาระหน้าที่ของสภาพัฒนาเมือง

เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของชาวสิงคโปร์และเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์ (vision) ของรัฐบาลในการที่จะทำสิงคโปร์ให้เป็น “บ้านที่ดีที่สุดของชาวสิงคโปร์” (Best Home for Singaporeans) HDB จึงเล็งเห็นว่าที่อยู่อาศัยที่รัฐจะจัดสร้างขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องมีความสำคัญไม่เฉพาะเพียงทางด้านบทบาทหน้าที่ของบ้านเท่านั้น แต่จะต้องมีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงามน่าดูด้วย ต้องมีการจัดสภาพภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อช่วยให้สิ่งแวดล้อมน่าอยู่อาศัยสวยงามขึ้นไปพร้อม ๆ กับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการให้เพียงพอ และเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนไหวและการเข้าถึง จึงได้มีการพัฒนาแบบบูรณาการในเรื่องการวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินบริการด้านการคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ให้สอดคล้องกับโครงข่ายถนนสายหลัก

HDB มุ่งดำเนินการจัดหาอาคารแฟลตเพื่อให้ตอบสนองความคาดหวังอย่างสูงของคนสิงคโปร์รุ่นใหม่ และในขณะเดียวกัน HDB ก็ต้องดำเนินการปรับปรุงดูแลเมืองและชุมชนเก่าไม่ให้ถูกละเลย ทั้งนี้ด้วยการใช้โครงการฟื้นฟูเมืองที่มีการวางแผนที่ดี เพื่อที่จะช่วยยกระดับและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัยทั่ว ๆ ไปของชุมชนเหล่านั้นด้วย มีการจัดทำโครงการปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรมหรือพื้นที่ที่ขาดด ด้วยการใช้กลุ่มอาคารแฟลตเช่าออกจากพื้นที่ และในปี 2534 ได้นำเอาโครงการปรับปรุงมาตรฐานที่อยู่อาศัย (Main Upgrading Programme) มาใช้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาความขาดแคลนของท้องถิ่น แต่ความพยายามในหลากหลายรูปแบบเหล่านี้ได้เห็นผลชัดเจนมากในปี 2538 เมื่อมีการนำเอากลยุทธ์ฟื้นฟูเมือง (Estate Renewal Strategy (ERS)) มาใช้

ERS เป็นกลยุทธ์การปรับปรุงและฟื้นฟูเมืองที่ HDB กำหนดให้มีการจัดทำขึ้นเนื่องจากเมืองนั้น ๆ มีสภาพเก่า ทั้งนี้เพื่อให้เมืองเก่าเหล่านั้นมีความเทียบเท่ากับเมืองหรือชุมชนที่สร้างขึ้นใหม่ และเป็นการช่วยตรวจสอบจำนวนประชากรรุ่นหนุ่มสาวที่มีการย้ายออกจากพื้นที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจำนวนผู้อยู่อาศัยที่มีการเคลื่อนย้าย ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดก็คือ เพื่อสร้างมูลค่าหรือสร้างรายได้ จากที่ตั้งของชุมชน โครงข่ายการคมนาคมที่สร้างขึ้น และจากสาธารณูปการต่าง ๆ และจากความผูกพันของชุมชน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลยุทธ์การฟื้นฟูเมือง ERS ประสบผลสำเร็จก็คือการร่วมมือกันของทั้งสามฝ่ายได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งการทำงานร่วมกันของทั้งสามฝ่ายต่างพบสถานการณ์ชนะ-ชนะ (win-win situation) และผลที่เกิดขึ้นทันทีทันใดก็คือสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทั้งสามภาคส่วน นอกจากนี้การร่วมมือดังกล่าวยังช่วยให้เกิดการกระจายการใช้ที่ดินและสาธารณูปการได้ดีขึ้นด้วย และหากมองทางด้านการวางผังเมืองแล้ว การร่วมมือดังกล่าวช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับความกลมกลืน เอกลักษณ์ และภาพพจน์ของเมือง

คุณประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของการใช้กลยุทธ์ ERS ก็คือกลยุทธ์นี้ช่วยคงความผูกพันของชุมชนเอาไว้ เพราะ ERS ช่วยสนับสนุนให้ผู้อยู่อาศัยยังคงเลือกที่จะอยู่อาศัยในชุมชนของตน และในขณะเดียวกัน พวกเขาก็มีความสุขกับวิถีชีวิตที่มีคุณภาพ กับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มี การบูรณาการให้ดีขึ้น กับความหลากหลายในรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับพวกเขา โดยที่พวกเขาไม่ต้องปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่เพราะทุกสิ่งปรับปรุงขึ้นนั้นเป็นสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาคุ้นเคยดีอยู่แล้ว

ลักษณะสำคัญของ ERS กลยุทธ์การฟื้นฟูเมือง ERS ประกอบด้วยโครงการดังต่อไปนี้

ด้านที่อยู่อาศัย:

1. โครงการปรับปรุงมาตรฐานที่อยู่อาศัย (Main Upgrading Programme)
2. โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยการร่วมดำเนินการกับสภาบริหารเมือง (Interim Upgrading Programme)
3. โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยการเลือกหรือทำลายอาคารบางอาคารและสร้างใหม่ (Selective En-bloc Redevelopment Scheme)
4. โครงการสนับสนุนให้ผู้เช่าอาคารมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง (Sale of Flats to Sitting Tenants (SFST) Scheme)
5. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Sale of Residential Sites Programme)
6. โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ (Project to Improve the Living Conditions of the Elderly)
7. โครงการปรับปรุงการให้บริการจัดหาลิฟท์ในอาคารเก่าที่ HDB สร้างขึ้น (Lift Upgrading Programme (LUP))

สิ่งอำนวยความสะดวก:

1. การปรับปรุงศูนย์กลางของเมือง (Town Centre Improvement)
2. โครงการขายพื้นที่พาณิชย์กรรมให้แก่ภาคเอกชน(Commercial Sale of Sites Programme)
3. โครงการปรับปรุงสภาพโรงเรียนประถม โดยกระทรวงศึกษาธิการ (Renewal of Schools Programme)
4. โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา โดยสภากีฬา (Upgrading of Sports Facilities by Sports Council)
5. การปรับปรุงภูมิสถาปัตย์ของสวนสาธารณะ (Infill Development of Landscaped Parks)
6. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับชุมชนเพิ่มเติม (Adding of Community Facilities)
7. แผนการปรับปรุงความสามารถในการผลิตและปรับโครงสร้างภาคการค้าปลีก (Sales of Tenanted Shop Scheme (SOTS))
8. แผนการปรับปรุงตลาดและแผงลอย (Hawker & Market Upgrading Programme (HUP))

การสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค:

1. แผนการปรับปรุงถนนและโครงข่ายการคมนาคม (Improvement to Road and Transportation Networks)
2. แผนการบูรณาการระบบการคมนาคม (Integration of Transportation Systems)

โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยการเลือกหรือทำลายอาคารบางอาคารและสร้างใหม่ (Selective En-bloc Redevelopment Scheme (SERS))

เริ่มมีการดำเนินการโครงการ SERS ในเดือนสิงหาคม 2528 เพื่อปรับปรุงอาคารที่มีสภาพเก่าให้เป็นที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้จะเป็นกลุ่มอาคารที่ตั้งอยู่ในทำเลที่มีศักยภาพสูง เป็นการจัดประโยชน์การใช้ที่ดินให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และรัฐบาลก็สามารถมีส่วนแบ่งจากโครงการด้วยการให้โอกาสผู้อยู่อาศัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ในห้องที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ทั้งนี้โดยที่ผู้อยู่อาศัยไม่ต้องออกจากชุมชนปัจจุบันที่พวกเขาคุ้นเคย จะมีการชดเชยแก่ผู้เช่าที่ได้รับผลกระทบจากการจัดทำโครงการ ด้วยการมอบผลประโยชน์จากการปรับปรุงที่อยู่อาศัยช่วยคงความผูกพันของครอบครัวและชุมชนไว้ และช่วยลดความวุ่นวายที่จะเกิดจากการตัดค้ำของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการจัดทำโครงการ

ปัจจุบันรัฐบาลสิงคโปร์ยังคงมุ่งหน้าในการจัดหาที่อยู่อาศัยที่ประชาชนชาวสิงคโปร์สามารถรับภาระได้ HDB จะดำเนินการปรับปรุงและจัดหาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัยที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ให้กับประชาชน และสามารถตอบสนองความคาดหวังและความปรารถนาที่มีเพิ่มมากขึ้น HDB จะค้นหาวิธีการออกแบบเมืองใหม่และรูปแบบที่อยู่อาศัยให้บรรลุเป้าหมายของการสร้างที่อยู่อาศัยที่ดีที่สุดสำหรับชาวสิงคโปร์

ตัวอย่างโครงการฟื้นฟูเมืองในประเทศเนเธอร์แลนด์

จากเอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2547 คอร์ดีคาร์ฟ ได้นำเสนอตัวอย่างการฟื้นฟูเมืองในประเทศเนเธอร์แลนด์ ดังนี้

ประเทศเนเธอร์แลนด์มีประวัติที่ยาวนานในเรื่องการสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัยของรัฐ หรือโครงการบ้านสวัสดิการของรัฐ (Social housing) เนเธอร์แลนด์ มี พระราชบัญญัติ ที่อยู่อาศัยฉบับแรกใช้ในปี พ.ศ. 2444 และเริ่มมีการจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยตั้งแต่นั้นมา จนกระทั่งถึงต้นศตวรรษที่ 20 ภาคเอกชนได้เริ่มตระหนักถึงเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งในช่วงศตวรรษที่ 19 จนถึงต้นศตวรรษที่ 20 เมืองทั้งหลายในเนเธอร์แลนด์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และในทุกเมืองมีหน่วยพักอาศัยที่จัดสร้างขึ้นใหม่จำนวนมาก

ในขณะที่เดียวกับที่มีการพัฒนาและก่อสร้างที่อยู่อาศัยจำนวนมากนั้น ในเขตพักอาศัยของกลุ่มคนทำงานของเนเธอร์แลนด์ได้ประสบกับปัญหาการมีที่อยู่อาศัยต่ำกว่ามาตรฐาน ห้องมีขนาดเล็กเกินไปสำหรับครอบครัว ไม่มีห้องอาบน้ำ ไม่มีสวนสาธารณะในบริเวณใกล้เคียง และไม่มีสนามเด็กเล่น ในช่วงเวลานี้จึงเป็นการเริ่มต้นให้มีการฟื้นฟูเมือง (Urban renewal)

หลักเกณฑ์พื้นฐานในการฟื้นฟูเมืองคือการให้ประชาชนได้อยู่ในที่พักอาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและอยู่ในเขตเมืองของตน ดังนั้นจึงเป็นการจัดหาที่อยู่อาศัยแบบเช่าที่ประชาชนสามารถรับภาระในการจ่ายได้ ในการนี้ได้มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่สร้างในช่วงก่อนสงคราม เป็นผลงานการจัดสร้างและกำกับดูแลของสหกรณ์ที่อยู่อาศัย (housing cooperatives) ทั้งนี้เพื่อให้การฟื้นฟูเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการฟื้นฟูครั้งนี้เน้นการปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่มีอยู่เดิมให้มีสภาพที่ดีขึ้น (Renovation) มากกว่าการทำลายของเก่าแล้วสร้างขึ้นมาใหม่

ประเภทต่างๆ ของที่อยู่อาศัยและการฟื้นฟูเมือง

ในศตวรรษที่ 19 ภาคเอกชนได้เข้ามาเป็นผู้จัดหาที่อยู่อาศัยให้สำหรับกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้ปานกลางและกลุ่มผู้ทำงาน ที่อยู่อาศัยเหล่านี้สร้างขึ้นแบบธรรมดา มีห้องส้วม บันไดสร้างจากไม้ ไม่มีห้องอาบน้ำ มีการสร้างห้องอาบน้ำสาธารณะสำหรับประชาชน ซึ่งจะได้ทำกิจกรรมทำความสะอาดต่างๆ ของตนได้เพียงสัปดาห์ละครั้ง เมืองประสบปัญหาขาดบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการในการดำรงชีวิต เช่น สวนสาธารณะ โรงเรียนอนุบาล สนามเด็กเล่น เป็นต้น จึงได้มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเหล่านี้ให้เป็นเขตพักอาศัยที่มีเสน่ห์มากขึ้น แม้การดำเนินการดังกล่าวจะเกิดการต่อต้านจากประชาชน แต่โครงการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยก็ประสบความสำเร็จ

ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 ยังคงมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในประเทศเนเธอร์แลนด์ พระราชบัญญัติที่อยู่อาศัย ค.ศ.1901 ถือเป็นความพยายามอย่างแรกในการสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย Housing Corporations หรือบริษัทที่อยู่อาศัย ได้ดำเนินการจัดสร้างอาคารพักอาศัยสำหรับคนกลุ่มนี้

อย่างไรก็ตาม อาคารพักอาศัยที่ Housing Corporations เป็นผู้จัดหานั้น ยังคงมีลักษณะที่ต่ำกว่ามาตรฐานการอยู่อาศัยในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารที่สร้างขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 20 และ ทศวรรษที่ 30 ที่ได้รับการออกแบบโดยสถาปนิกชื่อดังจากสถาบันในกรุงอัมสเตอร์ดัม และปัจจุบันอาคารเหล่านี้มีชื่ออยู่ในรายการสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยได้มีการอนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารพักอาศัยเหล่านี้ไว้ และปรับปรุงสภาพภายในอาคารให้เหมาะสมกับวิถีการอยู่อาศัยแบบสมัยใหม่

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยจำนวนมาก มีการผลิตที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง ในรูปของโครงการที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ที่สามารถผลิตที่อยู่อาศัยได้มากถึง 160,000 หน่วย เป็นที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐานสำหรับครอบครัวขนาดมาตรฐาน มีการจัดให้มีสวนสาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวอยู่ในเขตพักอาศัยด้วย

ที่อยู่อาศัยที่รัฐจัดหาและสร้างขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 30 (1930's) นั้น มีคุณภาพดีกว่ามาตรฐานของอาคารที่สร้างจากชิ้นส่วนสำเร็จรูปในช่วงศตวรรษที่ 60 โครงการที่อยู่อาศัยที่สร้างให้มีรูปแบบเดียวกัน กลับไม่ตอบสนองความต้องการที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย ได้มีการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปให้มีสภาพดีขึ้น ด้วยการเปลี่ยนโครงสร้างที่เป็นชิ้นส่วนสำเร็จรูปที่มีสภาพทรุดโทรม จัดสร้างที่อยู่อาศัยในหลายรูปแบบมากขึ้น

นโยบายของรัฐต่อการฟื้นฟูเมือง

หลังภาวะสงครามโลกครั้งที่สองจบลง รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและการก่อสร้างโครงการที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ ในรูปแบบของการพัฒนาเมืองสมัยใหม่ (Modern Urban Development) ในการวางผังเมืองใหม่ได้มีการให้ความสำคัญกับยานยนต์ การสามารถเข้าถึงศูนย์กลางหรือใจกลางเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญ นี่จึงเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดการทำลายเขตเมืองชั้นในของประเทศเนเธอร์แลนด์และหลายเมืองในประเทศยุโรป

ทุกวันนี้การปรับปรุงสภาพเมือง (renovation) และการฟื้นฟูเมือง (redevelopment) ในย่านเมืองเก่า ก่อให้เกิดผลดีทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของเมือง การพัฒนาที่อยู่อาศัยและการฟื้นฟูเมืองเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำหรับการไปถึงเป้าหมายในการพัฒนาเมือง เพื่อเหตุผลระยะยาวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ในเรื่องความหมายของความคิดเห็น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ โดยผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเพื่อความเข้าใจในความหมายของความคิดเห็น ดังนี้

Kolasa (1969: 386) ให้ความหมาย “ความคิดเห็น” เป็นการแสดงออกของแต่ละคน เพื่อพิจารณาข้อเท็จจริง หรือประเมินผลจากกรณีแวดล้อมต่าง ๆ หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความโน้มเอียง (Predisposition) ที่ทำให้คนปฏิบัติตาม เรียกว่า โครงสร้างทางความคิดเห็น (Attitude Structure) ดังนั้น ความคิดเห็น จึงเป็นพื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ความคิดเห็น ตามพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education, 1973: 339) ให้ความหมายว่า หมายถึง ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

สุรงค์ (2524: 50-51) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อวงการหนึ่งวงการใด ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นจึงมีความหมายแคบกว่าทัศนคติ และความคิดเห็นของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคล บุคคลมีทัศนคติเช่นไร สามารถชักนำให้ผู้อื่นมีความเห็นด้วยตามทัศนคติของตนได้ ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไร ทัศนคติจึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล และการแสดงเหตุผลของบุคคลเป็นอันมาก

Issak (1981: 203) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป มีความหมายกว้างกว่า

Webster (1988: 950) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า เป็นความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้อันแท้จริง แต่ตั้งอยู่บนความรู้สึกในใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะพิจารณาตัดสินใจเพื่อการประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ

Oskamp (1991: 12) อธิบายว่าคำว่า ความคิดเห็นเป็นแนวคิดที่ใกล้เคียงกับแนวคิดของทัศนคติ ในบางครั้งใช้เหมือนกันโดยเฉพาะในแวดวงของการสำรวจวิจัยและการสำรวจความคิดเห็น แต่โดยทั่วไปการใช้คำว่าความคิดเห็นมักใช้ในขอบเขตที่แคบกว่า ความคิดเห็นเป็นเรื่องของการรับรู้เบื้องต้นมากกว่าที่จะเป็นการรับรู้ด้านอารมณ์ และความคิดเห็นมักจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบุคคลในด้านความน่าพอใจหรือความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ในขณะที่ทัศนคติจะเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลหรืออารมณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์

นพมาศ (2542: 99) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ

นวลศิริ (2544: 132) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นมักใช้ควบคู่กันไปกับค่านิยมและความเชื่อ ส่วนใหญ่ความคิดเห็นมักจะใช้กับเรื่องคนหมู่มาก มีความเชื่อหรือทัศนคติอย่างไร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกหรือความเชื่อ ทศนคติ ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยการพูด การเขียน ท่าทาง จากการอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา หรือเมื่อองค์ประกอบของเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นของชาวชุมชน จึงเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่ได้จากการรับรู้ข่าวสารจากการเคหะแห่งชาติ หรือจากแหล่งข้อมูลอื่น รวมกับความคาดหวังที่เกิดจากประสบการณ์ของชาวชุมชน โดยมีสภาพแวดล้อมในขณะตอบแบบสอบถามเป็นพื้นฐานการแสดงออก

ความสำคัญของความคิดเห็น

Feldman (1971: 53) กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษารูสึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Best (1986: 181) กล่าวว่าในการศึกษาถึงความเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การซักถาม สอบถาม บันทึกไว้และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง Best ได้เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่า ความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้หรือไม่ในการวางแผนนโยบายใดๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมาจะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ ในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

Oskamp (1991: 154-167) ได้สรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นมี 5 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ ความผิดปกติของอวัยวะความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง กระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้อยู่ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็ก

4. ทักษะและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หรือหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

5. สื่อมวลชน หรือสื่อต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ในขณะที่ Reeder (1973 อ้างถึงใน วิโรจน์, 2547: 11) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการกระทำทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของคนอื่นนำไปสู่ความคิดเห็นว่า องค์ประกอบที่เป็นเหตุผลแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. ปัจจัยดึงดูด

1.1 เป้าหมาย การกระทำทุกอย่างจะต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ อาจจะเป็นความเชื่อ ความรู้สึก แลกเปลี่ยนของทางราชการ และอาจจะเป็นจากเงื่อนไขที่ตนเองหรือคนอื่นเป็นผู้กำหนดขึ้นให้เป็นที่ไปตามปรารถนา

1.2 ความเชื่อ เป็นความคิดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเอง โดยปราศจากการอ้างอิงใดๆ ความเชื่อนี้จะมีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจ เพราะคนส่วนมากจะเลือกกระทำตามความเชื่อพื้นฐานที่มีอยู่ดั้งเดิม

1.3 ค่านิยม เป็นระบบหนึ่งของความเชื่อ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ จะต้องสร้างเงื่อนไขในการดำรงชีวิต การที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด มีพื้นฐานมาจากการที่สังคมนั้นตัดสินใจดีแล้วว่ดีหรือเลว

1.4 ความเคยชินและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ซึ่งคนในสังคมนั้นรับด้วยความเต็มใจ เป็นแบบอย่างที่มีสมบูรณ์และมีเหตุผล การกระทำที่แสดงออกมาเช่นนี้เป็นเพราะความเคยชิน และประเพณีดั้งเดิมที่เคยยึดถือกันมา

2. ปัจจัยผลักดัน

2.1 ความคาดหวัง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตัวเรา หรือเกิดจากบุคคล กลุ่ม และสังคมที่ได้คาดหวัง หรือกระทำออกมาตามที่เขาต้องการ

2.2 ข้อผูกพัน เมื่อมีการรวมกลุ่มกิจกรรมพิเศษขึ้นในสังคม ก็จะมีข้อผูกพันตามกลุ่มที่ได้ตั้งขึ้น

2.3 การบังคับเป็นความรู้สึกของคนที่ต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่มีทางเลือกอาจจะถูกบังคับโดยกฎหมาย หรือกฎหมายก็ได้

3. ปัจจัยสนับสนุน

3.1 โอกาส เป็นความเชื่อของคนที่คิดว่าตนอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถจะเลือกกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ตามโอกาสที่มีอยู่ แต่บางคนก็ไม่มีโอกาสจะเลือกกระทำได้ เพราะสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย

3.2 ความสามารถ การที่ตนยอมรับว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใดจะเป็นสิ่งที่สามารถกระทำสิ่งที่ตนต้องการให้สำเร็จลุล่วงไปได้

3.3 การสนับสนุน เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือหรือต่อต้าน ซึ่งเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มให้ความสนับสนุนด้านความคิด หรือเป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป เนื่องจากเขารู้สึกว่ามีผู้สนับสนุนให้ทำ

ประเภทของความคิดเห็น

เกษม (2537: 76) จำแนกความคิดเห็นเป็น 3 ประเภทคือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกคือ การคิดในทางที่ดีจะเป็นบวก
2. ความคิดเห็นทางลบ คือ การคิดตรงกันข้าม
3. การนิ่งเฉย คือ เรื่องหนึ่งเรื่องใดไม่ส่งผลกระทบต่อ

วิธีวัดความคิดเห็น

Oskamp (1991: 53-59) กล่าวถึงการสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี แต่วิธีที่แพร่หลายมี 4 วิธีคือ

1. วิธีของเทอร์สโตน เป็นวิธีที่สร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณ แล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกันและเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน

2. วิธีวัดแบบลิเคิท (Likerts's Method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

3. วิธีกัตต์แมน เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับข้อความทัศนคติสูง ต่ำแบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของความคิดเห็น

4. วิธีจำแนกแบบ S-D Scale (Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้าม เช่น ดี-เลว ชยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการวัดความคิดเห็นโดยนำวิธีแบบลิเคิท มาปรับใช้ โดยแบ่งเป็น เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร

ความหมายของการรับรู้

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการรับรู้ ไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยได้นำมานำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ประมะ (2540: 75-76) ได้กล่าวถึง การรับรู้ ว่าเป็นกระบวนการตีความหมายสิ่งที่เราพบเห็นในสิ่งแวดล้อม ส่วนความหมาย คือ สิ่งที่เกิดจากกระบวนการตีความหมายหรือการรับรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เราจะมีความหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับการที่เรารับรู้หรือตีความหมายสิ่งนั้นอย่างไร ในการรับรู้ และตีความหมายสิ่งที่เราได้พบนั้น เรากระทำได้ด้วย

อาศัยประสบการณ์ของเรา ประสบการณ์ของเรามีอิทธิพลต่อการรับรู้และความหมายของเราต่อสิ่งที่เราพบ

รัจรี (2540: 1-3) ให้ความหมายว่า การรับรู้หมายถึง ขบวนการประมวลและตีความ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราที่ได้จากความรู้สึก ส่วนความรู้สึกเกิดจากการกระตุ้นอวัยวะรับความรู้สึก ซึ่งมีอยู่ 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้จึงเป็นขบวนการแรก หรือ ขบวนการพื้นฐานก่อนที่จะเกิดการรับรู้ขั้น คือ มีการตีความสิ่งที่ได้จากความรู้สึกออกมา โดยใช้ การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ ฯลฯ เข้ามามีบทบาทร่วมอยู่ด้วย

พัชนี (2541: 113-116) ให้ความหมายการรับรู้ ว่าเป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนอง ต่อสิ่งเร้าที่ได้รับ เป็นกระบวนการเลือกรับสาร การจัดสารเข้าด้วยกัน และการตีความสารที่ได้รับ ตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง โดยทั่วไป การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว หรือตั้งใจ มักจะเกิดตามประสบการณ์และการสั่งสมทางสังคม และเป็นเรื่องที่ซับซ้อน

พรนพ (2542: 31-32) การรับรู้เป็นกระบวนการของการที่คนเรามีความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใดซึ่งสามารถรับรู้ได้ทางตา หู จมูก ลิ้นและกายสัมผัส การที่คนเราสามารถรับรู้ได้ก็ทำให้เรามี ปฏิกริยาตอบโต้สิ่งที่เรารับรู้ได้ หากสิ่งที่เรารับรู้เป็นสิ่งที่พึงพอใจ ผู้นั้นก็มีความสุข ความสมหวัง แต่ถ้าหากสิ่งที่เรารับรู้เป็นสิ่งที่ไม่มีความพึงพอใจก็จะเกิดปฏิกริยาต่อต้านไม่ยอมรับ และเกิดความทุกข์ ดังนั้นการรับรู้ของมนุษย์ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งและเกิด ปัญหาในการทำงาน

นอกจากนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมนุษย์ก็คือตัวบุคคลที่รับรู้ สิ่งที่ได้รับ และ สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน อันจะเป็นผลต่อการตัดสินใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะ การตัดสินใจที่ถูกต้องจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของกิจการ ของครอบครัว ความเป็นอยู่ที่ สงบสุขของสังคม แต่ในทางตรงกันข้ามการตัดสินใจที่ผิดพลาดย่อมจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง การทำลาย และในที่สุดอาจจะเป็นปัญหาระดับประเทศ

ลักขณา (2544: 48) ให้ความหมายการรับรู้ หมายถึง การเกิดอาการสัมผัสอย่างมี ความหมายและเป็นกระบวนการแปลหรือตีความจากประสบการณ์เดิม การรับรู้เป็นกระบวนการ คือ เริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัสเกิดอาการสัมผัสขึ้นและตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับออกมา เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย อันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจ และในการแปลความหมายของสัมผัส ที่จำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม ดังนั้น หากคนเราไม่มีความรู้เดิมหรือลึ้ม เรื่องนั้น ๆ ไป ก็จะไม่มีการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ แต่จะเกิดเฉพาะการสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

นวลศิรี (2544: 169) ให้ความหมายของคำว่า การรับรู้ หมายถึง ขบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของคน และการแปลความหมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีตและสภาพจิตใจในปัจจุบัน

สร้อยตระกูล (2545: 59) ให้ความหมายการรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกในสิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวเขา นั่นก็เท่ากับว่าความรู้สึกนั้นได้ส่งข้อมูลดิบ เข้ามาสู่ประสาททั้งห้า จากนั้นก็จะเป็นการตีความหมายในข้อมูลดิบเหล่านั้น แล้วจึงเกิดการรับรู้ขึ้น

ลิทธิโชค (2547: 84) ให้ความหมายการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่อินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางประสาทสัมผัส กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้าและจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง ภายหลังจากนั้นจึงจะแปลความหมายว่าสิ่งเร้าที่รับสัมผัสเข้ามานั้นคืออะไร ชั้นแปลความหมายนี้เป็นชั้นที่อินทรีย์จะใช้ประสบการณ์เก่าเป็นพื้นฐานของการแปลความหมาย

ความหมายของข่าวสาร

ลักขณา (2544: 183-184) ได้ให้ความหมายของข่าวสารที่ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสารหรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร
2. สาร หมายถึง เนื้อหาสาระที่ส่งออกไปจากผู้ส่ง อาจจะเป็นความคิดหรือเรื่องที่จะส่งไปตามสื่อ เช่น คำพูด หรือข้อเขียน หรือรูปภาพ แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ สัญลักษณ์ของสาร เนื้อหาของสาร การเลือกและจัดลำดับข่าวสาร
3. ช่องทางสำหรับสื่อสารหรือสื่อเป็นสิ่งที่พาสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร
4. ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางของข่าวสารที่ส่งไป โดยผู้รับสารจะรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่ส่งไปด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส และการสัมผัส แล้วจึงถอดรหัสส่งไปที่ความ
5. ผลของการสื่อสาร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่างซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากข่าวสารที่ได้รับ

การรับรู้ข่าวสารกับการสื่อสาร

Schramm (1977: 12-17) มีความเห็นว่า การศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสาร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับ ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) เนื่องจากการที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือต้องการส่งข่าวสารไปยังผู้อื่น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการการสื่อสาร มนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

สิ่งที่เป็นสารก็คือ ข่าวสาร ซึ่งข่าวสารเป็นสารอย่างหนึ่งที่ถูกส่งมาตามสื่อต่าง ๆ โดยแหล่งสาร ซึ่งอยู่ในรูปของสัญลักษณ์หรือสัญญาณ แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วเมื่อเราพูดถึงคำว่าข่าวสารแล้วมักจะหมายถึง เนื้อหาของสื่อ หรือเนื้อหาของสาร ซึ่ง ข่าวสารหมายถึงเนื้อหาอะไรก็ได้ที่จะช่วยลด “ความไม่แน่ใจ” หรือทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ กล่าวคือ การที่คนเราจะตัดสินใจรับรู้ หรือยอมรับสิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดอะไรสักอย่างนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะข่าวสารที่เขาได้รับ คือถ้าหากบุคคลได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์มากเท่าไร บุคคลนั้นก็จะสามารถตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับได้ง่าย ความไม่แน่ใจจะลดน้อยลง กรณีตรงกันข้าม ถ้าหากบุคคลขาดการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้ว ความไม่แน่ใจจะมีมาก จึงทำให้บุคคลนั้นยากที่จะตัดสินใจหรือยอมรับได้

มานิตย์ (2543: 66-68) กล่าวว่า สื่อเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการสื่อสารและทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อนำข้อมูลจากรัฐไปสู่ประชาชน อาจปรากฏในรูปแบบของวงสนทนา สมาคมต่าง ๆ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน ทั้งสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

สื่อมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสื่อสารเพราะสื่อสามารถสร้างเครือข่ายและโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารได้โดยปกติ สื่อมวลชนเป็นโครงสร้างการสื่อสารที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษแต่อย่างไรก็ตามช่องทางสื่อสารอื่นๆ ก็มีความสำคัญเช่นกัน ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังนี้

1. องค์การ ได้แก่ พรรคการเมือง ระบบราชการ สหภาพแรงงาน โรงเรียน เป็นต้น องค์การแม้จะมีโครงสร้างคล้ายกัน แต่ก็อาจมีศักยภาพในการสื่อสารต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ใช้และรูปแบบของระบบการเมือง
2. กลุ่ม กลุ่มแตกต่างจากองค์การที่มีความมั่นคง ความเป็นสถาบันและความร่วมมือน้อยกว่า การสื่อสารนี้จะปรากฏในกลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการไม่สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสารได้อย่างเพียงพอจึงจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มช่วย

3. สื่อมวลชน สื่อมวลชนทำหน้าที่รายงานข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่างๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยน วิถีชีวิตของประชาชนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น หากจะให้บรรลุเป้าหมาย สื่อมวลชนต้องประสานความร่วมมือหรือเชื่อมโยงกับช่องทางอื่นๆ เช่น องค์กรกลุ่มช่องทางพิเศษ

4. ช่องทางพิเศษ ได้แก่ การแสดงออกต่างๆ ของประชาชน เช่น การเดินขบวน การประท้วง ซึ่งถือเป็นช่องทางพิเศษในการสื่อสาร เพื่อเรียกร้องและรวบรวมผลประโยชน์ของประชาชนเข้าด้วยกันให้ผู้ปกครองหรือรัฐบาลได้รับรู้ ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์พิเศษเพียงครั้งคราวเท่านั้น แต่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของระบบการเมืองและวิถีทางการเมืองของประชาชน

สื่อสำคัญในการสื่อสาร สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1. การสื่อสารระหว่างบุคคล เรียกว่าการสื่อสารด้วยปากเปล่า หรือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน เน้นที่ตัวบุคคลหรือกลุ่มเป็นหลักในการสื่อสาร เช่น บุคคล กลุ่ม องค์กร และช่องทางพิเศษ

2. การสื่อสารมวลชน เน้นที่ใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อหรือเรียกว่า ระบบที่ใช้สื่อ ประกอบด้วยสมาชิกและเทคนิควิธี ซึ่งมีกลุ่มผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านได้ใช้สื่อหรือเครื่องมือทางเทคนิค เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เพื่อเผยแพร่เรื่องราวไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งมีใช้คนกลุ่มเดียวกันและอยู่กระจัดกระจาย

นอกจากนี้ ลักขณา (2544: 187-188) กล่าวว่า สื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร สื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารนั้นมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความมีคุณสมบัติเฉพาะตัวของสื่อเหล่านั้นๆ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ภาษาพูด เป็นสื่อที่ใช้ง่าย สะดวก ประหยัดและรวดเร็ว นอกจากนี้ภาษาพูดจะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

2. ภาษาเขียน เป็นสื่อที่ใช้ภาษาเขียนหรือบันทึกให้เห็นเป็นลายลักษณ์อักษรได้ เป็นสื่อที่สามารถเก็บไว้เป็นหลักฐานได้

3. ภาษาท่าทาง เป็นสื่อที่ใช้ท่าทางทางกายแสดงถึงความหมาย เช่นการพยักหน้า ส่ายหน้า

4. ภาษามือ เป็นสื่อสำหรับผู้พิการทางหูใช้ โดยใช้นิ้วมือเป็นอุปกรณ์ในการแสดง ลักษณะต่าง ๆ ซึ่งจะมีความหมายในตัวเอง
5. รูปภาพ เป็นสื่อที่แสดงด้วยภาพ เป็นการสื่อสารที่เข้าใจง่ายในเวลาอันรวดเร็วที่สุด ชนิดหนึ่ง
6. สัญลักษณ์ เป็นสื่อที่แสดงด้วยเครื่องหมายต่างๆ เช่น นกพิราบ เป็นสัญลักษณ์ของการสื่อสาร เป็นต้น
7. สื่อมวลชน มีทั้งในรูปของสิ่งตีพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ และสิ่งที่ไม่ตีพิมพ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น สื่อเหล่านี้ช่วยให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็วและประหยัดเงินและเวลา

ความสำคัญของการรับรู้ข่าวสาร

สมควร (2541: 15) รายงานผลการวิจัยเรื่อง การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อ สนับสนุนงานเคหะชุมชนตามแผนฯ 8 พบว่า การที่บุคคลได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจในรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ จึงทำให้บุคคลจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้ พิจารณาแยกแยะถึงคุณประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับ และสามารถที่จะเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ อย่างถ่องแท้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยนำไปสู่การที่จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการพูดคุย เรื่องเดียวกัน และทำความเข้าใจให้ตรงกัน ดังนั้น การที่จะต้องตีแผ่ในเรื่องของปัญหาต่าง ๆ อย่าง ไม่มีการปิดบัง ก็จะเป็นช่องทางให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้ ในทางตรงกันข้าม หากมีปัญหา หรือข้อมูลบางอย่างที่มีการปกปิด หรือถ่ายทอดออกมาเพียงบางส่วน จะทำให้การรับรู้ผิดพลาด ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ไม่สามารถหาข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับกันได้

การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยมี ความเห็นว่า การศึกษาวิจัยและการวางแผนการสื่อสารอย่างมีระบบ จะสามารถนำเอาพลังของ การสื่อสารมาส่งเสริมสนับสนุน การสร้างและการพัฒนาปัจจัยทางกายภาพของชุมชน การสร้าง จิตสำนึกชุมชน การสร้างทักษะความสามารถในการพึ่งตนเอง และการสร้างความมีส่วนร่วมโดย สมัยครใจในชีวิตและกิจกรรมของชุมชน

พรนพ (2542: 32) ให้ความเห็นว่า การรับรู้มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะเมื่อเรารับรู้แล้วเราก็จะมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งที่เรารับรู้หรือรู้สึก อย่างไรก็ตามสิ่งที่เรารับรู้อาจจะต่างไปจากข้อเท็จจริงก็ได้ บางครั้งจึงทำให้เกิดความขัดแย้งกัน เกิดความไม่เข้าใจกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันในการทำงาน ในการบริหารงานนั้น มักจะเกิดจากการที่ต่างฝ่ายต่างก็มีการรับรู้ที่ต่างกันแทบทั้งสิ้น และพฤติกรรมมนุษย์ทุกคนที่แสดงออกมานั้นล้วนแล้วเกิดจากการรับรู้ในทรรศนะของตนเองนั้นความจริงคืออะไร มากกว่าอะไรคือความจริงและโลกที่เรารับรู้ในธุรกิจนั้นเป็นโลกที่เราตัดสินคนด้วยพฤติกรรมที่เขาแสดงออก

ผุสดี (2544: 29) กล่าวว่า ในการร่วมแสดงความคิดเห็นของกลุ่มคนต่าง ๆ กัน ก็พบว่าปัญหาอย่างที่เกิดขึ้นก็คือการไม่มีข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและข่าวสารข้อมูลที่ต้องครบถ้วนบริบูรณ์หลาย ๆ ด้าน เพราะฉะนั้นเมื่อหลายคนไม่สามารถพูดกันได้อย่างอยู่บนฐานของความมั่งคั่งและข้อมูลที่เท่าเทียมกัน ก็ยากมากที่จะให้การพูดจาหรือการตัดสินใจนั้นจะมาจากกระบวนการสันติวิธี ผลสรุปของการพูดจากร่วมกันส่วนใหญ่ก็คือ การตกลงกันไม่ได้ หรือการโต้เถียงกัน จนอาจเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์กรหรือสถาบันหรือโครงสร้างของการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพถึงกลุ่มประชากรทุก ๆ กลุ่ม

กล่าวโดยสรุป การรับรู้ข่าวสารโครงการ หมายถึง กระบวนการแปลหรือตีความหมายโดยผ่านประสาทสัมผัสของร่างกายไปสู่การรับรู้ที่สมอง และแสดงผลของการรับรู้ออกมาเป็นรูปแบบของพฤติกรรมแต่ละบุคคล ดังนั้น การรับรู้จึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการแสดงออกในการตอบโต้ผลของการรับรู้ นั้น สำหรับการศึกษ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทและแหล่งข่าวสารที่ชาวมุสลิมรับรู้เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความหมายของความรู้

Good (1973: 325) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ และข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

Rogers (1978: 208-209) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง ความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง เป็นกระบวนการภายในที่ผู้อื่นจะรับรู้ได้จากการอนุมานมากกว่าการสังเกตโดยตรง บุคคลส่วนมากจะได้รับความรู้ผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้าและจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมระหว่างความจำกับสภาพทางจิตวิทยา

ไพศาล (2526: 96) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำ อันเป็นประสบการณ์ของบุคคลซึ่งสะสมและสืบทอดกันต่อไป

Bloom et. al. (1984: 62-77) ได้อธิบายความหมายของความรู้ไว้ว่า “ความรู้” หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงความจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุและปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน และมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

1. ความรู้เฉพาะสิ่ง คือ การระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ และ ความรู้ในเรื่องข้อเท็จจริงเฉพาะ

2. ความรู้เรื่องวิธีและวิธีการจัดทำกับสิ่งเฉพาะ คือ ความรู้ในเรื่องวิธีทางในการจัดระเบียบ การตัดสินใจ และการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้ง วิธีการค้นคว้า ลำดับผลที่ได้ และมาตรฐานของการตัดสินใจ ความรู้ที่จัดอยู่ในระดับกลาง ได้แก่ ความรู้แบบแผนนิยม ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ ความรู้เรื่องการจัดจำพวกและประเภท และ ความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง

3. ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ คือ ความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญ ที่ได้รับการจัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎี และข้อสรุปจำนวนมากที่มีอิทธิพลต่อสาขาวิชาจัดเป็นความรู้ระดับสูง ได้แก่ ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง

โสภิต (2545: 32-33) ให้ความหมายความรู้ หมายถึง การเรียนและการแสวงหาความรู้โดยได้แยกความรู้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่สามารถอธิบายให้คนทั่วไปรู้ได้โดยอาศัยตรรกะและพยานหลักฐาน และความรู้เฉพาะตัว ซึ่งยากที่จะอธิบายให้ใครเข้าใจได้ เว้นแต่บางคนหรือบางกลุ่ม เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อ ศาสนา เป็นต้น

ที่มาของความรู้

โกวิท (2546: 47-48) ได้กล่าวถึงความรู้ในทางปรัชญาว่าสามารถแบ่งได้เป็น 5 สำนักใหญ่ คือ

1. ความรู้ที่แท้จริงต้องมีเหตุมีผล ทุกคนมีเหตุมีผลและสามารถเข้าถึงความรู้ได้โดยตนเอง เหตุผลเท่านั้นที่จะใช้พิสูจน์ความรู้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

2. ความรู้ที่แท้จริงต้องเกิดมาจากประสบการณ์ของประสาทสัมผัสเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความรู้ทุก ๆ แบบที่จิตได้รับยอมมาจากภายนอกทั้งสิ้น
3. ความรู้ที่แท้จริงต้องนำมาปฏิบัติได้ ความคิดที่เอาไปใช้ไม่ได้ไม่มีความหมาย
4. ความรู้ที่แท้จริงคือความรู้ที่เกิดขึ้นในใจของมนุษย์เอง โดยทันทีทันใด เป็นประสาทสัมผัส มโนภาพ มีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ชัดเจน ไม่ต้องอาศัยเหตุผลทางตรรกะ
5. ความรู้ที่แท้จริงเกิดจากความสงสัย

ความหมายของความเข้าใจ

ไพศาล (2526: 105) ให้ความหมาย ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาความรู้ความจำไปดัดแปลง ปรับปรุงเพื่อให้สามารถจับใจความ อธิบายหรือเปรียบเทียบย่อเรื่องราว ความคิด และข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งยังสามารถอธิบายและเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะและสภาพคล้ายคลึงกับของเดิมได้ บุคคลที่มีความเข้าใจในสิ่งใด จะสามารถแปลความหมายหรือตีความหรือขยายความเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้

Bloom et. al. (1984: 89-96) ให้ความหมาย ความเข้าใจ ว่าเป็นความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ จากสื่อความหมายต่างๆ ข้อมูล และสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นรับรู้ นั่นคือ พฤติกรรมด้านความเข้าใจเป็นพฤติกรรม หรือการตอบสนองที่เป็นตัวแทนความเข้าใจของข้อความที่บรรจุไว้ในสื่อความหมาย ความเข้าใจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การแปลความ เป็นความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมายหรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง
2. การตีความ เป็นความสามารถในการอธิบายหรือแปลความหมายหลาย ๆ อันมาเรียบเรียงกัน โดยทำการจัดระเบียบสรุปย่อเป็นเนื้อความใหม่ได้ โดยยึดเนื้อหาข้อความเดิมเป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้
3. การขยายความ เป็นความสามารถที่ขยายเนื้อหาข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

เอกวิทย์ (2545: 147) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นความสามารถของบุคคลในการแปลความหรืออธิบายสิ่งที่เป็นความรู้ จนเกิดเป็นความเข้าใจ ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของการแปลความ ตีความและการคาดคะเน

ความหมาย ความรู้ความเข้าใจ

สุรงค์ (2524: 50) อธิบายไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ประสบการณ์ต่างๆ ของบุคคลต่อวัตถุ สถานการณ์ต่างๆ หรือต่อบุคคลที่ก่อให้เกิดความรู้ ความคิด หรือความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความรู้ความเข้าใจเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การที่บุคคลได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ นำมารวบรวมประมวลออกมาเป็นความรู้ โดยอาศัยการสังเกต การจำ การศึกษา และประสบการณ์หรือเอกสาร เมื่อผ่านการสังเคราะห์แล้วจะเกิดเป็นความเข้าใจ ในการศึกษาครั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจในโครงการ หมายถึง การที่ชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนดินแดงมีการรับรู้ในข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง สามารถแปลการรับรู้ดังกล่าวออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

ระดับความรู้ความเข้าใจ

Bloom et. al. (1984: 201- 207) ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้ ความสามารถทางด้านสติปัญญา เป็น 6 ระดับ เรียงจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง การจำและการระลึกได้ ที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่างๆ
2. ความเข้าใจ หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และสามารถแปล สรุปหรือขยายความของสื่อความหมายนั้น
3. การนำไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในทางสถานการณ์จริง
4. การวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาแยกแยะเนื้อหา ออกเป็นส่วนย่อยๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์
 - 4.1 ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็น ส่วน ๆ
 - 4.2 ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ

4.3 ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายๆ ส่วนมารวมกันเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วความสามารถนี้จะเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน ความสามารถในการสังเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่มจึงต้องอาศัยความสามารถชั้นต่างๆ

6. การประเมินผล ความสามารถในการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการให้ คำต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วน ประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งอาจจะมาจากการที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเอง หรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ความสามารถในการประเมินผลนอกจากจะเป็นความสามารถขั้นสุดท้ายแล้ว ยังเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญของพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ด้วยความสามารถในการประเมินผลนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนสุดท้ายเสมอไป แต่อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่างๆ

การวัดระดับความรู้

โกวิท (2546: 22-23) ได้กล่าวถึง การวัดระดับความรู้ นั้น สามารถวัดได้และแบ่งการวัดออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. วัดความจำ เป็นการวัดระดับพื้นฐาน
2. วัดความเข้าใจ เพื่อความกระจ่างในสิ่งที่จำได้แล้ว หรือทราบและเข้าใจถึงนิยามของศัพท์ต่างๆ
3. วัดการนำไปประยุกต์ใช้ คือการเอาความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่พลิกแพลงออกไปจากที่เคยเรียนมาแล้ว และความสามารถในการโยงความสัมพันธ์ในความรู้ชนิดต่างๆ
4. วัดความสามารถในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่างๆ
5. วัดความสามารถในการสังเคราะห์ คือ การทดสอบความสามารถในการใช้จินตนาการ

6. การวัดความสามารถทางการประเมินผล คือ การประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ว่าเป็นเช่นใด การประเมินนี้ ต้องใช้ความสามารถในการจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์มารวมกันจึงจะสามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้ การวัดความสามารถทางการประเมินนี้ ถือว่าเป็นการทดสอบระดับสูงสุด

การวัดความรู้ความเข้าใจ

เป็นการวัดเกี่ยวกับเรื่องราวที่เคยมีประสบการณ์หรือเคยเห็นและทำมาก่อนแล้วทั้งสิ้น การวัดความจำ สามารถสร้างคำถามวัดสมรรถภาพด้านนี้ได้หลายลักษณะด้วยกัน ลักษณะของคำถามจะแตกต่างกันออกไปตามชนิดของความรู้ ความจำ แต่จะมีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ เป็นคำถามที่ให้ระลึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมา ที่จำได้ (ชวาล, 2516: 201-225) ดังนี้

1. ถามความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และนิยาม ได้แก่ โจทย์ที่ถามว่าคำหรือกลุ่มคำที่ใช้ขึ้น คืออะไร มีความหมายทั่วไปหรือความหมายเฉพาะว่าอย่างไร และสิ่งนั้นๆ มีคุณสมบัติอะไร เป็นต้น

2. ถามความรู้เกี่ยวกับกฎ และความจริง ได้แก่ การถามสูตรกฎเกณฑ์ความจริง ข้อเท็จจริง เรื่องราว ใจความหรือเนื้อความสำคัญต่างๆ ตามที่ได้พิสูจน์หรือตกลงยอมรับตามหลักวิชา

3. ถามความรู้ในวิธีดำเนินการคือ ถามว่าเรื่องราวนั้นๆ เหตุการณ์นั้นๆ หรือข้อความต่างๆ ที่ได้มานั้นมีที่มาอย่างไร ใช้ระเบียบวิธีการอะไร และดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างไร

4. ถามความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน ได้แก่ การถามถึงแบบแผน แบบฟอร์ม ตามจารีตธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติมา

5. ถามความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ ได้แก่ คำถามต้องการจะวัดว่าผู้ตอบสามารถจดจำกฎเกณฑ์ต่างๆ สำหรับใช้ในการวินิจฉัยตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ได้หรือไม่ คือ ในแต่ละเรื่องราวนั้นควรจะใช้กฎเกณฑ์ หรือหลักการใดไปตัดสินตรวจสอบจึงจะเหมาะสม

6. ถามเกี่ยวกับลำดับขั้นและแนวโน้มว่าเหตุการณ์ต่างๆ มีความเคลื่อนไหวโน้มเอียงหรือเจริญ หรือเสื่อมไปในทิศทางใดตามลำดับกาลเวลาอย่างไร และเรื่องต่างๆ มีสิ่งใดเกิดขึ้นก่อน หลัง และดำเนินการเป็นขั้นๆ เรียงติดต่อกันมาอย่างไร

7. ถามเกี่ยวกับการจำแนกประเภท ได้แก่คำถามที่ให้จัดประเภทสิ่งของ หรือเรื่องราว และเหตุการณ์ต่างๆ ให้เข้าเป็นหมวดหมู่ตามประเภท

8. ถามเกี่ยวกับวิธีการหรือวิธีการดำเนินงาน คือถามว่า การที่ได้มาซึ่งผลลัพธ์ต่างๆ จะต้องใช้เทคนิคอะไรหรือมีวิธีปฏิบัติอย่างไร รวมทั้งถามถึงขบวนการและกรรมวิธีต่างๆ ที่ใช้ในการพิสูจน์หรือค้นคว้าหาความจริงนั้นๆ ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะถูกต้อง

9. ถามความรู้รอบยอดในเรื่อง เป็นคำถามที่จะวัดว่าผู้ตอบสามารถจำข้อสรุปหรือหลักการใหญ่ๆ ได้หรือไม่

10. ถามความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาการและการขยายหลักวิชาการ

11. ถามความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจที่เป็น คำถามปรนัยแบบถูก-ผิด โดยมีแนวทางในการปฏิบัติคือ พยายามให้ข้อคำถามที่สร้างขึ้นครอบคลุมลักษณะคำถามดังกล่าวข้างต้น เพื่อความสมบูรณ์ในการวัดที่เหมาะสมจะใช้ทดสอบกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับโครงการโดยให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินใจข้อความหรือรายละเอียดต่างๆ ของโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการสร้างความตระหนักให้กับชุมชน หรือสังคมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นักวิชาการ นักพัฒนา ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลาย แตกต่างกันไปตามความรู้และประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่

ทงศักดิ์ (2540: 93) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผนไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล นั่นคือ การวางแผนโครงการใดๆ ก็ตามจะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวิเคราะห์หรือชี้วัดตัวปัญหาให้ได้ และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา วิธีแก้ปัญหาก็ที่พวกเขาเห็นว่าเป็นไปได้ จนถึงการลงมือปฏิบัติและการประเมินผล ซึ่งการที่ประชาชนจะกระทำได้ พวกเขาจะต้องได้รับรู้หรือเข้าใจถึงโครงการและขั้นตอนของการดำเนินงานของรัฐบาลในรูปการสื่อสารหรือสัมพันธ์ทางสองทางอย่างเปิดเผย

ปารีชาติ และคณะ (2543: 135) ให้ความเห็นว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไปจะมีความหมายกว้าง คือ การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมในความหมายนี้จึงเป็นการมีส่วนร่วม ของประชาชนตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน พัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้นการมี ส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการ และเป้าหมายในเวลาเดียวกัน

อรทัย (2546: 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบันคือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหา ทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้ - เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ถวิลวดี (2547: 2-3) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอธิบายได้ในหลายมิติ ทั้งในมิติความลึกทั้ง ในเชิงกว้าง ดังนี้

การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อ โครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมใน การแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษา องค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

ทั้งนี้เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการคือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ
3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี (2547: 3) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้านคือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดูว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสร้างความตระหนักให้กับชุมชน หรือสังคมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

กระบวนการมีส่วนร่วม

วันชัย (2545: 1) ให้ความเห็นในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการซึ่งสาธารณชนมีความห่วงกังวล มีความต้องการ และมีทัศนคติที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ

ในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

ประชาชนไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ถ้าหากว่าเขาไม่ได้มีการรับรู้ข้อมูลอย่างเพียงพอถึงทางเลือกและผลที่ตามมา เพราะฉะนั้นการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนอย่างเพียงพอจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความหมายสูงกว่าการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียวเท่านั้น เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน

จากที่กล่าวมานี้สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล ในฐานะสมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วันชัย (2545: 25-28) ได้สรุปประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเรือนที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Chapin (1952 อ้างถึงใน Miller, 1991: 430) ได้กล่าวถึงเครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคมของ Chapin ซึ่งได้กำหนดระดับของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรทุกชุมชนดังนี้

1. การเข้าเป็นสมาชิก
2. การมีความสนใจและร่วมประชุม
3. การให้การสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงิน
4. การเป็นสมาชิกและกรรมการ
5. การเป็นเจ้าหน้าที่

ระดับของการมีส่วนร่วมนี้ดูได้จากลักษณะต่างๆ ที่แสดงออก คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ การบริจาคเงินทอง วัสดุสิ่งของ และการเสียสละเวลาแรงงานเป็นสมาชิกของคณะกรรมการและเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมนั้นๆ โดยตรง

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับ 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรการเคหะแห่งชาติ และกับกลุ่มสถาบันอื่นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

ความหมายของความคาดหวัง

คำว่าความคาดหวัง (Expectation) มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

พจนานุกรมของ Oxford University (2001: 281) ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็นสถานะทางจิต ซึ่งจะเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือเป็นความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณของบุคคลที่คาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าต่อบางสิ่งบางอย่างว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรที่จะเกิดขึ้น

สุรางค์ (2524: 54-55) ได้ให้ความหมายความคาดหวัง หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดน่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดบ้างน่าจะไม่เกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ถูกต้องหรือไม่เกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ความคาดหวังของคนเรามีกันทุกวัน และเรามักพบมากในการดำรงชีวิตประจำวัน ส่วนมากความคาดหวังล้วนแล้วแต่เคยมีประสบการณ์มาก่อนทั้งสิ้น ความคาดหวังจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หากสิ่งใดที่บุคคลไม่มีประสบการณ์มาก่อน มักจะไม่มีการคาดหวัง

สุนีย์ (2525: 92) ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง คือ การทำนายเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดได้ต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความประสพการณ์เดิมมาก่อน ในช่วงชีวิตจริงของแต่ละบุคคลนั้น สิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เรียกว่า Discrepancy ซึ่งจะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้คนเกิดการตื่นตัวได้

ไพฑูรย์ (2530: 109) ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิด ความต้องการของคนต่อสิ่งที่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นจริงในอนาคต หากผู้ปฏิบัติงานมีความหวังต่อสิ่งใดจะทำให้สนับสนุนสิ่งนั้นอย่างเต็มที่ ถ้าหากความคาดหวังนั้นสามารถไปด้วยกันได้ดีระหว่างบุคคล ก็จะก่อให้เกิดการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง การใช้ความรู้สึก ความคิดด้วยการใช้วิจารณญาณเพื่อคาดคะเน หรือคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรที่จะเกิดขึ้นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ในที่นี้หมายถึงความคาดหวังของชาวชุมชนที่มีต่อโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงว่า ควรจะเป็นโครงการที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการทำโครงการอย่างสมเหตุสมผลที่จะไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนในการอยู่อาศัย สามารถอาศัยอยู่ในโครงการใหม่ที่เกิดขึ้นโดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลพอสมควร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

Vroom (1982: 91-103) ได้อธิบายไว้ว่า ทฤษฎีแห่งความคาดหวัง (Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีที่พยายามคาดการณ์ หรืออธิบายถึงระดับกำลังกายกำลังใจที่บุคคลอุทิศให้กับงาน ทฤษฎีนี้เชื่อว่า แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลกำหนดโดยความเชื่อของบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและผลงาน และการเห็นผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่ได้ จากความพยายามที่ระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งบางครั้งเรียกว่า ทฤษฎี V.I.E. เนื่องจากว่ามีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ คือ V มาจากคำว่า Valence I มาจากคำว่า Instrumentality และ E มาจากคำว่า Expectation ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. Valence หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ของการกระทำที่เกิดจาก การทำงาน ระดับความพึงพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากค่าที่บุคคลให้ความสำคัญต่อการทำงาน ถ้าเป็นงาน ที่มีคุณค่าสูงก็จะมีค่าความพึงพอใจสูงมากขึ้นไปด้วย

2. Instrumentality หมายถึง เครื่องมือ วิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ ผลลัพธ์อีกอย่างหนึ่ง หรือกล่าวได้ว่า เป็นวิธีการที่บุคคลเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ (Valence) ที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) ที่ตั้งไว้

3. Expectancy เป็นความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ บุคคลที่มีความต้องการและ มีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น ต้องพยายามกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนอง ความต้องการ หรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามความคาดหวังบุคคล จะได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ

จากทฤษฎีดังกล่าวพบว่า การที่บุคคลที่จะกระทำสิ่งใดก็ตาม จะขึ้นอยู่กับตัวแปร 4 ตัว ได้แก่

1. ผลตอบแทนที่จะได้รับนั้นเหมาะสมกับบทบาทที่ครอบครองอยู่เพียงใด
2. ความพอใจหรือไม่พอใจผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้ว เขาเชื่อว่าเขาจะต้องเป็นผู้ได้รับผลนั้นอย่างแน่นอน
4. โอกาสจะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง หรือได้รับล่วงหน้า

ความพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น จะลดลงเมื่อได้รับผล ตอบแทนลดลง ความสัมพันธ์ของความพอใจกับผลตอบแทนจะหายไป เมื่อบุคคลไม่สนใจต่อ ผลตอบแทนต่าง ๆ แต่ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปในทางตรงกันข้ามก็ชี้ให้เห็นว่าบุคคลไม่พอใจต่อ

ผลตอบแทนที่ได้รับ นอกจากนี้ Vroom ยังได้เสนอทฤษฎีแห่งความคาดหวังไว้ว่า ในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติของบุคคลเมื่อเกิดความต้องการพร้อม ๆ กันในหลายสิ่งนั้น บุคคลจะเลือกปฏิบัติโดยผ่านการพิจารณา 2 ประการคือ

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด
2. พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดมุ่งหมายได้เพียงใด

ปัจจัยหลักของทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom มี 4 ประการคือ

1. ความคาดหวังคือ ความเชื่อเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะความมากน้อยของความเชื่อจะอยู่ภายในช่วงระหว่าง 0 (ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเลย และ 1 (มีความแน่ใจว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างแน่นอน)

2. ความพอใจ คือความรุนแรงของความต้องการของบุคคล สำหรับผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ความพอใจอาจเป็นบวกหรือลบได้ภายในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เราอาจจะคาดหวังได้ผลลัพธ์ เช่น การมีงานทำ การมีรายได้เพิ่มขึ้น และการได้เปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม บุคคลจะให้ความพอใจในทางบวก แต่ถ้าผลลัพธ์เป็นไปในทางตรงกันข้าม เช่น การที่ต้องสูญเสียที่ดิน รวมทั้งการเกิดมลพิษต่าง ๆ บุคคลก็จะให้ความรู้สึกไม่พอใจในทฤษฎีแล้วผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องให้ความพอใจ เพราะว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคล

3. ผลลัพธ์ คือผลที่ติดตามของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และอาจจะแยกประเภทเป็นผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง ผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งจะหมายถึงผลการปฏิบัติงานที่สืบเนื่องมาจากการใช้กำลังความพยายามของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผลลัพธ์ระดับที่สองจะเป็นผลที่ติดตามมาภายหลังระดับหนึ่ง เช่น การมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นต้น

4. สื่อกกลาง หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและระดับที่สองตามทัศนคติของ Vroom นั้น สื่อกกลางหรือความคาดหวังแบบที่สองจะอยู่ในช่วงระหว่าง +1.0 และ -1.0 ถ้าหากว่าผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง (สมมุติผลของโครงการออกมาดี) ก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้หรือคุณภาพชีวิตที่ดี แล้วสื่อกกลางจะมีค่าเท่ากับ +1.0 ถ้าหากว่าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สองแล้ว สื่อกกลางจะมีค่าเท่ากับ 0

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า นอกจากชาวชุมชนดินแดงจะพิจารณาว่าการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง จะมีเงื่อนไขที่ให้ชาวชุมชนได้รับประโยชน์จากการทำโครงการ ในด้านการมีสภาพการอยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นแล้ว จะต้องพิจารณาด้วยว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นเป็นธรรมหรือไม่

ปัจจัยเกี่ยวข้องกับระดับความคาดหวัง

สวอน (2522: 126-128) ได้อธิบายว่าระดับความคาดหวังของแต่ละบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ กล่าวคือ คนที่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาได้คาดหวังไว้มักเพิ่มระดับความคาดหวังให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในทางตรงกันข้าม คนที่ไม่สมหวังในสิ่งที่เขาคาดหวัง มักจะลดระดับความคาดหวังให้ต่ำกว่าเดิม ความคาดหวังกับบุคคลจะได้รับผลที่น่าพอใจหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับสถานะความเข้มของความต้องการ 2 ประการ

1. ปริมาณความต้องการของสิ่งที่คาดหวังไว้มีมากหรือน้อย
2. คุณค่าของสิ่งที่คาดหวังสูงหรือต่ำ

Stamatis (1995: 159-160) กล่าวว่า การบริการที่จะทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการได้ โดยผู้ให้บริการต้องทราบถึงระดับความคาดหวังที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และระดับความคาดหวังของผู้รับบริการเกี่ยวกับคุณภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นความคาดหวังปกติธรรมดาตามข้อกำหนด หรือตามที่สันนิษฐาน

ระดับที่ 2 เป็นความคาดหวังที่มากกว่าระดับที่ 1 คือ บริการที่ได้รับจะต้องมากกว่าบริการที่ต้องการและลักษณะเฉพาะของบริการนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

ระดับที่ 3 เป็นความคาดหวังที่มากกว่าระดับที่ 1 และระดับที่ 2 โดยถ้าบริการที่ได้รับนั้น สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจมากหรือประทับใจ แสดงว่าการบริการนั้นอยู่ในระดับดีและสามารถดึงดูดใจให้กลับไปใช้บริการนั้นอีกได้

การวัดความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นสภาวะทางจิตอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นด้วยวิจาร์ณญาณเกี่ยวกับการคาดคะเน หรือคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรจะมีเกิดขึ้น ตามความจำเป็นเหมาะสมต่อสถานภาพหรือสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ดังนั้นการวัดความคาดหวังจึงคล้ายกับการวัดทัศนคติที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมาก ความคิดเห็นโดยใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale ข้อความแต่ละข้อความจะมีทางเลือก 5 ทาง ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำวิธีการ Likert Scale มาปรับใช้ โดยมีข้อความคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักวิชาการ และผู้ทำงานวิจัยหลายท่าน พบว่ามีงานวิจัยที่ได้ศึกษาในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องเท่านั้น จึงได้จัดกลุ่ม โดยพิจารณาจากประเด็นศึกษา ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

พงศวิษณุ (2547) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนหลังวัดปทุมวนารามเห็นด้วยกับนโยบายการแก้ไข ปัญหาเสพติดของรัฐบาลในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประสบการณ์เกี่ยวกับ ยาเสพติด การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของ รัฐบาลมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพ ติดของรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล

อโณทัย (2543) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมของตึกแถวใน กรุงเทพมหานคร การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยว่าสภาพแวดล้อม ทางโครงสร้างของอาคารมั่นคง แข็งแรง ระบบสาธารณูปโภคเพียงพอ สภาพแวดล้อมภายนอก ตึกแถวใช้การได้ มีประโยชน์ใช้สอย มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านดี ไม่มีปัญหาสุขภาพอนามัย ไม่มีปัญหาหามลพิษทางทัศนียภาพ ไม่มีปัญหาราคาและการใช้พื้นที่ แต่ได้รับผลกระทบจากมลพิษ

สิ่งแวดล้อม และมีปัญหาทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัจจัยทางด้านประชากร สังคม และเศรษฐกิจที่ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมตึกแถวแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาพักอาศัยในตึกแถว จำนวนสมาชิกในตึกแถว ภูมิฐานะเดิม กรรมสิทธิ์ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

นิพนธ์ (2548) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปลูกป่าบ้านโป่งตม ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรที่การศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ และเก็บหาพืชผักป่าจากพื้นที่โครงการมาใช้ประโยชน์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความคิดเห็นต่อโครงการนี้ในทางบวกและมีระดับค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง เท่ากับ 4.63 นั่นคือ การดำเนินการของโครงการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าของโครงการฯ เป็นที่พอใจของราษฎรมาก สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาการดำเนินการตามวิธีดังกล่าวไว้ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปลูกป่าบ้านโป่งตม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ การนำพืชผักป่ามาใช้ประโยชน์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

ก้องไมตรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรตำบลสะเอียบ ต่อโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ และต้มสุรา มีรายได้เฉลี่ย 39,171 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่โครงการแก่งเสือเต้นได้เข้ามาพบปะชี้แจงน้อยมาก และร้อยละ 64.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการแก่งเสือเต้นในระดับน้อย ด้านความคิดเห็นต่อโครงการแก่งเสือเต้น พบว่า หากหน่วยงานของรัฐแจ้งวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างให้เกิดความเข้าใจก่อนก็มีความเห็นด้วยถึงร้อยละ 92.4 เห็นด้วยหากรัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนจากน้ำท่วม และร้อยละ 88.8 เห็นว่าการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นจะทำให้มีการทุจริตหาผลประโยชน์จากการกว้านซื้อที่ดินบริเวณที่จะดำเนินโครงการ โดยรวมราษฎรร้อยละ 57 เห็นด้วยกับการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระเป็นรายตัวพบว่า ตัวแปรเกือบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น เพศ

จุลี (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการอยู่อาศัยหลังจากการย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยจากแนวราบสู่แนวสูง : กรณีศึกษาชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่า ชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 มีประชากรจำนวนกว่า 1,500 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ลักษณะสังคมแบบเครือญาติ และพบปัญหาดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบอาคาร

1.1 ขาดพื้นที่ค้าขาย พื้นที่เตรียมค้าขาย และพื้นที่เก็บอุปกรณ์ ทำให้มีการเพิ่มเติมปรับปรุงอาคาร

1.2 ขาดพื้นที่พักผ่อนพบปะพูดคุย พื้นที่สำหรับเด็กเล่น และพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมชุมชน ทำให้มีการใช้พื้นที่ชุมชนอย่างผิดประเภทของการใช้งาน

1.3 ขนาดห้องแตกต่างกันหลายขนาดในแต่ละชั้น ทำให้ชาวชุมชนที่เคยรวมกลุ่มมีความสัมพันธ์กันมาก่อน ไม่สามารถอยู่รวมในชั้นเดียวกันได้ นำไปสู่ปัญหาการเลือกผู้นำที่เป็นตัวแทนชั้น

1.4 การออกแบบให้มีจำนวนห้องมากกว่าจำนวนสิทธิของผู้เช่า ทำให้ชาวชุมชนเดิมได้รับสิทธิมากกว่า 1 สิทธิ ซึ่งนำไปสู่การเช่าช่วง การขายสิทธิทำให้มีคนภายนอกเข้ามาอยู่ในชุมชน

2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบ ชาวชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบ ทำให้ต้องมีการปรับปรุง เพิ่มเติมอาคารหลังจากการก่อสร้างอาคารเสร็จ

3. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเตรียมความพร้อมในการย้ายขึ้นอาคารสูง

3.1 ขาดการจัดการอาคาร ขาดกฎระเบียบ และมาตรการควบคุม ทำให้ส่วนกลางสกปรก มีการวางทรัพย์สินส่วนตัวที่ส่วนกลาง ใช้น้ำใช้ไฟส่วนกลางเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

3.2 ขาดการแนะนำการใช้อาคารและมาตรการควบคุม ทำให้สภาพอาคารทรุดโทรมกว่าอายุการใช้งานจริง

สรุปได้ว่า ควรมีการให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบ และกระบวนการเตรียมความพร้อมในการรื้อย้ายขึ้นอาคารสูงตลอดกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มเรียนรู้ปัญหาร่วมกัน เรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยการพึ่งพาตนเอง ร่วมกันคิดและวางแผน และที่สำคัญคือ การสร้างความสัมพันธ์ของชาวชุมชน ให้ชาวชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกัน และรู้สึกว่าการเหมือนเป็นบ้านของตนที่จะต้องดูแลรักษา และช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากชาวชุมชนเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุด และต้องรับผิดชอบชุมชนร่วมกันตลอดไป

ภริตพร (2547) ศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในวิทยุชุมชน 4 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านผู้ส่งสาร กลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการในการแสวงหาข้อมูลจากการมองเห็นสภาพปัญหาภายในชุมชน ประสบการณ์ และความสนใจของผู้ผลิตรายการ กรณีที่ในการคัดเลือกเนื้อหา พิจารณาจากระดับความรู้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญ โดยใช้ภาษาคำเมือง หรือภาษาเหนือในการสื่อสาร องค์ประกอบด้านเนื้อหาสารที่นำเสนอพบว่า มี 3 รูปแบบรายการ คือ 1. รูปแบบรายการสัมภาษณ์ 2. รูปแบบรายการสนทนา สลับกับเปิดเพลง และ 3. รูปแบบรายการข่าวสลับกับเปิดเพลง และ 3 วัตถุประสงค์หลัก คือ ให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความบันเทิง หรือให้ความรู้สลับกับความบันเทิง องค์ประกอบด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่าวิทยุชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านเทคนิคและอุปกรณ์ แต่ยังไม่สามารถส่งสัญญาณครอบคลุมได้ทั่วทุกพื้นที่ในอำเภอแจ้ห่ม เพราะสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบ สลับกับหุบเขา ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านผู้รับสารพบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับฟังรายการวิทยุชุมชน โดยเลือกรับฟังที่บ้านเป็นส่วนมาก และยังเปิดรับฟังทั้งที่ทำงาน ในไร่ นา และสวนด้วย แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ของสื่อวิทยุได้สร้างระดับการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสื่อสารของวิทยุชุมชน ได้สร้างลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง คือ การสื่อสารที่สามารถโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เนื่องจาก

1. รายการวิทยุชุมชนสามารถช่วยแก้ปัญหาภายในชุมชนได้
2. วิทยุเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายของคนทุกเพศทุกวัย และ
3. เมื่อวิทยุได้แจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงกันแล้ว ประชาชนจะเกิดความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ผู้ผลิตรายการและผู้รับสารเป็นคนภายในชุมชนเดียวกัน จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประเด็นในการพูดคุยตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น สภากาแฟ ร้านขายของตลาด เป็นต้น

รวีวรรณ (2545) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ ศึกษากรณีอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก

2. ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ พบว่าวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการปฏิบัติของนโยบายมีความชัดเจน สภาพชุมชนเอื้อต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่มีปัญหาในด้านการติดตามประเมินผล

3. ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ พบว่า ไม่ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์จากหน่วยงานใด ๆ

ผู้ศึกษาได้เสนอแนะเพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านบังเกิดผลคือ ควรมีการตรวจสอบติดตามประเมินผลจากส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกมีความเข้าใจ และสามารถนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการให้ความรู้และข้อแนะนำในการบริหารการเงิน และการสนับสนุนเงินกองทุนตามสัดส่วนของสมาชิก

จกมลพัทธ์ (2546) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลจากการศึกษาพบว่า

1. การจัดการการท่องเที่ยวโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนตำบลศาลายา และตำบลมหาสวัสดิ์ เป็นการจัดการแบบยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ของสมาชิกในชุมชนตำบลศาลายา และตำบลมหาสวัสดิ์ มี 8 ประการ คือ รูปแบบของโครงการ ความพร้อมของประชาชนในชุมชน การประชาสัมพันธ์ ความเข้มแข็งของชุมชน ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สื่อมวลชน การสนับสนุนจากภายนอก ผู้บริหารโครงการ

3. การดำเนินการโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์เป็นวิธีการจัดการที่เหมาะสมสำหรับชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเริ่มตั้งแต่ขั้นตอน การตัดสินใจ การปรับปรุงการลงทุน และการปฏิบัติกิจกรรม

จุฑามาศ (2547) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาเขตเมืองจอมเพ็ด แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพของชุมชนบ้านเชียงแมนและบ้านจานเหนือ ในการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ด โดยใช้การประเมินศักยภาพของชุมชนแต่ละชุมชนว่ามีศักยภาพสำหรับการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไรบ้าง ซึ่งผลของการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านเชียงแมนมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนบ้านเชียงแมน มีศักยภาพทางด้านพื้นที่หรือสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้มากกว่าชุมชนบ้านจานเหนือ ประกอบกับการเข้าถึงของชุมชนบ้านเชียงแมนก็สามารถทำได้ง่ายกว่า แต่อย่างไรก็ตามชุมชนทั้งสองก็ยังคงต้องการให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการรองรับการท่องเที่ยวที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคต

สำหรับการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเชียงแมน และบ้านจานเหนือในการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ด พบว่า ชุมชนทั้งสองมีความต้องการในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ดเหมือนกัน คือ มีระดับความต้องการในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน โดยทั้งชุมชนบ้านเชียงแมนและบ้านจานเหนือ มีระดับความต้องการในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการปฏิบัติและการรับผลประโยชน์มากกว่าขั้นตอนการคิด วางแผน และการลงทุน นอกจากนี้ทั้ง 2 ชุมชนยังมีระดับของความคาดหวังที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่อาจจะเกิดจากการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ดในระดับเดียวกัน แต่ในประเด็นเรื่องผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ดนั้น ชุมชนบ้านจานเหนือมีระดับความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้มากกว่าชุมชนบ้านเชียงแมน

ส่วนรูปแบบในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตเมืองจอมเพ็ดที่พบในขณะนี้ มีอยู่เพียงรูปแบบเดียว คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการสร้างตลาดการท่องเที่ยว คือ เน้นความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้ให้บริการกับนักท่องเที่ยว ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ไม่ได้คำนึงถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากความไม่พร้อมของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว

มานิช (2547) ศึกษา ความคาดหวังของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคาดหวังสูงในบางด้าน ความคาดหวังต่ำในบางด้าน ปัจจัยที่ทำ

ให้ความคาดหวังของประชาชนแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อำเภอ/กิ่งอำเภอที่อยู่อาศัย และความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542 ยกเว้น เพศ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ปรีชาญ (2546) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่นต่อป่าชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนที่ขอตั้งป่าชุมชนคาดหวังอย่างมากจะได้รับประโยชน์จากเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 2.93 จะได้รับผลประโยชน์ด้านนิเวศวิทยาร้อยละ 5.54 จะได้รับการมีอำนาจและชื่อเสียง ร้อยละ 16.89 และจะได้รับสิทธิพิเศษอื่นๆ ร้อยละ 9.12 อย่างไรก็ดี ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 50) มีความคาดหวังด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง และมากกว่าร้อยละ 80 ไม่หวังว่าจะได้รับผลประโยชน์จากสิทธิพิเศษอื่นๆ แต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่าการยอมรับทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการขอจัดตั้งป่าชุมชนในท้องถิ่น

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังด้านการมีอำนาจและชื่อเสียง พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีตำแหน่ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และความพึงพอใจจากป่าชุมชน มีผลต่อความคาดหวังด้านการมีอำนาจและชื่อเสียง การศึกษาครั้งนี้เสนอแนะว่า ควรสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางสังคมในท้องถิ่นในทางสร้างสรรค์ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชุมชนยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาสรุปเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ

1. ปัจจัยด้านบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 รายได้
 - 1.5 อาชีพ
 - 1.6 ค่าเช่าที่พักอาศัย
 - 1.7 ระยะเวลาที่พักอาศัย
2. ปัจจัยด้านโครงการ
 - 2.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ
 - 2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในโครงการ
 - 2.4 ความคาดหวังจากโครงการ

ตัวแปรตาม

ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของการเคหะแห่งชาติ แบ่งเป็น ด้านอาคารใหม่ และ ด้านสภาพแวดล้อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (X)

ตัวแปรตาม (Y)

สมมติฐานในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดสมมติฐานในการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคลของชาวชุมชนดินแดง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.3 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.4 รายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.5 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.6 ค่าเช่าที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.7 ระยะเวลาที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2. ปัจจัยด้านโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการ
จัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.3 การมีส่วนร่วมในโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำ
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.4 ความคาดหวังจากโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำ
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีการและอุปกรณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงที่มีต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อยู่อาศัยที่พักอาศัยในเคหะชุมชนดินแดง ในอาคารที่ 1-64 ซึ่งจะต้องถูกรื้อย้ายออกจากพื้นที่ เพื่อจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง จำนวนผู้อยู่อาศัย 4,144 ครอบครัว

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) ดังนี้

1. การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยหลักการคำนวณของ Yamane's (Yamane, 1973: 727) โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนได้ .05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
e	แทน	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดได้

แทนค่า

$$n = \frac{4144}{1 + 4144 (.05^2)}$$

$$= 364$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 364 ตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่าง 1 คน เป็นตัวแทนของ 1 ครอบครัว

2. การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อยู่อาศัยที่อาศัยอยู่ในแฟลตโครงการเคหะชุมชนดินแดง 1 และดินแดง 2 จำนวน 64 แฟลต โดยให้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเคหะชุมชนดินแดง ซึ่งสามารถแบ่งตามสัดส่วนได้ดังนี้

			หน่วย : คน
อาคาร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
อาคารละ 80 ครอบครัว จำนวน 26 อาคาร อาคารละ 7 คน	2,080	182	
อาคารละ 56 ครอบครัว จำนวน 30 อาคาร อาคารละ 5 คน	1,680	150	
อาคารละ 48 ครอบครัว จำนวน 8 อาคาร อาคารละ 4 คน	384	32	
รวม	4,144	364	

3. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามอาคารแล้ว คัดสรรส่วนต่อจำนวนผู้อยู่อาศัยของแต่ละอาคารได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไรแล้วทำการจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเลขที่ห้องทั้งหมดของผู้อยู่อาศัยในแต่ละอาคารตามสัดส่วนที่คำนวณได้ข้างต้น โดยไม่มีการทดแทน (Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ของชาวชุมชนดินแดงซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงการ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ ความคาดหวังจากโครงการ ของชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในเคหะชุมชนดินแดง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยนำไปทดสอบหาความเที่ยงตรงและหาความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การหาความถูกต้อง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ให้แบบสอบถามมีความถูกต้อง เที่ยงตรง สมบูรณ์ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อ เพื่อให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จากนั้นก็นำมาแก้ไขปรับปรุง และดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทำการทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ในคณะชุมชนดินแดง จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อ และรายด้าน โดยใช้วิธีการ Kuder Richardson (KR20) สำหรับกรณีที่มีมาตรวัดมีเพียง 2 สเกล และใช้วิธีการของ Cronbach สำหรับกรณีที่มีมาตรวัดมีตั้งแต่ 2 สเกลขึ้นไป และผลของการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7868

2.2 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ด้วยวิธีการของ Kuder Richardson (KR20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .5346

2.3 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8638

2.4 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9217

2.5 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9232

การตรวจสอบแบบวัดและการให้คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละแยกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงการ ได้แก่

2.1 แบบวัดการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

จากนั้น ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลข้อมูลในภาพรวมและรายชื่อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีวิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถแปลความหมายของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ได้ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

คะแนน 2.34 – 3.66 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.67 – 5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับมาก

2.2 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ลักษณะคำถามมีทั้งคำถามเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

แล้วรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การอิงเกณฑ์

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับน้อย และ ระดับมาก โดยใช้วิธีคำนวณหาความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1-0}{2} = .5$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนน .00 – 0.50 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการน้อย

คะแนน .51 – 1.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการมาก

2.3 แบบวัดการมีส่วนร่วมในโครงการ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เป็นประจำ	2	คะแนน
เป็นบางครั้ง	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

จากนั้น ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลข้อมูลในภาพรวมและรายชื่อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีวิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{2 - 0}{3} = .66$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถแปลความหมายของการมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ได้ดังนี้

คะแนน .00 – .66 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีการมีส่วนร่วมในโครงการ ในระดับน้อย

คะแนน .67 – 1.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในโครงการ ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.34 – 2.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในโครงการ ในระดับมาก

2.4 แบบวัดความคาดหวังจากโครงการ ลักษณะแบบสอบถาม กำหนดมาตรวัดแบบ Likert Scale โดยวัดระดับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างต่อข้อความจำนวน 10 ข้อ ที่เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

จากนั้น ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลข้อมูลในภาพรวมและรายชื่อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีวิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถแปลความหมายของความคาดหวังจากโครงการ ได้ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีความคาดหวังจากโครงการ
ในระดับน้อย

คะแนน 2.34 – 3.66 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังจากโครงการ
ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.67 – 5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังจากโครงการ
ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 แบบวัดความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ลักษณะ
แบบสอบถาม กำหนดมาตรวัดแบบ Likert Scale โดยวัดจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
ข้อความจำนวน 20 ข้อ เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด
เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน
ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

จากนั้น ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลข้อมูลในภาพรวมและรายชื่อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ
ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีวิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถแปลความหมายของความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ
ได้ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการ
ในระดับน้อย

คะแนน 2.34 – 3.66 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการในระดับปานกลาง

คะแนน 3.67 – 5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการในระดับมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้กับผู้อยู่อาศัยที่พักอยู่ในแฟลตดินแดง รวมทั้งสิ้น 64 แฟลต จากจำนวนประชากรที่สุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมดจำนวน 364 ชุด และเก็บคืน โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งสามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ จำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.15
2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ
3. นำแบบสอบถามทั้งหมด ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่มีการกรอกข้อความสมบูรณ์แล้วมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อนำข้อมูลจากแบบสอบถามบันทึกลงในหน่วยความจำ แล้วดำเนินการเขียนโปรแกรมเพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัย

2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ ความคาดหวังจากโครงการ และความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

3. การวิเคราะห์ความผันแปร หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และ การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

4. คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

\bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

df หมายถึง ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป

Eta หมายถึง อัตราความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามก่อนการปรับตัวแปรอิสระ

Beta หมายถึง อัตราความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลังปรับตัวแปรอิสระ

R หมายถึง อัตราความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

R^2 หมายถึง อัตราความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายตัวแปรตาม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 350 ชุด จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน จากชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดินแดง

การนำเสนอผลการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงการของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล

(n = 350)		
ปัจจัยด้านบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	151	43.1
หญิง	199	56.9
อายุ (อายุเฉลี่ย 33.45 ปี)		
ต่ำกว่า 26 ปี	98	28.0
26 - 35 ปี	128	36.6
36 - 45 ปี	76	21.7
46 ปีขึ้นไป	48	13.7
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	45	12.8
มัธยมศึกษา	86	24.6
ปวช.-ปวส. อนุปริญญา	99	28.3
ปริญญาตรี	105	30.0
สูงกว่าปริญญาตรี	14	4.0
อื่นๆ	1	0.3
รายได้ (รายได้เฉลี่ย 13,978.55 บาท)		
10,000 บาท หรือต่ำกว่า	180	51.4
10,001 - 15,000 บาท	76	21.7
15,001 - 20,000 บาท	41	11.8
มากกว่า 20,000 บาท	53	15.1
อาชีพ		
นักเรียน, นักศึกษา	9	2.6
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	89	25.4
พนักงานบริษัท	129	36.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	23	6.6
ค้าขาย	45	12.8
แม่บ้าน	17	4.9
รับจ้าง	23	6.6
อื่นๆ	15	4.3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 350)		
ปัจจัยด้านบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>ค่าเช่า</u> (เฉลี่ยเดือนละ 541.06 บาท)		
450 บาท หรือต่ำกว่า	173	49.4
451 - 900 บาท	136	38.9
901 บาทขึ้นไป	41	11.7
<u>ระยะเวลาที่พักอาศัย</u> (เฉลี่ย 21.20 ปี)		
10 ปี หรือต่ำกว่า	30	8.6
11 - 15 ปี	71	20.28
16 - 20 ปี	78	22.28
21 - 25 ปี	73	20.85
26 - 30 ปี	50	14.28
31 - 35 ปี	28	8.0
36 ปีขึ้นไป	20	5.71

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลปัจจัยด้านบุคคลสามารถอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.9 และเพศชาย ร้อยละ 43.1

อายุ กลุ่มตัวอย่าง มีอายุต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 70 ปี อายุเฉลี่ย 35.45 ปี กลุ่มอายุ 26-35 ปี มากที่สุด ร้อยละ 36.6 รองลงมา คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 26 ปี ร้อยละ 28.0 กลุ่มอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 21.7 และ กลุ่มอายุ 46 ปี ขึ้นไป น้อยที่สุด ร้อยละ 13.7

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือจบการศึกษา ปวช.- ปวส. อนุปริญญา ร้อยละ 28.3 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 24.6 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 12.8 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.0 และอื่นๆ น้อยที่สุด ร้อยละ 0.3

รายได้ กลุ่มตัวอย่าง มีรายได้มากที่สุด 95,000 บาทต่อเดือน น้อยที่สุด คือไม่มีรายได้ รายได้เฉลี่ย 13,978.55 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ กลุ่มรายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 21.7 กลุ่มรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 15.1 และ กลุ่มรายได้ 15,001 - 20,000 บาทต่อเดือน น้อยที่สุด ร้อยละ 11.8

อาชีพ กลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด ร้อยละ 36.8 รองลงมา คือข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 25.4 และน้อยที่สุดคือเป็นนักเรียนและนักศึกษา ร้อยละ 2.6

ค่าเช่า กลุ่มตัวอย่าง จ่ายค่าเช่าที่พักอาศัยไม่เกิน 450 บาทต่อเดือน มากที่สุด ร้อยละ 49.4 รองลงมาจ่ายค่าเช่า 451 – 900 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.9 และกลุ่มที่จ่ายค่าเช่าตั้งแต่ 901 บาทขึ้นไปต่อเดือน น้อยที่สุด ร้อยละ 11.7

ระยะเวลาที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่าง อาศัยในชุมชนนานที่สุด 43 ปี น้อยที่สุด 3 ปี ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนเฉลี่ย 21.20 ปี กลุ่มที่อาศัยอยู่ในชุมชนดินแดงเป็นเวลา 16 – 20 ปี มากที่สุด ร้อยละ 22.28 รองลงมา คือ 21 – 25 ปี ร้อยละ 20.85 และ 11-15 ปี ร้อยละ 20.28 และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในชุมชน 36 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด ร้อยละ 5.71

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงการของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	(n = 350)	
								ระดับการรับรู้	
แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย = 2.85)									
1. จากผู้นำชุมชน	3.4 (12)	46.0 (161)	37.1 (130)	10.9 (38)	2.6 (9)	3.36	.82	ปานกลาง	
2. จากเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ	8.6 (30)	28.6 (100)	45.4 (159)	15.4 (54)	2.0 (7)	3.26	.89	ปานกลาง	
3. จากสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	9.1 (32)	20.3 (71)	26.0 (91)	39.4 (138)	5.1 (18)	2.88	1.07	ปานกลาง	
4. จากเพื่อนบ้าน	6.3 (22)	26.9 (94)	27.1 (95)	31.1 (109)	8.6 (30)	2.91	1.08	ปานกลาง	
5. จากการอบรม/สัมมนา	6.0 (21)	14.6 (51)	31.7 (111)	31.4 (110)	16.3 (57)	2.62	1.10	ปานกลาง	
6. จากสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารขององค์การ	.9 (3)	12.3 (43)	19.1 (67)	31.4 (110)	36.3 (127)	2.10	1.05	น้อย	
ประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย = 3.32)									
7. ข้อมูลเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการ	2.3 (8)	18.6 (65)	44.6 (156)	30.0 (105)	4.6 (16)	2.84	.85	ปานกลาง	
8. ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเช่าของโครงการ	12.9 (45)	32.0 (112)	32.9 (115)	16.9 (59)	5.4 (19)	3.30	1.06	ปานกลาง	
9. ข้อมูลเกี่ยวกับการรื้อย้ายอาคาร	16.6 (58)	38.0 (133)	25.4 (89)	17.1 (60)	2.9 (10)	3.48	1.04	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 350)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
10. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของโครงการ	10.6 (37)	31.4 (110)	43.4 (152)	12.3 (43)	2.3 (8)	3.35	.90	ปานกลาง
11. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเสื่อมโทรมของอาคาร	23.1 (81)	34.9 (122)	26.3 (92)	14.9 (52)	.9 (3)	3.64	1.02	ปานกลาง
12. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประชุมเกี่ยวกับโครงการ	14.3 (50)	27.1 (95)	40.9 (143)	14.9 (52)	2.9 (10)	3.35	.99	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.09	.39	ปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของชาวชุมชนดินแดง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม 3.09 และเมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน (ข้อ 1) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.36 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ (ข้อ 2) ค่าเฉลี่ย 3.26 และน้อยที่สุดจากสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารขององค์การ (ข้อ 6) ค่าเฉลี่ย 2.10

ถ้าพิจารณาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเสื่อมโทรมของอาคารมากที่สุด (ข้อ 11) ค่าเฉลี่ย 3.64 รองลงมา คือรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการรื้อย้ายอาคาร (ข้อ 9) ค่าเฉลี่ย 3.48 ข้อมูลที่มีการรับรู้น้อยที่สุดคือเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการ (ข้อ 7) มีค่าเฉลี่ย 2.84

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คำถาม	ตอบถูก	ตอบผิด	\bar{X}	S.D.	(n = 350)
					ระดับความรู้ ความเข้าใจ
1. การเคหะแห่งชาติมีแผนจะจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	98.6 (345)	1.4 (5)	.98	.11	มาก
2. ผู้อยู่อาศัยเดิมในชุมชนมีทางเลือกที่จะย้ายออก จะอยู่ในโครงการใหม่ หรือจะอยู่ในอาคารเก่าที่ปรับปรุงได้	67.1 (235)	32.9 (115)	.67	.47	มาก
3. กรณีที่ท่านต้องการย้ายออกจากชุมชน ท่านจะได้รับเงินชดเชยจากการเคหะแห่งชาติ และค่าขนย้าย	72.6 (254)	27.4 (96)	.72	.44	มาก
4. ถ้าท่านไม่ต้องการอยู่ในอาคารใหม่ และไม่ต้องการย้ายออก การเคหะแห่งชาติจะกันห้องว่างที่แฟลต ช. ไว้รองรับ	50.3 (176)	49.7 (174)	.50	.50	น้อย
5. การรื้อย้ายและสร้างอาคารใหม่ การเคหะแห่งชาติวางแผนทำเป็นหลายระยะ แบ่งเป็นพื้นที่ย่อย ไม่ใช้รื้อย้ายพร้อมกันทั้งโครงการ	65.7 (230)	34.3 (120)	.65	.47	มาก
6. ค่าเช่าสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิมจะราคาถูกกว่าคนภายนอก	81.1 (284)	18.9 (66)	.81	.39	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คำถาม	ตอบถูก	ตอบผิด	\bar{X}	S.D.	(n = 350)
					ระดับความรู้ ความเข้าใจ
7. อาคารใหม่จะมีลักษณะต่อไปนี้					
7.1 สร้างเป็นอาคารสูง	78.6 (275)	21.4 (75)	.78	.41	มาก
*7.2 เนื้อที่ในท้องจะมีขนาดใหญ่กว่า ในปัจจุบัน	72.3 (253)	27.7 (97)	.27	.44	น้อย
7.3 จะมีระบบใช้ลิฟต์	74.6 (261)	25.4 (89)	.74	.43	มาก
7.4 มีระบบรักษาความปลอดภัย	76.6 (268)	23.4 (82)	.76	.42	มาก
7.5 มีการบริหารจัดการส่วนกลาง	67.7 (237)	32.3 (113)	.67	.46	มาก
*7.6 สามารถทิ้งขยะในปล่องด้านหลัง ห้องเหมือนปัจจุบัน	73.7 (258)	26.3 (92)	.26	.44	น้อย
*7.7 ตากผ้าออกมานอกอาคารได้	71.7 (251)	28.3 (99)	.28	.45	น้อย
*7.8 สามารถปลูกต้นไม้ตามระเบียบ	62.6 (219)	37.4 (131)	.37	.48	น้อย
*7.9 เลี้ยงสัตว์เลี้ยงได้ทุกชนิด	55.4 (193)	44.9 (157)	.44	.49	น้อย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คำถาม	ตอบถูก	ตอบผิด	\bar{X}	S.D.	(n = 350)
					ระดับความรู้ความเข้าใจ
8. มีการวางผังสวนสาธารณะรอบ ๆ อาคาร	71.7 (251)	28.3 (99)	.71	.45	มาก
9. มีเส้นทางรถจักรยานและเส้นทางคนเดินรอบโครงการ	57.1 (200)	42.9 (150)	.57	.49	มาก
10. พื้นที่บางส่วนจะจัดเป็นพื้นที่พณิชยกรรม	53.7 (188)	46.3 (162)	.53	.49	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม			.60	.10	มาก

* เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 4 แสดงถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม .60 หมายความว่า ถ้าพิจารณาโดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง que การเคหะแห่งชาติมีแผนจะจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (ข้อ 1) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย .98 รองลงมาคือ ค่าเข้าสำหรับผู้อยู่เดิมจะราคาถูกลงกว่าคนภายนอก (ข้อ 6) ค่าเฉลี่ย .81 ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ น้อยที่สุด คือ การที่สามารถทิ้งขยะในปล่องด้านหลังห้องเหมือนปัจจุบัน (ข้อ 7.6) ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ ค่าเฉลี่ย .26

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากรด้านการมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

(n = 350)

ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย = .89)						
1. การพูดคุยปัญหาของชุมชนกับเพื่อนบ้าน	38.3 (134)	54.6 (191)	7.1 (25)	1.31	.59	ปานกลาง
2. การเสนอโครงการต่างๆที่จะทำในชุมชน	21.1 (74)	48.9 (171)	30.0 (105)	.91	.71	ปานกลาง
3. การร่วมกิจกรรมตามประเพณีในชุมชน	15.1 (53)	55.7 (195)	29.1 (102)	.86	.65	ปานกลาง
4. การร่วมประชุมกับกรรมการชุมชน	11.4 (40)	51.7 (181)	36.9 (129)	.74	.64	ปานกลาง
5. การแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งในการจัดกิจกรรมที่ท่านไม่เห็นด้วย	14.3 (50)	37.1 (130)	48.6 (170)	.65	.71	น้อย
การมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = .72)						
6. การเข้าร่วมประชุมเรื่องโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงกับการเคหะแห่งชาติ	10.9 (38)	51.1 (179)	38.0 (133)	.72	.64	ปานกลาง
7. ท่านได้ร่วมออกความเห็นเกี่ยวกับโครงการ	11.1 (39)	49.1 (172)	39.7 (139)	.71	.65	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	(n = 350)					
	มาก	ปานกลาง	น้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
8. ท่านได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการ	16.6 (58)	57.4 (201)	26.0 (91)	.90	.64	ปานกลาง
9. ท่านได้ร่วมแสดงความไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการ	9.1 (32)	44.9 (157)	46.0 (161)	.63	.64	น้อย
10. ท่านได้นำเสนอความเห็นในการจัดทำโครงการ	11.4	41.7	46.9	.64	.67	น้อย
การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น (ค่าเฉลี่ย = .51)						
11. ท่านเข้าร่วมประชุมเรื่องโครงการฟื้นฟูเมืองกับสถาบันพระปกเกล้า	2.6 (9)	14.0 (49)	83.4 (292)	.19	.45	น้อย
12. ท่านได้ร่วมตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการฯ ของสถาบันพระปกเกล้า	2.0 (7)	28.9 (101)	69.1 (242)	.32	.51	น้อย
13. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ กับ ส.ส., สก., สข.	40.0 (140)	21.7 (76)	38.3 (134)	1.01	.88	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม				.74	.25	ปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ถ้าพิจารณาโดยรวม กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม .74 ถ้าพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย .89 รองลงมาได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ และด้านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ค่าเฉลี่ย .72 และ .51 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมพูดคุยปัญหาของชุมชนกับเพื่อนบ้าน (ข้อ 1) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.31 รองลงมาเป็นการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ กับ ส.ส., สก., สข. (ข้อ 13) ค่าเฉลี่ย 1.01 และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การเข้าประชุมเรื่องโครงการฯ กับสถาบันพระปกเกล้า (ข้อ 11) ค่าเฉลี่ย .19

ในการพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน พบดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมพูดคุยปัญหาของชุมชนกับเพื่อนบ้าน (ข้อ 1) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.31 รองลงมาเป็นการเสนอโครงการต่างๆ ที่จะทำในชุมชน (ข้อ 2) ค่าเฉลี่ย .91 ส่วนน้อยที่สุด คือการแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งในการจัดกิจกรรมที่ไม่เห็นด้วย (ข้อ 5) ค่าเฉลี่ย .65

ด้านการมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการ (ข้อ 8) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย .90 และที่น้อยที่สุดคือ การร่วมแสดงความไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการ (ข้อ 9.) ค่าเฉลี่ย .63

ด้านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ กับ ส.ส., สก. และ สข. (ข้อ 13) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.01 และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือการเข้าประชุมเรื่องโครงการฯ กับสถาบันพระปกเกล้า (ข้อ 11) ค่าเฉลี่ย .19

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้าน
ความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

(n = 350)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1. การอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติมีความมั่นคง เพราะเป็นของรัฐบาล	7.1 (25)	61.7 (216)	28.6 (100)	2.3 (8)	.3 (1)	3.73	.63	มาก
2. ในโครงการฟื้นฟูเมืองจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี	21.7 (76)	29.7 (104)	41.7 (146)	6.3 (22)	.6 (2)	3.65	.90	ปานกลาง
3. จะได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ	23.1 (81)	25.4 (89)	29.1 (102)	20.3 (71)	2.0 (7)	3.47	1.11	ปานกลาง
4. มีแหล่งงานและที่ประกอบอาชีพในโครงการ	7.7 (27)	40.9 (143)	35.7 (125)	14.0 (49)	1.7 (6)	3.38	.88	ปานกลาง
5. สภาพแวดล้อมของโครงการจะดีกว่าปัจจุบัน	15.7 (55)	36.0 (126)	32.3 (113)	14.6 (51)	1.4 (5)	3.50	.97	ปานกลาง
6. มีการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอย่างเข้มงวด	12.3 (43)	20.6 (72)	34.6 (121)	29.1 (102)	3.4 (12)	3.09	1.05	ปานกลาง
7. มีการจัดระบบรักษาความสะอาดในการอยู่อาศัย	22.6 (79)	36.3 (127)	32.3 (113)	8.0 (28)	.9 (3)	3.71	.93	มาก
8. มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในบริเวณโครงการที่เพียงพอ	18.6 (65)	41.1 (144)	25.7 (90)	14.3 (50)	.3 (1)	3.63	.95	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 350)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคาดหวัง
9. ผู้อยู่อาศัยจะมีสิทธิเข้าร่วมบริหารจัดการในการอยู่อาศัย	16.0 (56)	38.0 (133)	36.3 (127)	8.6 (30)	1.1 (4)	3.59	.89	ปานกลาง
10. บุตรหลานจะได้อยู่อาศัยในโครงการฟื้นฟูเมืองอย่างมั่นคง	34.0 (119)	34.3 (120)	21.7 (76)	9.7 (34)	.3 (1)	3.92	.98	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.57	.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงความคาดหวังของชาวชุมชนดินแดงจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.57 หมายความว่า หากพิจารณาในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงในระดับปานกลางค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังว่าบุตรหลานจะได้อยู่อาศัยในโครงการฟื้นฟูเมืองอย่างมั่นคง (ข้อ 10) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.92 รองลงมาคือความคาดหวังว่าการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติมีความมั่นคงเพราะเป็นของรัฐบาล (ข้อ 1) ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนความคาดหวังว่ามีการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอย่างเข้มงวด (ข้อ 6) น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.09

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
ด้านความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

(n = 350)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความเห็นเกี่ยวกับอาคารใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.76)								
1. ท่านเห็นว่าถึงเวลาต้องมี การก่อสร้างอาคารใหม่ แทนอาคารเก่าที่ทรุดโทรม	7.4 (26)	70.6 (247)	20.0 (70)	1.7 (6)	.3 (1)	3.83	.58	มาก
2. โครงการฟื้นฟูเมืองช่วย แก้ปัญหาสภาพอาคาร เก่าที่ทรุดโทรม	19.7 (69)	27.1 (95)	51.7 (181)	1.4 (5)	.0 (0)	3.65	.80	ปานกลาง
3. การออกแบบอาคารใหม่ที่ เป็นอาคารสูงเหมาะสมกับ การอยู่อาศัยในเมือง	28.3 (99)	29.1 (102)	27.4 (96)	15.1 (53)	.0 (0)	3.70	1.03	มาก
4. มีระบบความปลอดภัยใน การอยู่อาศัยที่ดี	26.3 (92)	37.7 (132)	27.7 (97)	8.0 (28)	.3 (1)	3.81	.92	มาก
5. มีสถานที่ให้ชุมชนได้จัด กิจกรรม	26.9 (94)	30.0 (105)	31.1 (109)	11.4 (40)	.6 (2)	3.71	1.00	มาก
6. มีห้องพักรับคนชรา และคนพิการ	31.1 (109)	33.7 (118)	26.3 (92)	8.3 (29)	.6 (2)	3.86	.97	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 350)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7. มีสถานที่ออกกำลังกายเพียงพอ	29.1 (102)	37.7 (132)	24.3 (85)	8.3 (29)	.6 (2)	3.86	.94	มาก
8. มีสถานที่สำหรับจอดรถที่เพียงพอ	38.3 (134)	30.0 (105)	26.0 (91)	5.7 (20)	0 (0)	4.00	.93	มาก
9. มีการจัดระเบียบสำหรับที่ประกอบอาชีพ (ร้านค้า, แผงลอย, รถเข็น ฯลฯ)	22.3 (78)	33.4 (117)	35.1 (123)	8.6 (30)	.6 (2)	3.68	.93	มาก
10. มีการบริหารจัดการที่ดี	20.0 (70)	30.6 (107)	34.9 (122)	13.1 (46)	1.4 (5)	3.54	.99	ปานกลาง

ความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.80)

11. มลพิษทางอากาศลดลง	7.4 (26)	73.1 (256)	17.1 (60)	1.7 (6)	.6 (2)	3.85	.58	มาก
12. มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน	23.4 (82)	22.3 (78)	53.1 (186)	1.1 (4)	0 (0)	3.68	.84	มาก
13. ระบบสาธารณูปโภคเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า ประปา	40.6 (142)	29.7 (104)	18.6 (65)	10.6 (37)	.6 (2)	3.99	1.03	มาก
14. ไม่เป็นที่ซ่องสุมเสพยาเสพติด	37.4 (131)	37.7 (132)	16.9 (59)	7.7 (27)	.3 (1)	4.04	.93	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อความ						(n = 350)		ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
15. มีระบบรักษาความปลอดภัยในการป้องกันการโจรกรรม	41.4 (145)	26.0 (91)	24.9 (87)	7.4 (26)	.3 (1)	4.00	.99	มาก
16. มีระบบการกำจัดขยะที่ดี	32.3 (113)	33.4 (117)	25.4 (89)	8.6 (30)	.3 (1)	3.88	.96	มาก
17. การคมนาคมภายในโครงการจะสะดวกขึ้นเนื่องจากมีทางเดินรอบโครงการ	23.7 (83)	40.0 (140)	28.3 (99)	7.7 (27)	.3 (1)	3.79	.90	มาก
18. มีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น เช่น สวนสาธารณะ	25.7 (90)	32.9 (115)	30.9 (108)	9.7 (34)	.9 (3)	3.72	.98	มาก
19. มีที่โล่งและที่พักผ่อนอยู่รอบบริเวณอาคาร	16.3 (57)	37.7 (132)	36.6 (128)	8.3 (29)	1.1 (4)	3.59	.89	ปานกลาง
20. ท่านเห็นด้วยกับการจัดการสภาพแวดล้อมใหม่โดยรวม	18.3 (64)	28.9 (101)	35.4 (124)	16.6 (58)	.9 (3)	3.47	1.00	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.78	.28	มาก

ตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.78 หมายความว่า ถ้าพิจารณาโดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับสภาพแวดล้อม มากกว่าเห็นด้วยกับอาคารใหม่ ค่าเฉลี่ย 3.80 และ 3.76 ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการไม่เป็นที่ช่องสุ่มเสพยาเสพติด (ข้อ 14) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.0 เท่ากัน คือ มีสถานที่สำหรับจอดรถที่เพียงพอ (ข้อ 8) และมีระบบรักษาความปลอดภัยในการป้องกันการโจรกรรม (ข้อ 15) และน้อยที่สุด คือเห็นด้วยกับการจัดการสภาพแวดล้อมใหม่โดยรวม ค่าเฉลี่ย 3.47

ในการพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน พบดังนี้

ด้านความเห็นเกี่ยวกับอาคารใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ การมีสถานที่สำหรับจอดรถที่เพียงพอ (ข้อ 8) ค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาเห็นด้วยเท่ากันในเรื่องมีห้องพักรับคนชราและคนพิการ (ข้อ 6) และการมีสถานที่ออกกำลังกายเพียงพอ (ข้อ 7) ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนประเด็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด คือมีการบริหารจัดการที่ดี (ข้อ 10) ค่าเฉลี่ย 3.54

ด้านความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องไม่เป็นที่ช่องสุ่มเสพยาเสพติด (ข้อ 14) ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือ การมีระบบรักษาความปลอดภัยในการป้องกันการโจรกรรม (ข้อ 15) ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนประเด็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือการเห็นด้วยกับการจัดการสภาพแวดล้อมใหม่โดยรวม (ข้อ 20) ค่าเฉลี่ย 3.47

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านโครงการ กับตัวแปรตาม โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล ของชาวชุมชนดินแดง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.3 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.4 รายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.5 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.6 ค่าเช่าที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

1.7 ระยะเวลาที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยด้านบุคคล

ที่มาของตัวแปร	ผลรวม ยกกำลังสอง	df	ค่าเฉลี่ย ยกกำลังสอง	F	ระดับนัย สำคัญของ F
ตัวแปรอิสระ	526.108	10	52.611	1.684	.083
เพศ	8.298	1	8.298	.266	.607
อายุ	28.378	2	14.189	.454	.635
ระดับการศึกษา	12.915	2	6.458	.207	.813
รายได้	219.828	1	219.828	7.037	.008*
อาชีพ	147.802	2	73.901	2.366	.095
ค่าเช่า	2.730	1	2.730	.087	.768
ระยะเวลาที่พักอาศัย	106.157	1	106.157	3.398	.066
ค่าผันแปรที่อธิบายได้	526.108	10	52.611	1.684	.083
การผันแปรที่เหลือ	10589.709	339	31.238		
การผันแปรทั้งหมด	11115.817	349	31.850		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงกับปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวพบว่า รายได้ เป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ส่วนปัจจัยด้านบุคคลอื่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.4 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6 และ 1.7

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์จำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยด้านบุคคล

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	จำนวน	ค่าเฉลี่ยก่อนการ ปรับตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ยหลังการ ปรับตัวแปรอิสระ
<u>เพศ</u>			
ชาย	151	75.9139	76.0717
หญิง	199	75.6030	75.4833
		Eta = .027	Beta = .052
<u>อายุ</u>			
25 ปีและต่ำกว่า	98	75.3469	75.4005
26 - 35 ปี	128	75.7188	75.7995
36 ปีขึ้นไป	124	76.0645	75.9389
		Eta = .050	Beta = .039
<u>ระดับการศึกษา</u>			
มัธยมศึกษา และต่ำกว่า	132	75.7348	74.7269
ปวช. - ปวส. อนุปริญญา	99	75.9899	76.2839
ปริญญาตรีและสูงกว่า	119	75.5294	76.4029
		Eta = .032	Beta = .140
<u>รายได้</u>			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	180	76.3444	76.6302
10,000 บาทขึ้นไป	170	75.0941	74.7915
		Eta = .111	Beta = .163
<u>อาชีพ</u>			
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	89	76.0674	75.8945
พนักงานบริษัท	129	74.8295	74.7777
นักเรียน, นักศึกษา, ประกอบธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย, แม่บ้าน, รับจ้างและอื่นๆ	132	76.4015	76.5686
		Eta = .125	Beta = .138
<u>ค่าเช่าที่พักอาศัย</u>			
ต่ำกว่า 500 บาท	173	75.7746	75.9784
500 บาทขึ้นไป	177	75.7006	75.5013
		Eta = .007	Beta = .042

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	จำนวน	ค่าเฉลี่ยก่อนการ ปรับตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ยหลังการ ปรับตัวแปรอิสระ
<u>ระยะเวลาที่พักอาศัย</u>			
ต่ำกว่า 20 ปี	179	76.1564	76.3750
20 ปีขึ้นไป	171	75.2982	75.0694
		Eta = .076	Beta = .116
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (R^2)			.047
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)			.218

ตารางที่ 9 แสดงการวิเคราะห์จำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง ต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านบุคคลทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย พบว่า ก่อนการปรับตัวแปรอิสระ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงมากที่สุด (Eta = .125) รองลงมาคือ รายได้ (Eta = .111) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงน้อยที่สุด คือ ค่าเช่าที่พักอาศัย (Eta = .007) และเมื่อปรับตัวแปรอิสระแล้วพบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงมากที่สุด (Beta = .163) รองลงมาคือ เป็นระดับการศึกษา (Beta = .140) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงน้อยที่สุดคือ อายุ (Beta = .039)

จากการวิเคราะห์การผันแปรและการวิเคราะห์การจำแนกพหุข้างต้น สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย ได้ดังนี้

รายได้ เป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความคิดเห็น ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่าผู้มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 76.3444 และ 75.0941 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 76.6302 และ 74.7915 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าตัวแปรอื่นจะไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง แต่มีประเด็นที่น่าสังเกต ดังนี้

เพศ พบว่า ทั้งก่อนและหลังปรับตัวแปรอิสระ เพศชายเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่าเพศหญิง (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 75.9139 และ 75.6030 ค่าเฉลี่ยหลังการปรับตัวแปรอิสระ 76.0717 และ 75.4833)

อายุ พบว่า ทั้งก่อนและหลังปรับตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่าผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 26-35 ปี และผู้ที่มีอายุ 25 ปี และต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 76.0645, 75.7188 และ 75.3469 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 75.9389, 75.7995 และ 75.4005 ตามลำดับ)

ระดับการศึกษา พบว่า เมื่อปรับตัวแปรอิสระแล้ว ปรากฏว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า และผู้ที่มีระดับการศึกษาสายอาชีพ ปวช.-ปวส. เห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงมากกว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย 76.4029, 76.2839 และ 74.7269 ตามลำดับ)

ระยะเวลาที่พักอาศัย พบว่า ทั้งก่อนและหลังปรับตัวแปรอิสระ ผู้ที่พักอาศัยในเคหะชุมชนไม่เกิน 20 ปี เห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่าผู้ที่พักอาศัยในเคหะชุมชนตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 76.1564 และ 75.2982 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 76.3750 และ 75.0694 ตามลำดับ)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านโครงการมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.3 การมีส่วนร่วมในโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

2.4 ความคาดหวังจากโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยด้านโครงการ

ที่มาของตัวแปร	ผลรวม ยกกำลังสอง	df	ค่าเฉลี่ย ยกกำลังสอง	F	ระดับนัย สำคัญของ F
ตัวแปรอิสระ	2246.749	4	561.687	21.849	.000*
การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ	855.819	1	855.819	33.291	.000*
ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการ	37.545	1	37.545	1.460	.228
การมีส่วนร่วมใน โครงการ	4.966	1	4.966	.193	.661
ความคาดหวังจาก โครงการ	348.419	1	1348.419	52.452	.000*
ค่าผันแปรที่อธิบายได้	2246.749	4	561.687	21.849	.000
การผันแปรที่เหลือ	8869.068	345	25.707		
การผันแปรทั้งหมด	11115.817	349	31.850		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 แสดงการวิเคราะห์การผันแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านโครงการ ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมตัวแปรปัจจัยด้านโครงการมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตัวแปรปัจจัยด้านโครงการแต่ละตัว ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ และ ความคาดหวังจากโครงการ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความรู้ความเข้าใจในโครงการ และการมีส่วนร่วมในโครงการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1 และ 2.4 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.2 และ 2.3

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์จำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยด้านโครงการ

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	จำนวน	ค่าเฉลี่ยก่อนการ ปรับตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ยหลังการ ปรับตัวแปรอิสระ
<u>การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ</u>			
การรับรู้น้อย	186	74.2688	75.0608
การรับรู้มาก	164	77.4024	76.5042
		Eta = .277	Beta = .128
<u>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ</u>			
ความรู้ความเข้าใจน้อย	159	75.2704	75.5510
ความรู้ความเข้าใจมาก	191	76.1257	75.8921
		Eta = .076	Beta = .030
<u>การมีส่วนร่วมในโครงการ</u>			
การมีส่วนร่วมน้อย	180	75.9111	75.8432
การมีส่วนร่วมมาก	170	75.5529	75.6249
		Eta = .032	Beta = .019
<u>ความคาดหวังจากโครงการ</u>			
ความคาดหวังน้อย	155	73.0065	73.3409
ความคาดหวังมาก	195	77.9077	77.6418
		Eta = .432	Beta = .379
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (R^2)			.202
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)			.450

ตารางที่ 11 แสดงการวิเคราะห์จำแนกพหุเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง ต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง กับปัจจัยด้านโครงการ ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และ ความคาดหวังจากโครงการ พบว่า ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ความคาดหวังจากโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง มากที่สุด (Eta = .432, Beta = .379) รองลงมาคือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ (Eta = .277, Beta = .128) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในโครงการ (Eta = .032, Beta = .019)

จากการวิเคราะห์การจำแนกพหุกับตัวแปรที่เป็นปัจจัยด้านโครงการ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง พบว่า ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการมาก มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการน้อย (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 77.4024 และ 74.2688 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 76.5042 และ 75.0608 ตามลำดับ)

ความคาดหวังจากโครงการ ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังจากโครงการ กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง พบว่า ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีความคาดหวังจากโครงการมาก มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีความคาดหวังจากโครงการน้อย (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 77.9077 และ 73.0065 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 77.6418 และ 73.3409 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม แม้ตัวแปรอื่นจะไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง แต่มีประเด็นที่น่าสังเกต ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง พบว่า ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการมาก มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการน้อย (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 76.1257 และ 75.2704 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 75.8921 และ 75.5510 ตามลำดับ)

การมีส่วนร่วมในโครงการ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในโครงการ กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง พบว่า ทั้งก่อนและหลังการปรับค่าตัวแปรอิสระ ผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการน้อย มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการมาก (ค่าเฉลี่ยก่อนปรับตัวแปรอิสระ 75.9111 และ 75.5529 ค่าเฉลี่ยหลังปรับตัวแปรอิสระ 75.8432 และ 75.6249 ตามลำดับ)

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของชาวมุขชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวมุขชนดินแดง จำนวน 364 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.15 โดยศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านโครงการ และ 3) ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชาวมุขชนดินแดงมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม 3.78 หมายความว่า ชาวมุขชนเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง ค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ชาวมุขชนเห็นด้วยกับด้านสภาพแวดล้อมมากกว่า ด้านอาคารใหม่ ค่าเฉลี่ย 3.80 และ 3.76 ตามลำดับ แต่อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชาวมุขชนมีความเห็นว่าตรงกันว่าควรมีการปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมซึ่งล้อมโถม ในขณะที่ในด้านอาคารมีชาวมุขชนบางส่วนเห็นว่าอาคารยังมีสภาพมั่นคงแข็งแรงดี ยังไม่ควรปรับปรุง อย่างไรก็ตามหากมองในภาพรวมแล้วชาวมุขชนเห็นว่าทั้งสภาพแวดล้อมและอาคารมีความล้อมโถมมากสมควรปรับปรุง

การพิจารณาความคิดเห็นของชาวมุขชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง เป็นรายด้านดังนี้

ด้านอาคารใหม่ พบว่าชาวมุขชนดินแดง เห็นด้วยกับการมีสถานที่สำหรับจอดรถที่เพียงพอมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.00 แสดงให้เห็นว่า ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่มีสถานที่สำหรับจอดรถเพียงพอ รวมถึงไม่มีการจัดระเบียบที่จอดรถ ทำให้ชาวมุขชนเกิดความเดือดร้อน ดังนั้นการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง ซึ่งเป็นอาคารสูง มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 พ.ศ.2517 กำหนดว่า การสร้างห้องพักที่มีพื้นที่แต่ละหน่วยตั้งแต่ 60 ตารางเมตรขึ้นไป ให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คันต่อ 1 หน่วย จะช่วยให้มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอและเป็นระเบียบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2547) พบว่าชาวมุขชนดินแดงมีปัญหาด้านที่จอดรถไม่เพียงพอ การจัดระเบียบการจอดรถไม่ดีทำให้มีผู้ที่ไม่ได้อาศัยในชุมชนนำรถเข้ามาจอดในชุมชนจำนวนมาก

ส่วนความเห็นที่ชาวชุมชนเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ มีการบริหารจัดการที่ดี ค่าเฉลี่ย 3.54 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนมีความคิดเห็นว่าเป็นสภาพปัจจุบันที่ชุมชนมีสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการของการเคหะแห่งชาติที่ไม่สามารถควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ หากมีการสร้างอาคารใหม่ มีคนอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น จะยิ่งทำให้การควบคุมยากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2547) ที่ได้สะท้อนปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดจากการบริหารจัดการของการเคหะแห่งชาติในสภาพปัจจุบันไว้หลายประการ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาความสะอาด ผู้บุกรุกจากภายนอกที่เข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อวางสินค้าและเก็บอุปกรณ์ในบริเวณแฟลตทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น ดังนั้นชาวชุมชนดินแดงจึงเกิดความไม่มั่นใจในการบริหารจัดการของการเคหะแห่งชาติ หากมีการจัดสร้างอาคารใหม่

ข้อที่เห็นด้วยน้อยรองลงมาคือ โครงการฟื้นฟูเมืองช่วยแก้ปัญหาสภาพอาคารเก่าที่ทรุดโทรม ค่าเฉลี่ย 3.65 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงไม่ได้รู้สึกเดือดร้อนมากนักจากปัญหาสภาพอาคารเก่าที่ทรุดโทรม บางส่วนเห็นว่าอาคารยังอยู่ในสภาพดี มีความมั่นคงแข็งแรง อยู่อาศัยได้อีกนาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2547) ที่เห็นว่าอาคารดินแดงปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ซ่อมแซมได้ ไม่จำเป็นต้องสร้างอาคารใหม่ ร้อยละ 52.1 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของ รัชดา (2548) ซึ่งพบว่า ผลกระทบที่สำคัญของการสร้างโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงต่อชาวชุมชนคือ ความกังวลในเรื่องภาระค่าเช่าของอาคารใหม่ที่จะสูงขึ้น ความกังวลเรื่องไม่มีที่พำนักในอาคารใหม่ เป็นต้น

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ชาวชุมชนดินแดงเห็นด้วยในประเด็นไม่เป็นที่ช่องสุ่มเสพยาเสพติด มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.04 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงมีความเดือดร้อนต่อปัญหาการช่องสุ่มเสพยาเสพติดในชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เกิดความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจวิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2545) ที่พบว่า ชาวชุมชนมีความเห็นด้วยกับการจัดทำโครงการเพราะประสบปัญหาเสพยาเสพติด ร้อยละ 16.24 ดังนั้นหากมีการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงขึ้นมา ชาวชุมชนเชื่อว่าจะช่วยทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไปหรือลดน้อยลง ส่วนประเด็นที่ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ การจัดการสภาพแวดล้อมใหม่โดยรวม ค่าเฉลี่ย 3.47 แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่ได้ทำให้เกิดความเดือดร้อนในการอยู่อาศัยมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอื่น เช่น การรักษาความปลอดภัยในการป้องกันการโจรกรรม หรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.99 ตามลำดับ เป็นต้น ซึ่งขัดแย้งกับผลการสำรวจวิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2545) ที่พบว่าชาวชุมชนมีความเห็นด้วยกับการจัดทำโครงการเพราะประสบปัญหาสภาพแวดล้อมรอบโครงการไม่เป็นระเบียบ

มากที่สุด ร้อยละ 28.69 และผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2547) พบว่า ชาวชุมชนดินแดงแสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม มากที่สุด ร้อยละ 23.2

ปัจจัยด้านโครงการ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ พบว่า ชาวชุมชนดินแดงมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม 3.09 หมายความว่า ชาวชุมชนมีการรับรู้ข่าวสารพอสมควร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ชาวชุมชน ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.36 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนในชุมชนมีความใกล้ชิดกับผู้นำชุมชน และมีความสะดวกในการติดตามข่าวสารมากกว่าแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับน้อยที่สุดคือจากสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารขององค์การ ค่าเฉลี่ย 2.10 แสดงให้เห็นว่า การให้ข้อมูลข่าวสารขององค์การด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ มีจำนวนน้อย ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2547) ที่ชาวชุมชนดินแดงแสดงความคิดเห็นว่า แหล่งข้อมูลที่ชาวชุมชนได้รับมากที่สุดคือ จากการเคหะแห่งชาติ และสถาบันพระปกเกล้า ร้อยละ 58.0 ส่วนแหล่งข้อมูลจากกรมการพลัด เพียงร้อยละ 3.1 ซึ่งน้อยที่สุด ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผลที่แตกต่างกันอาจเกิดจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นานกว่าสามารถทำให้กระจายกลุ่มตัวอย่างได้ครอบคลุมทั่วเคหะชุมชน ส่วนประเภทของข่าวสารที่ได้รับ พบว่า ชาวชุมชนรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเสื่อมโทรมของอาคาร มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.64 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลดังกล่าวมีผลกระทบต่อชาวชุมชนโดยตรง ชาวชุมชนจึงให้ความสนใจในการติดตามข่าวสาร ส่วนข้อมูลที่ชาวชุมชนได้รับรู้ น้อยที่สุดคือข้อมูลเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการ ค่าเฉลี่ย 2.84 แสดงให้เห็นว่า มีการเผยแพร่ข้อมูลน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท ทีมคอนซัลติ้ง แอนด์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด (2005) ที่พบว่า ชาวชุมชนดินแดงเห็นว่าจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยต้องการทราบข้อมูลโครงการอย่างต่อเนื่องชัดเจนจากเจ้าที่การเคหะแห่งชาติ หรืออาจส่งเอกสารถึงชาวชุมชน เพราะปัจจุบันการรับรู้ข้อมูลโครงการยังไม่ทั่วถึงทำให้ชาวชุมชนบางส่วนมีความวิตกกังวล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ พบว่า ถ้าพิจารณาโดยรวมชาวชุมชนดินแดงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย .60 หมายความว่าชาวชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับค่อนข้างดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชาวชุมชนดินแดงมีความรู้ความเข้าใจว่าการเคหะแห่งชาติมีแผนจะจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากที่สุด ค่าเฉลี่ย .98 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับแผนการจัดทำโครงการมาเป็นเวลานานจนเกิดความเข้าใจว่าต้องมีการจัดทำโครงการดังกล่าวในอนาคต ส่วนความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ สามารถทิ้งขยะในปล่องด้านหลังห้องเหมือนปัจจุบัน ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ ค่าเฉลี่ย .26 แสดงให้เห็นว่าการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจากการเคหะแห่งชาติยังน้อยเกินไป ชาวชุมชนยังเคยชินกับการทิ้งขยะที่ทำอยู่ใน

ปัจจุบัน และไม่ได้ให้ความสนใจกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะยังไม่ได้อยู่อาศัยจริง ทำให้ไม่สามารถรับรู้ได้ว่าจะถึงระยะได้ที่ไหน

การมีส่วนร่วมในโครงการ พบว่า ถ้าพิจารณาโดยรวมชาวชุมชนดินแดงมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย .74 หมายความว่า ชาวชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในโครงการบ้าง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชาวชุมชนมีส่วนร่วมกับชุมชนเองโดยการพูดคุยปัญหาของชุมชนกับเพื่อนบ้าน มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.31 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนจะรู้สึกสะดวกสบายที่จะพูดคุยปัญหากับคนที่คุ้นเคยมากกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน และมีความเป็นกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมประชุมเรื่องโครงการฟื้นฟูเมืองกับสถาบันพระปกเกล้า ค่าเฉลี่ย .19 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงยังไม่รู้จักสถาบันพระปกเกล้า เพราะเข้าไปจัดกิจกรรมกับชุมชนในช่วงเวลาสั้น ๆ มีเพียงชาวชุมชนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ประกอบกับกิจกรรมของสถาบันพระปกเกล้าคือการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกิจกรรมที่ชาวชุมชนให้ความสนใจน้อย และยังไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร นั่นคือไม่เห็นว่าการมีส่วนร่วมนั้นจะมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

ความคาดหวังจากโครงการ พบว่า ถ้าพิจารณาโดยรวม ชาวชุมชนดินแดงมีความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.57 หมายความว่า ชาวชุมชนมีความคาดหวังจากโครงการปานกลางค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชาวชุมชนมีความคาดหวังว่าบุตรหลานจะได้อยู่อาศัยในโครงการฟื้นฟูเมืองอย่างมั่นคง ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนตระหนักดีว่าหากมีการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงขึ้นในอนาคต ก็จะทำให้เกิดความมั่นคงมากขึ้นทั้งในสภาพการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น รวมถึงด้านคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้อยู่อาศัยที่ดีขึ้น ดังนั้นบุตรหลานของชาวชุมชนก็จะได้อยู่อาศัยในโครงการอย่างมั่นคง ความคาดหวังจากโครงการที่น้อยที่สุดคือ มีการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอย่างเข้มงวด ค่าเฉลี่ย 3.09 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนไม่มีความมั่นใจว่าการอยู่อาศัยในโครงการฟื้นฟูเมืองจะมีการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนได้อย่างเข้มงวด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บริษัท ทีมคอนซัลติ้ง แอนด์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด (2005) พบว่า ชาวชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ เข้มงวด เกรงครัตในกฎระเบียบ โดยเฉพาะด้านความสะอาด และไม่มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เช่นการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงบนแฟลต

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคลของชาวชุมชนดินแดง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 8) พบว่า ถ้าพิจารณาโดยรวมปัจจัยด้านบุคคลของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง และเมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัว พบว่า

เพศ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศของชาวชุมชนดินแดงไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบของการจัดทำโครงการเกิดขึ้นกับทุกคนไม่เฉพาะเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของก้องไมตรี (2547) ซึ่งวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรตำบลสะเอียบต่อโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อความคิดเห็น เพศชาย เพศหญิงในปัจจุบันมีความเท่าเทียมกันในสังคม และมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น

อายุ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนทุกวัยได้รับผลกระทบจากการจัดทำโครงการเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชาติ (2543) เรื่องความรู้และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซสำรองของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคลังก๊าซไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษาของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากอาจมีปัจจัยด้านอื่นที่มีความสำคัญในการพิจารณาประกอบความคิดเห็น เช่น ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ดังนั้นถึงแม้จะมีระดับการศึกษาต่างกันแต่ปัจจัยอื่นอาจมีผลกระทบที่สำคัญกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนะ (2543) เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองประวัติศาสตร์ของ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเมือง : ศึกษากรณีเมืองฟ้าแดดสูงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสูงยาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า รายได้ของชาวชุมชนในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.4 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวชุมชนที่มีรายได้น้อย ต้องการความมั่นคงในการอยู่อาศัยมากกว่าประชาชนที่มีรายได้มาก หากมีการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองในอนาคตก็จะเกิดความมั่นใจได้ว่าสภาพการอยู่อาศัยมีความปลอดภัย มีความมั่นคงแข็งแรง และจะเป็นที่อยู่อาศัยที่มั่นคงให้แก่บุตรหลานได้ ถึงแม้จะเป็นเพียงอาคารเช่า แต่เป็นของรัฐบาล ก็จะสามารถเช่าอยู่ได้ตลอดชีวิต สามารถโอนต่อให้บุตรหลานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหัชชัย (2545) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคลังก๊าซแตกต่างกัน

อาชีพ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาชีพของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวชุมชนทุกอาชีพอยู่อาศัยในชุมชนดินแดงมีความเห็นว่าสถานที่ตั้งของชุมชนอยู่ใจกลางเมือง มีความสะดวกสบายในการเดินทางไปประกอบอาชีพ ถึงแม้จะมีการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองขึ้นมา ก็ยังมีสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดิม จึงไม่ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชาติ (2543) เรื่องความรู้และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซสำรองของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคลังก๊าซไม่แตกต่างกัน

ค่าเช่าที่พักอาศัย จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าเช่าที่พักอาศัยของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่จ่ายค่าเช่าที่พักอาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวชุมชนมีความเห็นเหมือนกันว่า หากมีการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองขึ้นมา ทุกคนต้องได้รับผลกระทบคือต้องจ่ายค่าเช่าเพิ่มขึ้นจากที่จ่ายอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้ได้รับความเดือดร้อนไม่ต่างกัน

ระยะเวลาที่พักอาศัย จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาที่พักอาศัยของ ชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการต้องรื้อย้ายออกจากอาคารเดิม ไปยังอาคารที่ก่อสร้างใหม่ จะได้รับความไม่สะดวกเนื่องจากต้องขนย้ายสัมภาระ ดังนั้นถึงแม้จะ อยู่อาศัยในเวลามากหรือน้อย ย่อมได้รับความเดือดร้อนไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนะ (2543) เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมือง ประวัติศาสตร์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเมือง : ศึกษากรณีเมืองฟ้าแดดสูงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสูงยาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านโครงการ ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน ดินแดง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 (ตารางที่ 10) พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวม ปัจจัยด้าน โครงการมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมือง ชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 และเมื่อ พิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการของชาวชุมชนดินแดง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการ ฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำ โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ต่างกัน กล่าวคือ ชาวชุมชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ มาก มีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรณี (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของ เกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน พบว่า การรับรู้ข่าวสารทั้งแหล่งการรับรู้ ข่าวสาร และประเภทการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน มีความสัมพันธ์กับ ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน และผลงานวิจัยของ ทศนะ (2543) เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมือง ประวัติศาสตร์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเมือง : ศึกษากรณีเมืองฟ้าแดดสูงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น

เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสูงยาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยประชาชนที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานทั้งจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ หนังสือพิมพ์จะมีความรู้และมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสูงยาง มากกว่าประชาชนที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร เพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารย่อมเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้กับบุคคลได้สามารถพัฒนาความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสามารถพัฒนาในด้านความคิดเห็นให้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความรู้ที่ได้รับอย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกำไล (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ชาวชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการมาก แสดงความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงโดยใช้ปัจจัยอื่นในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้ความรู้ความเข้าใจ เช่น อาจใช้ปัจจัยที่เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิต เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชาติ (2543) เรื่องความรู้และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซสำรองของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคลังก๊าซไม่แตกต่างกัน เนื่องจากต้องการให้ย้ายคลังก๊าซ ไม่ต้องการให้คลังก๊าซอยู่ในเขตชุมชน กลัวอันตรายเนื่องจากการระเบิดของคลังก๊าซ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติมา (2548) เรื่อง ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การมีส่วนร่วมในโครงการ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนดินแดงที่มีส่วนร่วมในโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ไม่ต่างกัน ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าอาคารพักอาศัยเป็นเพียงอาคารเช่า ตนเองไม่มีกรรมสิทธิ์ใดๆ หากการเคหะแห่งชาติต้องการทำโครงการก็มีสิทธิ์ในฐานะเจ้าของโครงการ ดังนั้น ชาวชุมชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติในเรื่องโครงการน้อย แต่จะมีส่วนร่วมในชุมชนกันเองเพื่อแก้ปัญหา

เฉพาะแต่ละคนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิร (2543) เรื่อง ความคิดเห็นของ ผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนต่อการมอบโอนกรรมสิทธิ์อาคารชุด : ศึกษากรณีเคหะชุมชนบางนา พบว่าการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนบางนาที่แตกต่างกัน ไม่มี ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการมอบโอนกรรมสิทธิ์อาคารชุด แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ สมบัติ (2548) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการมีส่วนร่วมของในการดำเนินการของ อบต. มี ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อ อบต.ในทิศทางบวก กล่าวคือ หากประชาชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการของ อบต.มาก ก็มีแนวโน้มที่จะพึงพอใจในการดำเนินบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติ ของสมาชิก อบต.มากด้วย

ความคาดหวังจากโครงการ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความคาดหวังจาก โครงการของชาวชุมชนดินแดง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมือง ชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.4 แสดงให้เห็นว่า ชาว ชุมชนดินแดงที่มีความคาดหวังจากโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟู เมืองชุมชนดินแดง ต่างกัน กล่าวคือ ชาวชุมชนที่มีความคาดหวังจากโครงการมาก มีความเห็นด้วย ต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มากกว่า ผู้ที่มีความคาดหวังจากโครงการน้อย ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรรณี (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อ โครงการแปลงสวนยางเป็นทุน พบว่า ความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการแปลงสวนยางเป็น ทุน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน เพราะเกษตรกรชาวสวนยางที่คาดหวังมากย่อมมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ โดยมุ่งหวังว่าโครงการนี้ จะช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำ กินที่จะมีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ดินทำกินในโครงการ เพื่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพสวนยาง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของชาวมุขชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวมุขชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวมุขชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองมุขชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ โดยการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัย และปัจจัยด้านโครงการ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวมุขชนที่อาศัยในเคหะมุขชนดินแดง จำนวน 364 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.15 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตอบของกลุ่มตัวอย่างไปทำการประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การผันแปร หรือการวิเคราะห์การแปรปรวน (Analysis of Variance) และการวิเคราะห์จำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.9 อายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 36.6 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30.0 รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 51.4 มีอาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 36.8 จ่ายค่าเช่าที่พักอาศัย ไม่เกิน 450 บาทต่อเดือน ร้อยละ 49.4 และมีระยะเวลาที่พักอาศัยในมุขชนดินแดง เป็นเวลา 11-20 ปี ร้อยละ 42.5

ปัจจัยด้านโครงการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.09 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย .60 มีส่วนร่วมในโครงการ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย .74 และมีความคาดหวังจากโครงการ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.57 สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 ข้อดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ซึ่งผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีทั้งที่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และระยะเวลาที่พักอาศัยในเคหะชุมชนดินแดง ซึ่งพิจารณาโดยรวมปัจจัยด้านบุคคลของชาวชุมชนดินแดง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตัวแปรด้านบุคคลแต่ละตัวพบว่า รายได้ เป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ส่วนปัจจัยด้านบุคคลอื่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าเช่า และระยะเวลาที่พักอาศัยในเคหะชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง สรุปได้ว่า ผลการวิจัย เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.4 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6 และ 1.7

2. ปัจจัยด้านโครงการ ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังจากโครงการ พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมตัวแปรปัจจัยด้านโครงการมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อ

พิจารณาตัวแปรปัจจัยด้านโครงการแต่ละตัว ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ และ ความคาดหวังจากโครงการ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการมีส่วนร่วมในโครงการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1 และ 2.4 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.2 และ 2.3

ตารางที่ 12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ	
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ปัจจัยด้านบุคคล		
1.1 เพศ		✓
1.2 อายุ		✓
1.3 ระดับการศึกษา		✓
1.4 รายได้	✓	
1.5 อาชีพ		✓
1.6 ค่าเช่าที่พักอาศัย		✓
1.7 ระยะเวลาที่พักอาศัย		✓
2. ปัจจัยด้านโครงการ		
2.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ	✓	
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ		✓
2.3 การมีส่วนร่วมในโครงการ		✓
2.4 ความคาดหวังจากโครงการ	✓	

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง มีความเห็นด้วยกับการจัดทำโครงการในระดับมาก อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า ปัจจัยด้านโครงการที่ได้จากการสอบถามชาวชุมชนดินแดงอยู่ในระดับไม่มากนัก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยกับการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงการ

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโครงการ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการส่งผลให้ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยกับโครงการ โดยมีข้อสังเกตคือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร ชาวชุมชนดินแดงรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนมากที่สุด ดังนั้น การเคหะแห่งชาติจำเป็นต้องให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางผู้นำชุมชนอย่างถูกต้อง สม่ำเสมอ ให้ผู้นำชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง และรู้ความเคลื่อนไหวของการจัดทำโครงการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ชาวชุมชนได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามมีข้อที่ควรระวังก็คือการส่งข่าวสารผ่านผู้นำชุมชนทุกเรื่องอาจส่งผลในทางลบได้กล่าวคือ อาจมีการบิดเบือนข้อมูลไปสู่ชาวชุมชน ดังนั้น นอกจากการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวชุมชน ตลอดจนต้องมีการติดตามตรวจสอบการให้ข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชนด้วยว่า เป็นไปอย่างถูกต้องหรือไม่

ด้านแหล่งข่าวสารที่ชาวชุมชนดินแดงได้รับรู้น้อยที่สุด คือ ข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์วารสารขององค์การ ทำให้เห็นได้ว่า การเคหะแห่งชาติไม่ได้มีการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ หรือวารสารเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการแจกจ่ายให้ชาวชุมชนดินแดงมากนัก ดังนั้น การเคหะแห่งชาติควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์โครงการด้วยการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ หรือวารสารเกี่ยวกับโครงการแจกจ่ายให้แก่ชาวชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ชาวชุมชนมีโอกาสได้รับรู้อย่างละเอียดต่างๆ ของ

โครงการ ความก้าวหน้าของโครงการ ตลอดจนผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่อง ชาวชุมชนดินแดงได้รับข่าวสารจากการเคหะแห่งชาติโดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกว่าการเคหะแห่งชาติมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร มีความโปร่งใส ตลอดจนมีการสื่อสารกับชาวชุมชน จะสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ให้เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้ชาวชุมชนเห็นด้วยกับการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงมากขึ้น

ในทำนองเดียวกันประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ชาวชุมชนดินแดงได้รับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการ แสดงให้เห็นว่า การเคหะแห่งชาติไม่ได้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการที่ชัดเจน หรือให้ข่าวสารน้อยจนทำให้ชาวชุมชนดินแดงไม่สามารถรับรู้ข่าวสารที่แท้จริงได้ อาจได้รับข่าวสารเพียงการพูดคุย หรือคาดการณ์กันเองในกลุ่มผู้อยู่อาศัย ทำให้ไม่มีความชัดเจน ดังนั้น การเคหะแห่งชาติควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแบบอาคารโครงการให้แก่ชาวชุมชนได้รับทราบ นอกจากนี้ควรให้ความรู้ในการอยู่อาศัยในอาคารที่ถูกต้องควบคู่กันไปด้วย จะทำให้ชาวชุมชนได้รับข้อมูล ลดความวิตกกังวล ตลอดจนมีการเตรียมพร้อมในการปรับตัวเพื่ออาศัยในอาคารโครงการใหม่ด้วย

ดังนั้น การให้ความรู้กับชาวชุมชนและการประชาสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องได้ ทั้งนี้ควรให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และควรคำนึงถึงเครื่องมือที่จะใช้เป็นสื่อ และเวลา ที่เหมาะสม เป็นจุดรวมความสนใจของชาวชุมชน การจัดทำสารคดี เอกสารเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ มาตรการลดผลกระทบต่างๆ ที่เป็นข้อห่วงกังวลของชาวชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างทัศนคติที่ดีอีกทางหนึ่ง

การให้ข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้หลายรูปแบบ การเคหะแห่งชาติควรเลือกรูปแบบที่จะเข้าถึงชาวชุมชนได้มากที่สุด เช่น การจัดนิทรรศการในสถานที่ต่างๆ ของชุมชน เนื่องในโอกาสต่างๆ ที่ชาวชุมชนมารวมตัวกัน หรืออาจใช้วิธีเคาะประตูบ้านเพื่อพูดคุยกับชาวชุมชน เป็นต้น รูปแบบที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่งคือการเข้าถึงกลุ่มตัวแทน หรือกรรมการชุมชนที่เป็นที่ยอมรับนับถือของชาวชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการต่างๆ สมฤทธิ์ผล

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งผลให้ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยกับโครงการ เนื่องจากชาวชุมชนจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวทาง วิธีการ ในรายละเอียดต่างๆของการดำเนินการโครงการ โดยมีข้อสังเกตคือ ชาวชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎระเบียบต่างๆ ในการอยู่อาศัยในอาคารใหม่ ได้แก่ การตากผ้าออกมานอกอาคาร การปลูกต้นไม้ตามระเบียบ การเลี้ยงสัตว์เลี้ยง รวมถึงความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสภาพ

ของอาคารใหม่ ได้แก่ ขนาดเนื้อที่ในห้องพัก และการทิ้งขยะจากที่พักอาศัย ในระดับน้อย ซึ่งคำถามทั้งห้าข้อดังกล่าวเป็นคำถามเชิงลบ ดังนั้น การเคหะแห่งชาติควรมีการจัดประชุม สัมมนา สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชาวชุมชนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยในอาคารสูง เพื่อให้ชาวชุมชนได้รับทราบข้อมูล กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติต่างๆ ที่ถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมของชาวชุมชนที่จะต้องอยู่อาศัยในอาคารที่สร้างใหม่ในอนาคต และจะเป็นส่วนช่วยให้การอยู่อาศัยถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ จะเป็นกติกานำมาใช้ควบคุมช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด เกิดสุขอนามัยที่ดี ส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ชาวชุมชนโดยรวม

3. การมีส่วนร่วมในโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการจะทำให้ชาวชุมชนมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงมาก ทั้งนี้สังเกตเห็นได้ว่า ชาวชุมชนสนใจและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติมากกว่าหน่วยงานอื่น ดังนั้น การจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น การเคหะแห่งชาติจะต้องคำนึงถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมทั้งด้านการจัดสถานที่ การกำหนดเวลา ให้ชาวชุมชนมีความสะดวกมากขึ้น และมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้การเคหะแห่งชาติจึงควรเปิดโอกาสในชาวชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินการโครงการ ซึ่งจะช่วยในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้การเคหะแห่งชาติควรมุ่งเน้นส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ เป็นการรับรู้ปัญหาและความต้องการของชาวชุมชนได้โดยตรง เพื่อให้เกิดการยอมรับในแนวทางการดำเนินการร่วมกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมรับรู้ถึงเป้าหมายและการพัฒนาโครงการด้วยการสัมมนา การประชุมเชิงวิชาการ โดยเลือกเวลาที่เหมาะสม การจัดสัมมนาหรือประชุมนั้น การเคหะแห่งชาติมีโอกาสดำเนินการได้รับความเห็นจากชาวชุมชนโดยตรง และขณะเดียวกันชาวชุมชนก็จะได้รับทราบผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำโครงการโดยรวม ซึ่งจะมีการสื่อสารสองทาง ย่อมสร้างความเข้าใจได้ดีกว่า และมีประสิทธิภาพกว่าที่จะปล่อยให้ชาวชุมชนรับฟังจากบุคคลภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามที่ชาวชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นน้อยที่สุด แสดงให้เห็นถึงความเชื่อถือ ความคุ้นเคย ความสะดวกสบายที่ชาวชุมชนพอใจที่จะมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ มากกว่า ประการสำคัญในการจัดกิจกรรมให้ชาวชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การเคหะแห่งชาติควรมีการเตรียมข้อมูลที่ชัดเจนที่เป็นที่สนใจของชาวชุมชน ได้แก่ กำหนดการเริ่มพัฒนาโครงการ และขอบเขตของการดำเนินงานโครงการ ลักษณะการออกแบบอาคารโดยเน้นรูปแบบอาคารให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชาวชุมชน และความสามารถในการจ่ายค่าเช่าของชาวชุมชน เป็นต้น

4. ความคาดหวังจากโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังจากโครงการทำให้ชาวชุมชนมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยมีข้อสังเกตคือชาวชุมชนดินแดงมีความคาดหวังในเรื่องการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอย่างเข้มงวด น้อยที่สุด ดังนั้น การเคหะแห่งชาติจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดระเบียบการอยู่อาศัยตั้งแต่ยังไม่ได้สร้างโครงการใหม่เพื่อทำให้ชาวชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในแนวทางปฏิบัติที่จะดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้ในอนาคต ทั้งนี้เป็นความจริงที่ว่าสภาพปัจจุบันของแฟลตดินแดงมีปัญหาหลัก ๆ อยู่ 3 ประเด็นคือ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และปัญหาเสาพิทิด ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นแหล่งชุมชนแออัดของคนเมือง โครงการนี้จึงเป็นที่คาดหวังว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ดังนั้น การเคหะแห่งชาติควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนทั้งด้านขยะมูลฝอย น้ำเน่าเสีย ตลอดจนการดูแลความเรียบร้อยของชุมชน ทั้งนี้การควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนดการอยู่อาศัยอย่างเข้มงวดจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างโปร่งใส นำมาซึ่งความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น จะทำให้การพัฒนาโครงการให้เป็นชุมชนอยู่อาศัยในรูปแบบสังคมเมืองที่มีความสะอาด สวยงามและร่มรื่น จึงขึ้นอยู่กับการบริหารและจัดการในส่วนต่าง ๆ หากสามารถจัดการและบำรุงรักษาได้ดี ก็จะส่งผลทางด้านบวกต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน และสอดคล้องกับความคาดหวังของชาวชุมชน

5. ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ชาวชุมชนดินแดงมีความเห็นด้วยต่อการจัดทำโครงการ ทั้งด้านสภาพอาคาร และด้านสภาพแวดล้อม โดยมีข้อสังเกตว่าความคิดเห็นในเรื่องมีการบริหารจัดการที่ดี ชาวชุมชนยังมีความเห็นด้วยน้อย ดังนั้น การเคหะแห่งชาติจึงควรเร่งวางแผนทางการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ชาวชุมชนได้ว่าหากมีการจัดทำโครงการแล้ว การเคหะแห่งชาติมีความสามารถ มีแนวทางมีมาตรการที่จะทำให้มีการบริหารจัดการทั้งด้านสภาพอาคาร และสภาพแวดล้อมของโครงการได้ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

เนื่องจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เป็นโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ปรับปรุงคุณภาพการอยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้มีรายได้น้อยซึ่งเป็นชาวชุมชนเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดินแดงมาเป็นเวลานาน เมื่อจัดทำโครงการแล้วเสร็จจะทำให้ชาวชุมชนต้องมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการอยู่อาศัย เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ซึ่งอาจ

รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชาวชุมชนที่มีมาแต่เดิม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษา

1. ความพร้อมของชาวชุมชนดินแดงในการเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นชาวชุมชนเมือง โดยศึกษาถึงทัศนคติ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการศึกษาตั้งแต่ก่อนการย้ายเข้าอยู่อาศัยในอาคารใหม่ และหลังจากการย้ายเข้าอยู่อาศัยในอาคารใหม่

2. ควรพิจารณาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชาวชุมชนที่เกิดขึ้น หลังจากการย้ายเข้าอยู่อาศัยในอาคารใหม่

3. ควรทำการศึกษาถึงกลยุทธ์ต่างๆ ที่การเคหะแห่งชาตินำมาบริหารจัดการเพื่อให้คงสภาพความเป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

4. ในพื้นที่จัดทำโครงการซึ่งมีชาวชุมชนอาศัยอยู่มานาน ย่อมเกิดกลุ่มผลประโยชน์ในชุมชนซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติขึ้นหลายกลุ่ม ดังนั้นการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง อาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านผลประโยชน์ต่อกลุ่มเหล่านั้นได้ และอาจทำให้การจัดทำโครงการไม่ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีการศึกษาข้อมูลของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในชุมชนให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้มีการวางแผนดำเนินการได้อย่างถูกต้อง และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อกลุ่มต่างๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- การเคหะแห่งชาติ. 2535. การสัมมนาทางวิชาการเรื่องการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง.
กรุงเทพมหานคร.
- _____. 2540. เอกสารขออนุมัติในหลักการของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมือง
ชุมชนดินแดง. กรุงเทพมหานคร.
- _____. 2548. การศึกษาความเหมาะสมโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง.
กรุงเทพมหานคร.
- ก้องไมตรี เทศสูงเนิน. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรตำบลสะเอียบ
ต่อโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษม จันทร์น้อย. 2537. สื่อประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมี บุ๊คส์ จำกัด.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2546. พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2.
หนังสือลำดับที่ 1 โครงการปริญญาโทรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กำไล ภูหาด. 2548. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติด
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จกมลพัชร์ เจตนะจิตร์. 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรที่ยั่งยืน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตติมา คนตรง. 2548. ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตามความคิดเห็น
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑามาศ ลิ้มรัตนพันธ์. 2547. ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเส้นทาง
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษา เขตเมืองจอมเพ็ด แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- จูลี โรจนันครินทร์. การอยู่อาศัยหลังจากการย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยจากแนวราบสู่แนวสูง: กรณีศึกษาชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาล แพรัตกุล. 2516. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. 2547. เอกสารประกอบการบรรยาย ความหมายและแนวคิดพื้นฐาน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. 2540. หลักการพัฒนาชุมชน : Principle of Community Development. ขอนแก่น: ภาควิชาพัฒนาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนะ ภูธรธรรม. 2543. ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เมืองประวัติศาสตร์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเมือง : ศึกษากรณีเมืองฟ้าแดดสูงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์. ภาควิชาปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นพมาศ อีระเวคิน. 2542. จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2544. จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิพนธ์ เฟื่องฟู. 2548. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปลูกป่าบ้านโป่งตม ตำบลปอน อำเภอกู่ช้าง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิพัทธ์ ทวนนวรรณ์. 2540. แนวทางการรื้อย้ายสำหรับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง แอนด์ เมเนจเม้นท์. 2005. รายงานฉบับสมบูรณ์ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง. กรุงเทพมหานคร.
- ปรมะ สตะเวทิน. 2540. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

- ปรีชาญ สามารถ. 2546. ความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่นต่อป่าชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซต.
- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ผุสดี ตามไท. 2544. เอกสารประกอบการสัมมนาโต๊ะกลม เรื่อง รัฐบาลใหม่กับการจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย. สถาบันพระปกเกล้า.
- พงศวิษณุ ท่อแก้ว, พ.ต.ท. 2547. ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรนพ พุกกะพันธ์. 2542. การบริหารความขัดแย้ง. ว.เพชรสกุล. กรุงเทพมหานคร.
- พรรณี สามนเสน. 2548. ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชนี เขยจรรยา และคณะ. 2541. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด
- ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์. 2530. พฤติกรรมองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ภริตพร สุขโกศล. 2547. กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- มานิตย์ นวลละออ. 2543. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาโนช หินแก้ว. 2547. ความคาดหวังของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. 2548. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง เทคนิคการฟื้นฟูเมืองแบบมีส่วนร่วม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชนี นพเกตุ. 2540. จิตวิทยาเพื่อการรับรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายประกาย.
- รัชดา เจียสกุล และคณะ. 2548. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการและการจัดทำแบบจำลองการวิเคราะห์ผลการทบทวนทางสังคม : โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง.
- รวีวรรณ พงษ์ทองเมือง. 2545. ความรู้ความเข้าใจและการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ ศึกษากรณีอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลักขณา สรีวัฒน์. 2544. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- วชิร มีมุข. 2543. ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนต่อการมอบโอนกรรมสิทธิ์อาคารชุด : ศึกษากรณีเคหะชุมชนบางนา การเคหะแห่งชาติ. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2545. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้าและมูลนิธิเอเชีย. แปลจาก Jame, L.C. 1995. A Guide book for Involving Citizens in Community Decision Making. Washington D.C.: American Chamber of Commerce Executives.
- วิโรจน์ อีระแนว. 2547. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการปลูกป่าเชื่อมป่าสากลสิทธิ์ ตำบลบ่อไทย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภชาติ โรจน์รุ่ง. 2543. ความรู้และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซ
สำรองของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2522. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ชัยศิริการพิมพ์.

สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย. 2546. รายงานฉบับสมบูรณ์ผลการตรวจสอบสภาพความ
แข็งแรงของโครงสร้างอาคารแฟลตดินแดง การเคหะแห่งชาติ.

สถาบันพระปกเกล้า. 2547. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของประชาชน โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545. โครงการสำรวจวิจัยและปฏิบัติงานสังคม
ในชุมชน โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง.

สมควร กริยะ และคณะ. 2541. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การสื่อสารและ
ประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนงานเคหะชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 8. กรุงเทพมหานคร: การเคหะแห่งชาติ.

สมบัติ แก้วบุตดา. 2548. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
พญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. 2545. พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สหัสชัย เรียงรุ่งโรจน์. 2545. ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม
จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลธิโชค วรานุสันติกุล. 2547. จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

- สุนีย์ ธีรดากร. 2525. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์สงเคราะห์เด็กปากเกร็ด.
- สุรางค์ จันทน์เอม. 2524. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต.
- โสภณ ทองปาน. 2545. วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย การเรียนรู้ในสังคมไทย : กรณีตัวอย่างบัณฑิตศึกษา. ใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พัชรินทร์ สิริสุนทร (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และ พัชรินทร์ ปัทมสิริวัฒน์. 2544. การเรียนรู้ในสังคมไทย กรณีตัวอย่างบัณฑิตศึกษาวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย. กรุงเทพมหานคร: พี เอลิวิ่ง.
- อโณทัย เทวราชสมบุญณ์. 2543. ความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมของตึกแถวในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรทัย ก๊กผล. 2546. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. 2545. เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ. งานส่งเสริมการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Best, J.W. 1986. **Research in Education**. 5th. New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice Hall, Inc.
- Bloom, B.S. (ed). 1984. **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : Cognitive Domain**. New York: Longman.
- Dijkgraaf, C. 2004. **The Netherlands's Experience and Its Relevance to Bangkok**. เอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.

- Feldman, M.P. 1971. **Psychology in the industrial environment**. London: Butterworths and Publisher Co., Ltd.
- Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Isaak, A.C. 1981. **Scope and Methods of Political Science: An Introduction to the Methodology of Political Inquiry**. 3rd. Illinois: The Dorsey Press.
- Joo, T.T.K. 2004. **From Slums to Sdy-rise Homes: The Sigapore Experience**.
เอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” ณ ศูนย์ประชุม
สหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.
- Kolasa, B.J. 1969. **Introduction of Behavioral Science for Business**. New York:
John Wiley & Sons Inc.
- Longman Dictionary of Contemporary English. 2001. 3rd ed. Barcelona: Printed in Spain
by Cayfosa-Quebecor.
- Miller, D.C. 1991. **Handbook of Research Design and Social Measurement**. 5th ed.
California: SAGE Publications, Inc.
- Oskamp, S. 1991. **Attitudes and Opinions**. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice Hall.
- Oxford Advanced Learner’s Dictionary. 2001. New York: Oxford University Press.
- Rogers, E.M. 1978. “**Communication Channels**”. **Handbook of Communication**.
Chicago: Rand Mc.Nelly.
- Schramm, W. and F.R. Donald. 1977. Fourth printing. **The Process and Effects of
Mass Communication**. 4th University of Illinois.

- Shin-ichi Aoki. 2004. **Urban Renewal Development Projects in Japan.** เอกสารประกอบการสัมมนา “ฟื้นฟูเมือง เรื่องของใคร ทำไมต้องทำ” ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.
- Stamatis, D.H. 1995. **Understanding ISO 9000 and implementing the basics to quality.** New York: Marcel Dekker.
- The New Dictionary of Cultural Literacy. 2002. 3rd ed. by E.D.Hirsch, Jr., Joseph F.Kett, and James Trefil, Houghton Mifflin Company.
- Vroom, V.H. and L.D. Edward. 1982. **Management and Motivation.** 8th ed. Harmondsworth England: Penguin Books.
- Webster’s New World Dictionary. 1988. Third College Edition. New York: Victoria E. Neufeld, editor-in-chief.
- www.poda.go. 2548. ข้อมูลประชากรปี 2537-2546.
- Yamane, T. 1973. **Statistics and Introductory Analysis.** 3rd ed. New York: Haper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
ของการเคหะแห่งชาติ”

.....

เรียน ท่านเจ้าของบ้านและสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเคหะชุมชนดินแดง

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวสมดี เบ็ญจชัยพร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ” ในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกตามเป็นจริง

อนึ่ง ขอเรียนว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะนำไปวิเคราะห์รวมกันทั้งหมดไม่แยกเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายบุคคล ดังนั้น การตอบแบบสอบถามจะไม่กระทบกระเทือน หรือทำให้ท่านเสียหายแต่อย่างใด และจะใช้ประโยชน์จากแบบสอบถามในทางวิชาการเท่านั้น

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอย่างดี จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสมดี เบ็ญจชัยพร
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

การทำงานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมือง
ชุมชนดินแดง ของการเคหะแห่งชาติ”

.....

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
- ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
- ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในโครงการของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดง
- ส่วนที่ 5 ความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
- ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ในด้าน
 - อาคารใหม่
 - สภาพแวดล้อม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- 1 ชาย 2 หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1 ประถมศึกษา	☐ 2 มัธยมศึกษา
☐ 3 สายอาชีพ ปวช.-ปวส.	☐ 4 ปริญญาตรี
☐ 5 สูงกว่าปริญญาตรี	☐ 6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. รายได้ต่อเดือนประมาณ.....บาท

5. อาชีพ

☐ 1 นักเรียน, นักศึกษา	☐ 2 ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ 3 พนักงานบริษัท	☐ 4 ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ 5 ค้าขาย	☐ 6 แม่บ้าน
☐ 7 รับจ้าง	☐ 8 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

6. ค่าเช่าที่พักอาศัย เดือนละ.....บาท

7. ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเคหะชุมชนดินแดงจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา.....ปี

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับการรับรู้ข่าวสาร ของท่าน
(โปรดตอบทุกข้อ)

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ</u>					
1. จากผู้นำชุมชน					
2. จากเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ					
3. จากสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์					
4. จากเพื่อนบ้าน					
5. จากการอบรม/สัมมนา					
6. จากสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารของ องค์การ					
<u>ประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ</u>					
7. ข้อมูลเกี่ยวกับแบบอาคาร โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง					
8. ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเช่าของโครงการ					
9. ข้อมูลเกี่ยวกับการรื้อย้ายอาคาร					
10. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพ แวดล้อมของโครงการ					
11. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเสื่อมโทรม ของอาคาร					
12. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประชุม เกี่ยวกับโครงการ					

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจ ของท่าน
(โปรดตอบทุกข้อ)

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1.	การเคหะแห่งชาติมีแผนจะจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง		
2.	ผู้อยู่อาศัยเดิมในชุมชนมีทางเลือกที่จะย้ายออก, จะอยู่ในโครงการใหม่ หรือจะอยู่ในอาคารเก่าที่ปรับปรุงได้		
3.	กรณีที่ท่านต้องการย้ายออกจากชุมชน ท่านจะได้รับเงินชดเชยจากการเคหะแห่งชาติ และค่าขนย้าย		
4.	ถ้าท่านไม่ต้องการอยู่ในอาคารใหม่ และไม่ต้องการย้ายออก การเคหะแห่งชาติจะกันห้องว่างที่แฟลต ช.ไว้รองรับ		
5.	การรื้อย้ายและสร้างอาคารใหม่ การเคหะแห่งชาติวางแผนทำเป็นหลายระยะ แบ่งเป็นพื้นที่ย่อย ไม่ใช้รื้อย้ายพร้อมกันทั้งโครงการ		
6.	ค่าเช่าสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิมจะราคาถูกกว่าคนภายนอก		
7.	อาคารใหม่จะมีลักษณะต่อไปนี้		
	7.1 สร้างเป็นอาคารสูง		
	7.2 เนื้อที่ในห้องจะมีขนาดใหญ่กว่าปัจจุบัน		
	7.3 จะมีระบบใช้ลิฟต์		
	7.4 มีระบบรักษาความปลอดภัย		
	7.5 มีการบริหารจัดการส่วนกลาง		
	7.6 สามารถทิ้งขยะในปล่องด้านหลังห้องเหมือนปัจจุบัน		
	7.7 ตากผ้าออกมานอกอาคารได้		
	7.8 สามารถปลูกต้นไม้ตามระเบียง		
	7.9 เลี้ยงสัตว์เลี้ยงได้ทุกชนิด		
8.	มีการวางผังสวนสาธารณะรอบ ๆ อาคาร		
9.	มีเส้นทางรถจักรยานและเส้นทางคนเดินรอบโครงการ		
10.	พื้นที่บางส่วนจะจัดเป็นพื้นที่พณิชยกรรม		

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับการมีส่วนร่วม ของท่านใน
กิจกรรมของชุมชน (โปรดตอบทุกข้อ)

กิจกรรมของชุมชน	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง	ไม่เคยเลย
<u>การมีส่วนร่วมกับชุมชน</u>			
1. การพูดคุยปัญหาชุมชนกับเพื่อนบ้าน			
2. การเสนอโครงการต่าง ๆ ที่จะทำในชุมชน			
3. การร่วมกิจกรรมตามประเพณีในชุมชน			
4. การร่วมประชุมกับกรรมการชุมชน			
5. การแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งในการจัด กิจกรรมที่ท่านไม่เห็นด้วย			
<u>การมีส่วนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ</u>			
6. การเข้าร่วมประชุมเรื่องโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน ดินแดงกับการเคหะแห่งชาติ			
7. ท่านได้ร่วมออกความเห็นเกี่ยวกับโครงการ			
8. ท่านได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับโครงการ			
9. ท่านได้ร่วมแสดงความไม่เห็นด้วยกับการจัดทำ โครงการ			
10. ท่านได้นำเสนอความเห็นในการจัดทำโครงการ			
<u>การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น</u>			
11. ท่านเข้าร่วมประชุมเรื่องโครงการฟื้นฟูเมืองกับ สถาบันพระปกเกล้า			
12. ท่านได้ร่วมตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ โครงการฯ ของสถาบันพระปกเกล้า			
13. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการฯ กับ ส.ส., สก., สข.			

ส่วนที่ 5 ความคาดหวังจากโครงการ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความคาดหวังที่ท่านจะได้รับจากโครงการ (โปรดตอบทุกข้อ)

ข้อความ	ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติมีความมั่นคงเพราะเป็นของรัฐบาล					
2. โครงการฟื้นฟูเมืองจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี					
3. จะได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติ					
4. มีแหล่งงานและที่ประกอบอาชีพในโครงการ					
5. สภาพแวดล้อมของโครงการจะดีกว่าปัจจุบัน					
6. มีการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอย่างเข้มงวด					
7. มีการจัดระบบรักษาความสะอาดในการอยู่อาศัย					
8. มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในบริเวณโครงการที่เพียงพอ					
9. ผู้อยู่อาศัยจะมีสิทธิเข้าร่วมบริหารจัดการในการอยู่อาศัย					
10. บุตรหลานจะได้อยู่อาศัยในโครงการฟื้นฟูเมืองอย่างมั่นคง					

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความคิดเห็น ของท่าน
(โปรดตอบทุกข้อ)

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความเห็นเกี่ยวกับอาคารใหม่						
1.	ท่านเห็นว่าถึงเวลาต้องจัดให้มีการก่อสร้างอาคารใหม่แทนอาคารเก่าที่ทรุดโทรม					
2.	โครงการฟื้นฟูเมืองช่วยแก้ปัญหาสภาพอาคารเก่าที่ทรุดโทรม					
3.	การออกแบบอาคารใหม่ที่เป็นอาคารสูงเหมาะกับการอยู่อาศัยในเมือง					
4.	มีระบบความปลอดภัยในการอยู่อาศัยที่ดี					
5.	มีสถานที่ให้ชุมชนได้จัดกิจกรรม					
6.	มีห้องพักสำหรับคนชราและคนพิการ					
7.	มีสถานที่ออกกำลังกายเพียงพอ					
8.	มีสถานที่สำหรับจอดรถที่เพียงพอ					
9.	มีการจัดระเบียบสำหรับที่ประกอบอาชีพ (ร้านค้า, แผงลอย, รถเข็น ฯลฯ)					
10.	มีการบริหารจัดการที่ดี					

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
ความเห็นเกี่ยวกับ						
11.	สภาพแวดล้อม มลพิษทางอากาศ					
12.	มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้ มาตรฐาน					
13.	ระบบสาธารณูปโภคเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า ประปา					
14.	ไม่เป็นที่ช่องสุมเสพยาเสพติด					
15.	มีระบบรักษาความปลอดภัยใน การป้องกันการโจรกรรม					
16.	มีระบบการกำจัดขยะที่ดี					
17.	การคมนาคมภายในโครงการจะ สะดวกขึ้น เนื่องจากมีทางเดิน รอบโครงการ					
18.	มีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น เช่น สวนสาธารณะ					
19.	มีที่โล่ง และที่พักผ่อนอยู่รอบ บริเวณอาคาร					
20.	ท่านเห็นด้วยกับการจัดการ สภาพแวดล้อมใหม่โดยรวม					

ภาคผนวก ข
คะแนนของกลุ่มย่อย

ตารางผนวกที่ 1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทการรับรู้ข่าวสารของ
 ชาวชุมชนดินแดงเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
24.00	1	.3
26.00	4	1.1
27.00	3	.9
28.00	6	1.7
29.00	7	2.0
30.00	7	2.0
31.00	10	2.9
32.00	18	5.1
33.00	24	6.9
34.00	26	7.4
35.00	36	10.3
36.00	18	5.1
37.00	26	7.4
38.00	22	6.3
39.00	26	7.4
40.00	16	4.6
41.00	30	8.6
42.00	20	5.7
43.00	18	5.1
44.00	13	3.7
45.00	11	3.1
46.00	4	1.1
47.00	3	.9
49.00	1	.3

$$\bar{X} = 37.13$$

$$S.D. = 4.73$$

คะแนนตั้งแต่ 24.00 ถึง 37.00 มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับน้อย จำนวน 186 คน

คะแนนตั้งแต่ 38.00 ถึง 49.00 มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับมาก จำนวน 164 คน

ตารางผนวกที่ 2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความรู้ความเข้าใจของ
 ชาวชุมชนดินแดงเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
5.00	1	.3
6.00	6	1.7
7.00	6	1.7
8.00	23	6.6
9.00	57	16.3
10.00	66	18.9
11.00	60	17.1
12.00	60	17.1
13.00	46	13.1
14.00	17	4.9
15.00	4	1.1
16.00	4	1.1

$$\bar{X} = 10.80$$

$$S.D. = 1.95$$

คะแนนตั้งแต่ 5.00 ถึง 10.00 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับน้อย จำนวน 159 คน

คะแนนตั้งแต่ 11.00 ถึง 16.00 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับมาก จำนวน 191 คน

ตารางผนวกที่ 3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทการมีส่วนร่วมของ
 ชาวชุมชนดินแดงในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
2.00	3	.9
3.00	6	1.7
4.00	5	1.4
5.00	17	4.9
6.00	21	6.0
7.00	31	8.9
8.00	43	12.3
9.00	54	15.4
10.00	38	10.9
11.00	44	12.6
12.00	32	9.1
13.00	21	6.0
14.00	13	3.7
15.00	11	3.1
16.00	4	1.1
17.00	1	.3
18.00	1	.3
19.00	1	.3
20.00	1	.3
21.00	1	.3
23.00	1	.3
25.00	1	.3

$$\bar{X} = 9.64$$

$$S.D. = 3.24$$

คะแนนตั้งแต่ 2.00 ถึง 9.00 มีการมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับน้อย จำนวน 180 คน

คะแนนตั้งแต่ 38.00 ถึง 49.00 มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
 ดินแดงในระดับมาก จำนวน 164 คน

ตารางผนวกที่ 4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความคาดหวังของชาวชุมชน
ดินแดงจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
23.00	1	.3
24.00	1	.3
25.00	1	.3
26.00	1	.3
27.00	3	.9
28.00	4	1.1
29.00	6	1.7
30.00	14	4.0
31.00	8	2.3
32.00	21	6.0
33.00	21	6.0
34.00	34	9.7
35.00	40	11.4
36.00	38	10.9
37.00	41	11.7
38.00	49	14.0
39.00	32	9.1
40.00	19	5.4
41.00	7	2.0
42.00	2	.6
43.00	4	1.1
45.00	1	.3
50.00	2	.6

$$\bar{X} = 35.70$$

$$S.D. = 3.56$$

คะแนนตั้งแต่ 23.00 ถึง 35.00 มีความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
ดินแดงในระดับน้อย จำนวน 155 คน

คะแนนตั้งแต่ 36.00 ถึง 50.00 มีความคาดหวังจากโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชน
ดินแดงในระดับมาก จำนวน 195 คน

ตารางผนวกที่ 5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของคะแนนประเภทความคิดเห็นของ
 ชาวชุมชนดินแดงต่อการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
58.00	1	.3
60.00	1	.3
61.00	1	.3
62.00	2	.6
63.00	2	.6
64.00	4	1.1
65.00	3	.9
66.00	5	1.4
67.00	6	1.7
68.00	10	2.9
69.00	16	4.6
70.00	11	3.1
71.00	14	4.0
72.00	15	4.3
73.00	22	6.3
74.00	19	5.4
75.00	23	6.6
76.00	25	7.1
77.00	30	8.6
78.00	27	7.7
79.00	22	6.3
80.00	31	8.9
81.00	21	6.0
82.00	16	4.6

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

คะแนน	จำนวน (n = 350)	ร้อยละ (100.0)
83.00	13	3.7
84.00	1	.3
85.00	1	.3
86.00	1	.3
87.00	1	.3
88.00	1	.3
90.00	1	.3
92.00	1	.3
93.00	1	.3
100.00	2	.6

$$\bar{X} = 75.73$$

$$S.D. = 5.64$$

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 6 แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทรับรู้ข่าวสารของชาวชุมชนดินแดงเกี่ยวกับ
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ลำดับข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.0708	.8130
2	.2759	.7878
3	.2870	.7844
4	.2521	.7883
5	.3275	.7841
6	.5525	.7635
7	.3351	.7801
8	.5758	.7555
9	.6866	.7416
10	.6006	.7533
11	.5483	.7592
12	.8243	.7362

Alpha = .7868

ตารางผนวกที่ 7 แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนดินแดงใน
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ลำดับข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.5475	.8530
2	.6502	.8467
3	.2883	.8673
4	.4878	.8566
5	.5503	.8535
6	.6928	.8448
7	.6481	.8477
8	.3963	.8613
9	.2755	.8664
10	.4067	.8623
11	.6617	.8459
12	.7094	.8422
13	.5857	.8510

Alpha = .8638

ตารางผนวกที่ 8 แสดงความเชื่อมั่นด้านประภทความคาดหวังของชาวชุมชนดินแดงจาก
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ลำดับข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.6345	.9176
2	.7003	.9141
3	.5648	.9219
4	.6787	.9151
5	.5530	.9212
6	.7545	.9109
7	.8511	.9050
8	.7074	.9136
9	.8245	.9065
10	.7849	.9098

Alpha = .9217

ตารางผนวกที่ 9 แสดงความเชื่อมั่นด้านประเภทรความคิดเห็นของชาวชุมชนดินแดงต่อการ
จัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ลำดับข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.6197	.9192
2	.6422	.9184
3	.5673	.9200
4	.5000	.9213
5	.2364	.9260
6	.5968	.9195
7	.6771	.9183
8	.6710	.9180
9	.8554	.9133
10	.7021	.9169
11	.5532	.9203
12	.6492	.9182
13	.4993	.9213
14	.8063	.9144
15	.5571	.9209
16	.6447	.9185
17	.4009	.9232
18	.5994	.9193
19	.5040	.9212
20	.5104	.9211

lpha = .9232

ภาคผนวก ง
มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543

วันที่ 20 พ.ย. 2543
เลขที่ 10
912

กระทรวงมหาดไทย
กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
วันที่ 18 พ.ย. 2543
เลขที่ 75774

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
วันที่ 15 พ.ย. 2543
กระทรวงมหาดไทย
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

ที่ นร ๐๒๐๕/ ๑๕๑พค

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

วันที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๔๓
ฝ่ายการเมือง สส.

เรื่อง ขออนุมัติแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่และฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๕๖๐๗/๑๔๐๔๑ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ตามที่แจ้งผลการพิจารณาทบทุนเรื่อง ขออนุมัติแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่และฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่และฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ
๒. อนุมัติเงินอุดหนุนให้เปล่าสำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมโครงการขนาดใหญ่จำนวนไม่เกิน ๑๕๓ ล้านบาท ระยะเวลา ๑๐ ปี ในระยะแรกให้ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นจำนวนเงิน ๒๕๐ ล้านบาท ในงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖
๓. แผน วิธีการลงทุนและการร่วมงานของเอกชน ตลอดจนการสนับสนุนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อชดเชยสิทธิของผู้อยู่อาศัยเดิม เงินช่วยค่าขนย้ายและค่าขนย้ายชั่วคราวของผู้พักอาศัยเดิมในช่วงก่อสร้าง รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มอบให้กระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ ไปพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติม เพื่หารูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป
๔. ให้มีการศึกษาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อให้การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สามารถพัฒนาและบริหารชุมชนขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของ กคช. ในการบริหารจัดการ และการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารที่พักอาศัย ตลอดจนสภาพแวดล้อมของเคหะชุมชนและชุมชนแออัดหรือชุมชนเสื่อมโทรมของผู้มีรายได้น้อยให้มากขึ้น รวมทั้งให้ กคช. มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบรักษาความสะอาดของเคหะชุมชนต่างๆ อย่างเต็มรูปแบบ โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยและ กคช. รับไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวให้เสร็จโดยเร็ว
๕. ให้ กคช. พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้เสร็จก่อนจึงจะเริ่มโครงการ
 - ๕.๑ จัดทำแผนการรื้อย้ายผู้อยู่อาศัยเดิมและการก่อสร้างอาคารหรือการจัดการที่พักอาศัยชั่วคราวให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านครอบครัว โรงเรียนของบุตรและแหล่งงานของผู้อยู่อาศัยเดิม

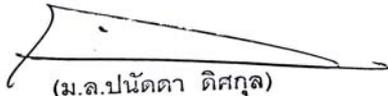
กองนโยบายและแผน
วันที่ ๒๖/๖/๕๕
วันที่ ๒๖ พ.ค. ๕๕
๑,๐๐๐

- ๕.๒ ศึกษาและพิสูจน์เพื่อทราบจำนวนและรายชื่อผู้อยู่อาศัยเดิมและจัดทำบัญชีรายชื่อประกาศไว้ในแต่ละคณะชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสตรวจสอบความถูกต้องให้
- ๕.๓ กำหนดการชดเชยสิทธิในการเช่าและเงินช่วยเหลือค่าขนย้ายชั่วคราวระหว่างดำเนินโครงการสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิมให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมตามภาวะเศรษฐกิจ
- ๕.๔ กำหนดให้ผู้อยู่อาศัยเดิมได้รับสิทธิพิเศษในการเช่าพักอาศัยในโครงการเป็นอันดับแรกในอัตราค่าเช่าพิเศษต่ำกว่าอัตราค่าเช่าปกติที่จะคิดจากผู้อยู่อาศัยใหม่ โดยพิจารณาจากอัตราค่าเช่าพิเศษดังกล่าว ในอัตราต่ำสุดที่จะพิจารณาได้และให้พิจารณารายได้เฉลี่ยของผู้พักอาศัยเดิมเป็นเกณฑ์ โดยคำนึงถึงการสร้างแหล่งงาน และการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความสามารถในการชำระค่าเช่าของผู้อยู่อาศัยเดิม
- ๕.๕ ต้องมีการกำหนดพื้นที่ที่จะใช้เป็นศูนย์บริการชุมชน อาทิ ห้องสมุดชุมชน ศูนย์สุขภาพชุมชนและศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ ศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น โดยต้องมีสัดส่วนที่เพียงพอและเหมาะสมกับผู้พักอาศัยทั้งหมด
- ๕.๖ ต้องมีการกำหนดพื้นที่ที่จะใช้เป็นร้านค้าชุมชนในแต่ละอาคารที่พักอาศัยและพื้นที่ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้สิทธิผู้อาศัยได้เข้าไปประกอบการค้า สร้างรายได้ในอัตราค่าเช่าพิเศษ โดยไม่มีการโอนสิทธิหรือกิจการไปให้อีกคนหนึ่งโดยได้ค่าตอบแทน (ค่าเช่า)
- ๕.๗ ต้องมีการจัดสรรพื้นที่ในพื้นที่เชิงพาณิชย์จำนวนหนึ่ง เพื่อให้สิทธิผู้อยู่อาศัยเดิมได้เช่าอันดับแรกในอัตราค่าเช่าพิเศษ โดยไม่มีการโอนสิทธิหรือกิจการไปให้อีกคนหนึ่งโดยได้ค่าตอบแทน (ค่าเช่า)
- ๕.๘ ศึกษาความเป็นไปได้ในกรณีที่ให้เอกชนลงทุนในการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์ให้มีการกระจายหุ้นของเอกชนให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสซื้อก่อน
- ๕.๙ กคช. ต้องชี้แจงทำความเข้าใจ และจัดทำการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัยเดิมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตาม ๕.๑ - ๕.๘ ให้เสร็จสิ้นก่อน รวมทั้งดำเนินการตามข้อสังเกตของกระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณก่อนจึงจะเริ่มดำเนินการได้

จึงเรียนขึ้นอันมา ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ที่ มท 0102/ 5575

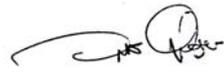
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

(ม.ล.ปนัดดา ดิศกุล)

หัวหน้าสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีฯ
15 พ.ย. 2543

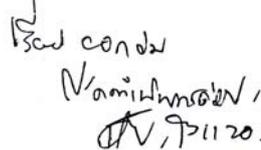
สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร. ๒๘๒๕๘๔๔ โทรสาร ๒๘๑๐๖๒๗
๓/๕๕๑

ขอแสดงความนับถือ

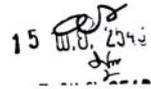

(นายจุลยุทธ หิรัญะสวัสดิ์)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

Namphon Hiranyawit
๓๖/๖/๕๕

ฝ่ายเลขานุการรัฐมนตรี
วันที่ ๒๖/๕/๕๕ วันที่ ๒๖/๕/๕๕
๐ บค. 1 ๐ ผม. ๐ อ.ม.
๐ บค. 2 ๐ พม. ๐ บง.

15 พ.ย. 2543

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างสภาพความเสื่อมโทรมของอาคาร
และสภาพแวดล้อมของแฟลตดินแดง

ภาพผนวกที่ 1 ตัวอย่างสภาพเสื่อมโทรมของอาคารและสภาพแวดล้อมของเคหะชุมชนดินแดง
ตรวจสอบโดยสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ปี 2546

ภาพผนวกที่ 2 สภาพเสื่อมโทรมภายในห้องพักอาศัย

ภาพผนวกที่ 2 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 2 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 3 การต่อเติมและการใช้พื้นที่อย่างไม่ถูกต้องและไม่เป็นระเบียบ

ภาคผนวก จ
เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปัญหา
ของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ห้องเลขที่ 3064 แฟลค 15 คินแดง

กรุงเทพฯ 10320

วันที่ 1 พฤษภาคม 2545

สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ	
รับที่	1541.
วันที่	3 พ.ค. 2545
เวลา	13.15 น.

เรื่อง ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการรื้อแฟลคตามโครงการเคหะชุมชนคินแดง 1 (แฟลค 15-20)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือการเคหะแห่งชาติที่ มท. 5607/574 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2545 และที่ มท. 5607/775 ลงวันที่ 19 เมษายน 2545

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อผู้ไม่เห็นด้วยในการรื้อแฟลคตามโครงการเคหะชุมชนคินแดง 1 (แฟลค 15-20) จำนวน 1 ชุด (.6. หน้า)

ตามหนังสือที่อ้างถึง การเคหะแห่งชาติแจ้งว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้การเคหะแห่งชาติดำเนินการพัฒนาพื้นที่และจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนคินแดงในบริเวณที่ตั้งโครงการเคหะชุมชนคินแดง 1 และ 2 เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมรอบพื้นที่ให้ดีขึ้น โดยให้การเคหะแห่งชาติศึกษา จัดทำรายละเอียดของโครงการและศึกษาความเป็นไปได้ด้านต่าง ๆ ตลอดจน จัดทำ การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัยเดิม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งได้ทำการ ประชุม ชี้แจงรายละเอียดไปแล้ว เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2545 ณ ห้องประชุม โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

จากการประชุมในวันดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งที่มาจากผู้อยู่อาศัยในแฟลคต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและหลากหลายความคิด และจากการสอบถามเพื่อนผู้ อยู่อาศัยในบริเวณแฟลคตามโครงการเคหะชุมชนคินแดง 1 หลังจากที่ได้เข้าร่วมประชุมกันแล้ว ต่างก็มีความต้องการแนวเดียวกันคือให้การเคหะแห่งชาติระงับการรื้อแฟลค ตามโครงการดังกล่าว และให้ผู้ อยู่อาศัยเดิมในปัจจุบันได้อยู่อาศัยต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่อาศัยอยู่ในแฟลคคินแดง มาจากผู้ยากจนจริง ๆ โดยการคัดเลือกของกรมประชาสงเคราะห์และตามนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้น โดยไม่หวังเป็นเรื่องของธุรกิจ ดังเช่นในปัจจุบันผู้ที่ จะได้รับการอนุญาตให้เข้าอยู่ในแฟลคได้นั้น โดยสรุปอย่างกว้าง ๆ มีดังนี้

- ที่อยู่อาศัยถูกไฟไหม้
- ถูกไล่ที่
- จากแหล่งสลัมที่ถูกรื้อถอน
- เหตุเดือรื้ออื่น ๆ ที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าอยู่อาศัยได้

- 2 -

ในสมัยเริ่มแรกเท่าที่ทราบเกี่ยวกับการสร้างแพลตฟอร์มมาเพื่อประสงค์ จะอนุเคราะห์ให้ผู้ยากไร้ที่มีที่พักอาศัยบังแคบงัสน ไม่ต้องไปหลบอยู่ตามใต้สะพาน ตามชอกตามมุม อาคารสถานที่ต่าง ๆ การพิจารณาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสมัยนั้น ซึ่งมีตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูง ท่านมุ่งเน้นถึงเมตตากรุณาและคุณธรรมเป็นที่ตั้ง มิได้มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนหรือความมั่นคงของตำแหน่งหน้าที่แต่อย่างใด ท่านเหล่านั้น กระทำไปตามหน้าที่ด้วยจิตใจอันใสบริสุทธิ์พวกเราผู้ยากไร้ชาวแพลตฟอร์มหลายจึงอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา

ปัจจุบันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่รับผิดชอบได้พิจารณาและให้เหตุผลในการที่จะต้องรื้อแพลตฟอร์มโครงการดังกล่าวและทำการสร้างใหม่ คือ

1. ตึกสร้างมานานถึง 34 ปี เกรงว่าจะพังถล่มลงมา
2. เพื่อความเป็นระเบียบและสวยงาม ซึ่งชาวต่างชาติจะผ่านมาพบเห็น
3. เพื่อมุ่งเน้นในการวางผังเมือง
4. เหตุผลอื่น ๆ ที่ยกขึ้นมาอ้างอิง

ในเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้การเคหะแห่งชาติดำเนินการพัฒนาพื้นที่และจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงในบริเวณที่ตั้งโครงการเคหะชุมชนดินแดง 1 และ 2 (บริเวณแฟลต 15 -20, 57 - 64) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายประการ ที่สำคัญก็ คือ ทำการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อยู่อาศัยเดิมเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานก่อน นั้น

ชาวแฟลตเคหะชุมชนดินแดง 1 ใคร่ขออนุญาตเสนอข้ออีกครั้งที่ขอให้การเคหะแห่งชาติระงับการรื้อแพลตฟอร์มโครงการดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในแฟลตเคหะชุมชนดินแดง 1 จะได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนหลายประการ เช่น

1. การขนย้ายไปอยู่ที่อื่น สถานที่รองรับยังเดือนลอยเพราะแพลตฟอร์มที่จำเป็นต้องรื้อมีจำนวน 10 กว่าหลัง หลายร้อยห้อง
 - ถ้าจะให้ไปอยู่ห้องที่ว่างจะมีรองรับได้เพียงพอหรือไม่
 - ถ้าจะไปหาที่เช่าอยู่เองในราคา 3,000 บาท คงจะหาได้ยาก ในบริเวณเขตดินแดง เพราะต้องใช้ห้องที่สามารถบรรจุสมาชิกในครอบครัวและข้าวของให้ได้เพียงพอ

- 3 -

2. ถ้าต้องย้ายไปอยู่ไกลตามข้อ 1 จะมีผลกระทบ

- ต้องหาโรงเรียนใหม่ให้เด็ก ซึ่งก็เป็นเรื่องยุ่งยากไม่่ง่ายนัก
- สถานที่ประกอบอาชีพ เช่น ค้าขายบริเวณใกล้ ๆ แพลตที่อยู่เดิม เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวจะไม่มีโอกาสทำได้ ทำให้ขาดรายได้มาเลี้ยงครอบครัว

3. อัตราค่าเช่าสำหรับ โครงการที่ก่อสร้างขึ้นใหม่คิดราคาหน่วยละ 2,000 บาท ต่อเดือนนั้นเป็นอัตราที่สูงเกินไป สำหรับผู้ยากจน ซึ่งอยู่อาศัยที่แฟลตดินแดงในปัจจุบัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าชาวแฟลตดินแดงนั้นมีความเป็นมาอย่างไร ถึงแม้เศรษฐกิจจะสูงขึ้นแล้วรายได้มิได้สูงขึ้น ดังที่เข้าใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันชาวแฟลตดินแดงอยู่ในสภาพตกงาน ไม่มีงานทำเป็นจำนวนมาก

ฉะนั้นหากจะพิจารณากันอย่างละเอียดถึงการระงับรื้อถอนแฟลตตาม โครงการเคหะชุมชนดินแดง 1 ดังที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะเกิดประโยชน์และผลดีแก่ส่วนรวมและประเทศชาติ คือ

1. ตึกอาคารแฟลตเคหะชุมชนดินแดง 1 ในปัจจุบัน ยังมีสภาพแข็งแรง ออกแบบได้เหมาะสมสะดวกในการอยู่อาศัยไปได้อีกนาน
2. เฝ้าทำการซ่อมแซมตัวอาคารและบริเวณรอบอาคารไปเมื่อประมาณปีกว่า ๆ มานี้เอง
3. การรื้อถอนอาคารเก่าและทำการสร้างใหม่ตามโครงการที่กำหนดไว้ต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมาก เช่น ต้องจ่าย
 - 3.1 เงินชดเชย ผู้เช่าอยู่เดิม
 - 3.2 เงินช่วยเหลือผู้เช่าอยู่เดิมที่จะไปหาที่อยู่ใหม่ ค่าเช่า, ค่าขนย้าย
 - 3.3 เงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการสร้างแฟลตใหม่จะต้องใช้เงินงบประมาณของแผ่นดินในจำนวนมากมหาศาล เป็นเรื่องผูกพันที่รัฐจะต้องใช้งบประมาณเพื่อการนี้ต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี
4. ขณะนี้ทั่วโลกกำลังประสบกับความวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก ธุรกิจต่าง ๆ ประสบความล้มเหลว ผู้คนตกงานจำนวนมาก มีสภาพแห้งแล้งอดอยาก หิวโหย ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ประชาชนหมดทางทำมาหากินในทางธุรกิจ ต้องหันมาปล้นสดมภ์ ค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นภัยอันตรายต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

- 4 -

ดังนั้น จึงเห็นควรที่การเคหะแห่งชาติจะต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบทบทวนเรื่องนี้เสียใหม่ และให้ความร่วมมือกับประเทศชาติช่วยแก้ไขสิ่งที่จำเป็นเกี่ยวกับปากท้องของประชาชน และความมั่นคงของประเทศชาติ โดยเร่งด่วนเป็นอันดับแรก คือยาเสพติด และคนว่างงาน

เรื่องการรื้อแฟลตแล้วสร้างใหม่ ขอให้ระงับไว้ก่อน เพราะประเทศชาติกำลังบอบช้ำกับภาวะเศรษฐกิจและหนี้สินกับต่างชาติขอให้ช่วยกันประคับประคองให้มีความเข้มแข็ง หนี้สินตุน้อยลงอย่าไปเพิ่มหนี้สินให้แก่สังคม หรือสร้างพันธะผูกพันกับนายทุนต่างชาติซึ่งจะเป็นภาระให้แก่ประเทศไทยในวันข้างหน้า

ทุกวันนี้ราษฎรชาวแฟลตต้องได้รับความเดือดร้อนจากผลกระทบของเศรษฐกิจเลือดตาแทบกระเด็น แต่ก็ยินดีที่จะช่วยเหลือประเทศชาติอย่างเต็มความสามารถโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เสียภาษีให้แก่รัฐ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ขาดตกบกพร่อง และได้พิจารณาเห็นว่าเงินที่จะนำไปใช้จ่ายในการรื้อถอนแฟลตและสร้างใหม่ตาม โครงการคิงดาวน์ก็ คือเงินของประเทศชาติซึ่งมาจากภาษีอากรของประชาชน จึงไม่เห็นด้วย ต่อการกระทำของการเคหะแห่งชาติที่จะทำการรื้อถอนแฟลตตาม โครงการเคหะชุมชน ดินแดง 1 (แฟลต 15-20)

จึงเรียนมาเพื่อขอความเมตตาจากท่าน ได้โปรดช่วยระงับการรื้อถอนแฟลตตาม โครงการคิงดาวน์จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นายสุวิทย์ พานิชเจริญผล

(นายสุวิทย์ พานิชเจริญผล)

มือบดินแดงค่านทุบแฟลต

▶ โฉงการเคหะค่าเช่าใหม่โหด/ฟื้นฟูแฟลตดินแดงเริ่มเดือด

ชาวแฟลตดินแดงก่อหวอดประท้วงค่าเช่าใหม่ฟื้นฟูเคหะชุมชนดินแดง แดการเคหะ โขกค่าเช่า 2,000 บาทต่อเดือน สูงกว่าค่าเช่าเดิม 2-7 เท่า แคมเปญค่าชดเชย-ค่าขนย้าย 260,000 บาท ไม่พอหาซื้อที่อยู่ใหม่ ยินหากไม่ลดราคาเช่าลงไม่ให้ทุบแฟลตแน่ ด้านผู้ว่าการเคหะ รับค่าเช่าใหม่เป็นปัญหามากอก เหตุชาวชุมชนกับเคหะฯ ความเห็นไม่ตรงกัน เตรียมหากทางออก ด้านไทยรักไทยเสียดินโง่ สง “พงศกเทพ เทพกาญจนา” ลงพื้นที่รับข้อร้องเรียนจากกรรมการชุมชน

หลังจากที่การเคหะแห่งชาติ เริ่มแผนประชาสัมพันธ์ โครงการฟื้นฟูเคหะชุมชนดินแดงได้ไม่นาน ความเคลื่อนไหวในการต่อต้านของชาวชุมชนเคหะดินแดงก็เริ่มก่อตัวขึ้น โดยเฉพาะเมื่อประเด็นราคาเช่าใหม่ที่สูงขึ้นไปหลายเท่าตัวสร้างความไม่พอใจให้กับผู้อยู่อาศัยในชุมชนเคหะดินแดงเป็นอย่างมาก โดยล่าสุดเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคมที่ผ่านมาได้มีการรวมตัวของผู้อยู่อาศัยในชุมชนประมาณ 500 คน เพื่อคัดค้านการก่อสร้างตามโครงการฟื้นฟูเคหะชุมชนดินแดงและถือเป็นการเริ่มต้นของความขัดแย้งที่อาจจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ถ้าทางหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ การเคหะแห่งชาติยังไม่สามารถหาทางออกในเรื่องนี้ได้

สำหรับข้อเรียกร้องของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการเคหะชุมชนดินแดงรายหนึ่งกล่าวกับ “ฐานเศรษฐกิจ” ว่า การเคหะฯ ได้เสนอราคาเช่าใหม่สำหรับการอยู่อาศัยในโครงการหลังการฟื้นฟูไว้ที่ราคา 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นราคาที่สูง

เกินไป เมื่อเทียบกับราคาเช่าที่เสียอยู่ในปัจจุบัน สำหรับผู้อยู่อาศัยมาตั้งแต่แรกซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยที่เสียอยู่ในราคา 300 บาท สำหรับราคาเช่าสำหรับผู้อยู่อาศัยที่เปลี่ยนมือมาจากผู้อยู่อาศัยคนแรกมีตั้งแต่อัตรา 500-1,000 บาท ต่อเดือน แต่อย่างไรก็ตาม ค่าเช่าใหม่ก็ยังถือว่าแพงขึ้น 2-7 เท่าตัว

“ผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงส่วนใหญ่อยากให้มีการฟื้นฟูแฟลตดินแดงใหม่เพราะสภาพแวดล้อมในปัจจุบันเสื่อมโทรมลงทุกวัน ที่ผ่านมการเคหะฯ ได้เข้ามาสอบถามว่าสามารถรับราคาเช่าใหม่ได้เท่าไร ซึ่งราคาที่สูงใหญ่รับได้จะอยู่ที่ 1,000-1,500 บาท แต่เมื่อการเคหะฯ กำหนดค่าเช่าใหม่สูงถึง 2,000 บาทต่อเดือนก็รับไม่ได้เพราะนอกจากราคาจะสูงขึ้นหลายเท่าตัวแล้ว ห้องใหม่ก็มีขนาดเล็กและเพดานก็ต่ำลงด้วย หากต้องจ่ายค่าเช่าแพงขนาดนี้ก็ขอยอมอยู่แบบเดิมดีกว่า เพราะปัจจุบันค่าเช่า 300-500 บาท ผู้อยู่อาศัยหลายคนยังติดค้างค่าเช่ากับการเคหะฯจนมีคดีฟ้องร้องกันอยู่เลย”

■ โครงการศาลาว่าการกม. 2 ถูกบรรจุอยู่ในแผนฟื้นฟูโครงการ แฟลตดินแดงด้วย

คณะกรรมการเคหะชุมชนดินแดง กล่าวต่ออีกว่าการที่การเคหะฯ อ้างว่า ราคา 2,000 บาทต่อเดือนเป็นราคาถูกที่สุดแล้ว หากพิจารณาจากราคาเช่าในทำเลเดียวกัน แต่อย่าลืมว่าเคหะชุมชนดินแดงเป็นโครงการสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่เคยอยู่ในสลัม แม้ว่าจะมีผู้อยู่อาศัยใหม่ที่ไม่ใช่ผู้มีราย

ได้น้อยที่เคยอยู่ในสลัมย้ายเข้ามาในภายหลัง แต่ก็ยังเป็นผู้มีรายได้น้อยเช่นเดียวกัน เช่น ข้าราชการชั้นผู้น้อย ผู้รับจ้างทั่วไป และพ่อค้า แม่ค้าที่อาศัยทำมาหากินในบริเวณดังกล่าว

นอกจากนี้ในกรณีที่มีผู้อยู่อาศัยเดิมไม่ต้องการจะอยู่อาศัย การเคหะฯ จะจ่ายเงินชดเชยให้เป็นจำนวน 250,000 บาท พร้อมค่าขนย้ายอีก 10,000 บาท รวมเป็นเงิน 260,000 บาท ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะไปหาที่อยู่อาศัยใหม่ได้ และเงินจำนวนที่ได้นั้นจะต้องนำไปใช้จ่ายอย่างอื่นด้วย เช่น ใช้หนี้สินที่มีอยู่ ในกรณีที่ประกอบการค้าต้องนำเงินไปลงทุนหาที่ค้าขายใหม่ ดังนั้นผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดงจึงไม่สามารถรับสภาพค่าเช่าและเงินค่าชดเชยที่การเคหะฯ เสนอได้อย่างแน่นอน

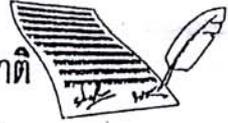
ด้านนายสกริ คัมพันธ์ ผู้อำนวยการเคหะ

แห่งชาติ กล่าวในเรื่องดังกล่าวว่า ปัญหาในเรื่องราคาเช่าใหม่เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาได้มีการประชุมใหญ่ไปแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจกับผู้อยู่อาศัยในชุมชนดินแดงทั้งหมด ซึ่งข้อมูลในเบื้องต้นผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่รู้แล้วว่าจะมีการฟื้นฟู และจ่ายค่าเช่าเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับคุณภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ขณะนี้ชาวชุมชนได้เสนอราคาที่ได้รับมาประมาณ 1,500 บาท ในขณะที่ราคาที่การเคหะฯ สามารถรับภาระได้อยู่ที่ 2,000 บาท ซึ่งการเคหะฯ จะต้องหาทางออกในเรื่องดังกล่าวต่อไป

สำหรับความคืบหน้าในโครงการฟื้นฟู ได้มอบหมายให้คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกแบบผังโครงการรวมควดว่าผังโครงการทั้งหมดจะเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีได้ในเดือนกรกฎาคมนี้ และต้องขออนุมัติงบประมาณจากภาครัฐจำนวน 2,000 ล้านบาท ในส่วนของพื้นที่ที่จัดไว้เพื่อการพาณิชย์กรรมจะเป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาคเอกชนกับบริษัทของการเคหะฯที่จะจัดตั้งขึ้น ในขั้นตอนต่อไป รายงานข่าวแจ้งว่า จากปัญหาการชุมนุมต่อต้านการขึ้นค่าเช่า ตามแผนฟื้นฟูเคหะชุมชนดินแดง ล่าสุดรัฐบาล โดยนายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีจะเข้าพบตัวแทนชุมชนดินแดง เพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขปัญหากันต่อไป

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคหะแห่งชาติ

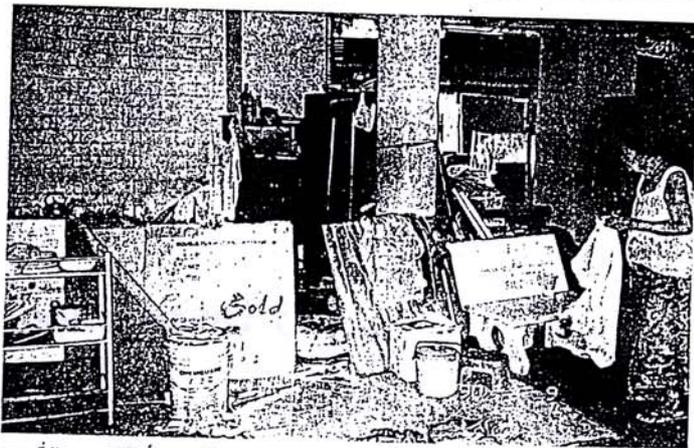

หนังสือพิมพ์ 10/16/68 หน้า 18 ประจำวันที่ 30/11/68

เกือบ 40 ปีแล้ว ที่ จงมณี วัย 70 ปี ชาวสุพรรณบุรี ได้เดินทางเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพฯ โดยปักหลักเช่าบ้านหลังเล็กๆ เดือนละ 40 บาท อยู่ริมถนนประชาสงเคราะห์ ดินแดง ซึ่งสมัยนั้นเป็นเพียงเส้นทางดินลูกรัง ขณะที่ชาวบ้านใกล้เคียงต่างมีสภาพไม่แตกต่างกันจากลุงมณี คืออพยพมาจากบ้านนอกเพื่อมาหากินในเมืองใหญ่ ในที่สุดพื้นที่ดังกล่าวจึงได้รับการยกย่องเรียกว่า "สลัม"

อีกไม่กี่ปีต่อมากรมประชาสงเคราะห์ได้เข้ามาช่วยเหลือโดยการสร้างแฟลต 5 ชั้น ให้อยู่อาศัย โดยเก็บค่าเช่าเดือนละ 300 บาท แม้ว่าชาวบ้านกลุ่มนี้ดูเหมือนมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่ทุกคนต้องปากกัดตีนถีบหาเช้ากินค่ำ ขณะเดียวกันความเจริญต่างๆ เริ่มหลั่งไหลเข้ามา ถนนประ

สภาพที่ทักของยายจี ไท้อึ้ง ณ ชาวบ้านจอก จ.นครราชสีมา ได้ถูกแทนที่โดยแฟลตดินแดง ที่มีเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งทันสมัย ซึ่งยายจีหากินด้วยการเก็บขยะขายวันละ 20-30 บาท แอมต้องนั่งดูถูกดูขมขื่นอีก 1 คน เพราะพอ-แม่ติดน้ำฝนออกเยี่ยมแล้วหนีหาย

๑ ทูบทิ้งแฟลตดินแดง...

ฝันอันบรรเจิด หรือความฟุ้งซ่าน!!

ชาวสงเคราะห์เริ่มขยายใหญ่และสร้างเป็นพื้นที่ปูน ในสวนของชาวบ้านเอง ก็เริ่มจัดการและปรับรูปแบบชีวิตให้ลงตัวขึ้น จากที่เคยรับจ้างเป็รายวันก็เปลี่ยนเป็นค้าขายเล็กๆ น้อยๆ

แม้วันนี้ลุงมณีไม่ได้รับฐานะร่ำรวย แต่ก็พอหาอยู่หากินได้ไม่เดือดร้อนที่ถ้าก็ยังสามารถหาความสุขได้ตามอัธยาศัย

เส้นทางชีวิตของลุงมณีคล้ายๆ กับ ป้าเนียม วัย 64 ปี ซึ่งเป็นชาวโคราช โดยบ้านน้อมอพยพมาอยู่สลัมย่านดินแดงอยู่หลายปี จนกระทั่ง พ.ศ.2511 แก่ได้รับสิทธิพร้อมที่ดินเพื่อนบ้านในสลัมอีกหลายครอบครัวให้ย้ายขึ้นไปอยู่บนแฟลตที่กรมประชาสงเคราะห์สร้างให้อีก 10 ปี สภาพแวดล้อมเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ถนนวิภาวดีรังสิตได้ขยายใหญ่โต เช่นเดียวกับพื้นที่กองขยะกองใหญ่ได้แปรสภาพเป็นที่ทำการกรุงเทพมหานคร 2

วันนี้ทั้งลุงมณีและบ้านน้อมได้อาศัยแฟลตดินแดงมาแล้วกว่า 30 ปี แม้เป็นห้องดีเหลือไม้ใหญ่โตแต่ทั้งคู่ต่างไข่มุนีเพราะบ่มคนรุ่นหลังที่เรียกว่าครอบครัวให้ดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปได้อย่างปกติสุข

ชีวิตก็กับพันครอบครัวในแฟลตดินแดงก็เช่นเดียวกับลุงมณีและป้าเนียม ก็กินกับและขายของแล้วแล้ว

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคหะแห่งชาติ

หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ (ชื่อ) หน้า ประจำวันที่

- 2 -

วันนี้ การเคหะแห่งชาติ ซึ่งได้รับมอบภารกิจจากกรมประชาสงเคราะห์ให้บริหารแฟลตดินแดงได้ประกาศแผนฟื้นฟูแฟลตดินแดงซึ่งมีทั้งทุบทิ้ง ขนชาวบ้านไปอยู่ที่อื่น การจ่ายเงินชดเชยให้ หรือจูงใจให้ไปซื้อบ้านของการเคหะฯในราคาพิเศษ ในขณะที่มีการเขียนข้อความประชาสัมพันธ์ไว้สวยหรูว่า "กำลังยกแฟลตดินแดงเป็นที่พักอาศัยของชาวประจวบฯพันไร่สวยหรูกว่า" รวมถึงแฟลตดินแดงเป็นที่พักอาศัยของชาวดินแดงมากกว่า 50 ปี การเคหะฯชุมชนดินแดงที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อรองรับผู้ตกภัยไม่ถึม 45,000 คน แต่ปัจจุบันมีผู้เข้าพัก 72,000 คน ทำให้เกิดความแออัดและทุรุดโทรม ดังนั้น ควรมีการฟื้นฟูให้ชาวชุมชนได้รับความเจริญชีวิตขึ้น"

ขณะที่ผู้บริหารการเคหะแห่งชาติ ประกาศเหตุผลของการทุ่มเงินนับหมื่นล้านครั้งนี้ว่า "โครงการในเขตพื้นที่ดินแดง ถือว่าเป็นหน้าตาของประเทศเพราะอนาคตจะมีศาลาว่าการกรุงเทพมหานครมาอยู่แถวนี้ ยืนยันว่านโยบายเดิมก็ไม่ขึ้นราคาค่าเช่ามาตั้งแต่เริ่มเปิดเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะความเป็นจริงสินค้าราคาแพงขึ้นทุกวัน แต่ราคาเช่าที่อยู่ในแฟลตดินแดงยังอยู่เท่าเดิมมา 40 ปี ทั้งที่ควรอยู่ 8,000 บาทต่อเดือน" ทั้งลุงมณีและป้าเนียมรวมทั้งชุมชนชาวแฟลตดินแดงได้ยื่นข้อหาการทุบแฟลตมาหลายปีแล้ว แต่ข่าวจะแรงเป็นระลอกๆ ในช่วงที่มีการหาเสียง ส.ส.ครั้งก่อน ประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาโจมตีกันสะบัดหันแหลก

"ลุงก็ไม่วู้เหมือนกันก็เห็นเขาบอกว่านี่เป็นหน้าเป็นตาของกรม.มันเป็นอย่างไร ลุงอยู่ที่นั่นมานานก็ไม่เห็นเขามาดูแลอะไรมากมาย เมื่อก่อนคอนสร้างใหม่ๆ ก็สะอาดสะอาดดี แต่ปล่อยปละละเลยกันจนปัญหาบ่ตมและกลายเป็นความทรุดโทรมอย่างทุกวันนี้ แทนที่จะช่วยกันปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา กลับแก้ปัญหาด้วยการทุบทิ้ง ลุงว่าเขาทำอย่างนี้ คือให้สร้างอีกที่ที่เดียวก็ต้องทุบทิ้งอีก" ลุงมณีกล่าว ในขณะที่ป้าเนียมมองว่า "ความเจริญมันไล่เรา ป้าเชื่อว่าเขาคงต้องการเอาพื้นที่ไปสร้างศูนย์การค้า

ในขณะที่การเคหะแห่งชาติบอกว่า มีการสำรวจความต้องการของชาวชุมชนแล้ว แต่เมื่อสอบถามลุงมณี ป้าเนียมและชาวแฟลตอีกหลายคนต่างพูดในทำนองเดียวกันว่า ยังสับสนไม่รู้จะเป็นอะไร และไม่เห็นมีใครมาทำประชาพิจารณ์หรืออธิบายเป็นเรื่องเป็นราว

ปัจจุบันแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนต่างเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง คำว่า "สัมฤทธิ์" ไม่ใช่คิดในเชิงพาณิชย์เท่านั้น แม้การเคหะแห่งชาติมีหน้าที่สร้างที่อยู่อาศัยแล้ววัตถุประสงค์คือการดูแลแยกแยะคนและโครงการแฟลตดินแดงเดิมโตมาจากคำว่า "สมเคราะห์" ดังนั้นคำว่า "สัมฤทธิ์ทางสังคม" จึงเป็นเรื่องที่ฟังคะเนยาก

แผนฟื้นฟูขงการเคหะแห่งชาติครั้งนี้ย่อมมุ่งผลกับกรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้านจำนวนมาก มีขบวนการความขัดแย้งโครงการในลักษณะเดียวกันให้ถึมอยู่ในสังคมยุคสู่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ไม่ช้าหรอก

ศาสกร จำลองราช

padsakorn@hotmail.com

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคหะแห่งชาติ
หนังสือพิมพ์ สยามธุรกิจ หน้า 1 ประจำวันที่ 26 พค - 1 มิย 45

ทูปแฟลตดินแดงไม่หยุ

ชาวบ้านขึ้นป้ายประท้วงเคหะฯ

ชุมชนดินแดง - โครงการทูปแฟลตดินแดงทั้ง เพื่อสร้างคอมเพล็กซ์ย่านใจกลางเมือง ไม่หยุอย่างที่ดีกับประชาชนชาวแฟลตสวนหมัดกคช. ที่ใหม่โฆษณาสร้างภาพเมืองใหม่อย่างลุดหยุ พร้อมใจขึ้นป้ายประท้วงกันคึกคัก แฉพฤติกรรมกคช.ยุคใหม่ตั้งหน้า **อ่านต่อหน้า 6**

▲ โครงการทูปแฟลตดินแดง ส่อเค้าวุ่น ล่าสุดประชาชนชาวแฟลตเริ่มออกมาเคลื่อนไหวด้วยการติดป้ายประท้วงการเคหะฯ

ทูปแฟลตดินแดง

แสวงหาผลประโยชน์ จนล้มหน้าทีหลัก สร้างบ้านให้คนจนอยู่ หรือสวนบทเลือนนอนกัน ประเคนให้บริษัทเอกชนเข้ามาบริหาร เหมือนกับโครงการเคหะชุมชน 5 จนผู้มีรายได้น้อยไม่มีสิทธิ์อยู่อาศัย

จากการณีที่การเคหะแห่งชาติ (กคช.) มีแผนงานที่จะทูปแฟลตดินแดงทั้ง 64 หลังทั้ง เพื่อก่อสร้างอาคารหลังใหม่ที่มีความสูง 30 ชั้น ขึ้นมาทดแทน นอกจากนี้ กคช.ยังได้กำหนดแนวทางในการจ่ายค่าเช่าคอกคช.ภายในวันที่ 4-19 พฤษภาคม 2545 ทั้งนี้เพื่อสว่ความต้องการของคนในพื้นที่ เสนอคัดค้านะรัฐมนตรีการณาในเดือนมิถุนายนนี้ ตามที่ "สยามธุรกิจ" ได้เสนอท้าวไปก่อนหน้านี้

เกี่ยวกับความคืบหน้าล่าสุดในการก่อสร้างโครงการเมืองใหม่ดินแดง มูลค่ากว่า 20,000 ล้านบาทนั้น กคช.ได้จัดทำโฆษณาชุดเมืองใหม่ดินแดงออกมาเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการเมืองใหม่ดินแดง และสร้างความเข้าใจให้กับชาวแฟลตดินแดง ได้เห็นถึงที่อยู่อาศัยหลังใหม่ที่จะทำการก่อสร้างขึ้นมาทดแทนอาคารหลังเก่า ซึ่งปัจจุบันมีสภาพทรุดโทรม อันเนื่องมาจากผ่านการใช้งานมานานกว่า 30 ปีแล้ว

นอกจากนี้ กคช. ยังได้จัดทำคัดเอาต์ขนาดใหญ่ ที่มีรูปภาพ พ่อ แม่ ลูก ที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นภายในโครงการเมืองใหม่ดินแดง ที่จะก่อสร้างเป็นอาคารสูง 30 ชั้น ที่เทียบพร้อมไปด้วยสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ตลอดจนสวนหย่อม สนามเด็กเล่น ร้านค้าชุมชน ถนนคนเดินที่แวดล้อมไปด้วยที่อยู่อาศัยใจกลางเมืองอย่าง และคาดหวังว่าการทำประชาสัมพันธ์ในช่วยเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวแฟลตดินแดงให้คช. ือถือและเข้ามาแจ้งความจำนงต่อกคช. ว่า จะ... อดเชยในรูปแบบใด เพราะจากการที่กคช.มี... ให้วันที่ 4-19 พฤษภาคม 2545 เป็น

ช่วงเวลาทีเลือกค่าชดเชยค่าช่ยย้ายในระหว่างก่อสร้างโครงการ แต่ปรากฏว่ามีผู้มาแสดงความจำนงเพียงไม่กี่รายเท่านั้น

"สยามธุรกิจ" ได้สำรวจความเคลื่อนไหวของชาวแฟลตดินแดง ที่มีต่อโฆษณาและคัดเอาต์โครงการเมืองใหม่ดินแดงของกคช.ที่ถ่าถึงเกณฑ์ผ่านโทรทัศน์ในขณะนี้ พบว่าชาวแฟลตดินแดงจำนวนไม่น้อย ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการก่อสร้างโครงการเมืองใหม่ดินแดง ตามแผนงานของกคช. ที่วางไว้ ไม่เพียงเท่านั้นยังได้มีป้ายคำที่มีข้อความคัดค้านม ติดประบกบนป้ายคัดเอาต์ของการเคหะฯ โดยมีข้อความระบุว่า "เราชาวแฟลตดินแดงคัดค้านโครงการทูปแฟลตของการเคหะฯ"

นอกจากนี้ ยังพบว่ามีแฟนป้ายคัดค้านการก่อสร้างโครงการเมืองใหม่ดินแดงติดคามตัวอาคารที่อยู่อาศัยอีกจำนวนมาก อาทิ อาคาร 51 มีข้อความคัดค้านที่ระบุว่า "หยุด! ท้าร้ายชาวดินแดงยกเลิกโครงการทูปแฟลต", อาคารแฟลต 53 มีข้อความระบุว่า "300 ยังค้างค่าเช่าแล้ว 2,000 จะเสาค่างค้ทีใหม่ไปจ่าย"

ส่วนบริเวณอาคารแฟลต 57-64 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จะถูกทูปทั้ง เพื่อก่อสร้างอาคารหลังใหม่ในระยะที่ 1 นั้น มีแผ่นป้ายที่มีข้อความโจมตีการเคหะอย่างเผ็ดร้อนว่า "โมริโอ ไม่ทูป แฟลตเป็นของคชจนอยู่ ทำไม่ต้องเบียดบังกับค่าเช่าหลักร้อยขึ้นเป็นหลักพัน นีหรือโครงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย หรือเป็นการโกยค่าใจากคนจน" ในท้ายแผ่นป้ายลงชื่อ ชุมชนคนรักแฟลต

อีกแผ่นป้ายหนึ่ง มีข้อความระบุว่า "โมริโอ

ไม่ทูป ที่ดินเป็นของกรมธนารักษ์ ทรัพย์สินส่วนพระภคค บันของกรมประชาสงเคหะที่ เขาสร้างให้คนยากจนอยู่อาศัย การเคหะมีหน้าทีแค่บริหารหากบริหารไม่ได้ ให้คนเจ้าของเก่าเขาไป ไม่ใช่เอาของคชยกากไปทำท้าวค้"

ไม่เพียงเท่านั้นชาวแฟลตดินแดงยังได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของกคช.ที่ไร้ทอบเขาหากลือทอบเขาประการ กล่าวคือ เมื่ออาคารหลังใหม่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ทางกคช.จะเก็บค่าเช่าในอัตราคทที่ได้นานทีปี ซึ่งเรื่งนี้ยังไม่ได้รับค่าคอบจากกคช. แต่อย่างใดและที่สำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมของกคช. ในการบริหารที่อยู่อาศัยในขณะนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากโดยเห็นได้จากเมื่อทำการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มักจะเปิดให้บริษัทเอกชนเข้ามาบริหารโครงการ โดยเนมาจ่ายค่าเช่าเป็นราย 3-5 ปี โดยล่าสุดกคช.ได้นำโครงการเคหะชุมชนดินแดง 5 ซึ่งอยู่ติดกับสวนดินแดง เปิดให้บริษัทเอกชนเข้าไปเมื่อกลางเดือนเมษายนที่ผ่านมา จนส่งผลท้าวให้คนจนไม่สามารถเข้าอยู่อาศัยได้ เนื่องจากบริษัทเอกชนคิดค่าเช่าเดือนละหลายพันบาท

ดังนั้น หากปล่อยให้กคช.ทูปแฟลตดินแดงและก่อสร้างเมืองใหม่ขึ้นมาจึงไม่มีอะไรประกันได้ว่า การเคหะจะรักษาค่ามันสัญญาที่ให้ไว้อย่างครบถ้วน หรือไม่คิดที่จะให้บริษัทเอกชนเข้ามาบริหารเหมือนกับหลายา โครงการที่ผ่านมา และเมื่อถึงตรงนั้นแล้ว ชาวบ้านก็จะมีปัญหาทักบริษัทเอกชนที่เข้ามาบริหาร โดยที่กคช.เป็นเพียงผู้เก็บค่าเช่าจากบริษัทเอกชนเท่านั้น

ภาคผนวก ช
รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร การศึกษาความเหมาะสม
โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

สรุปย่อโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

ที่ตั้งของโครงการ

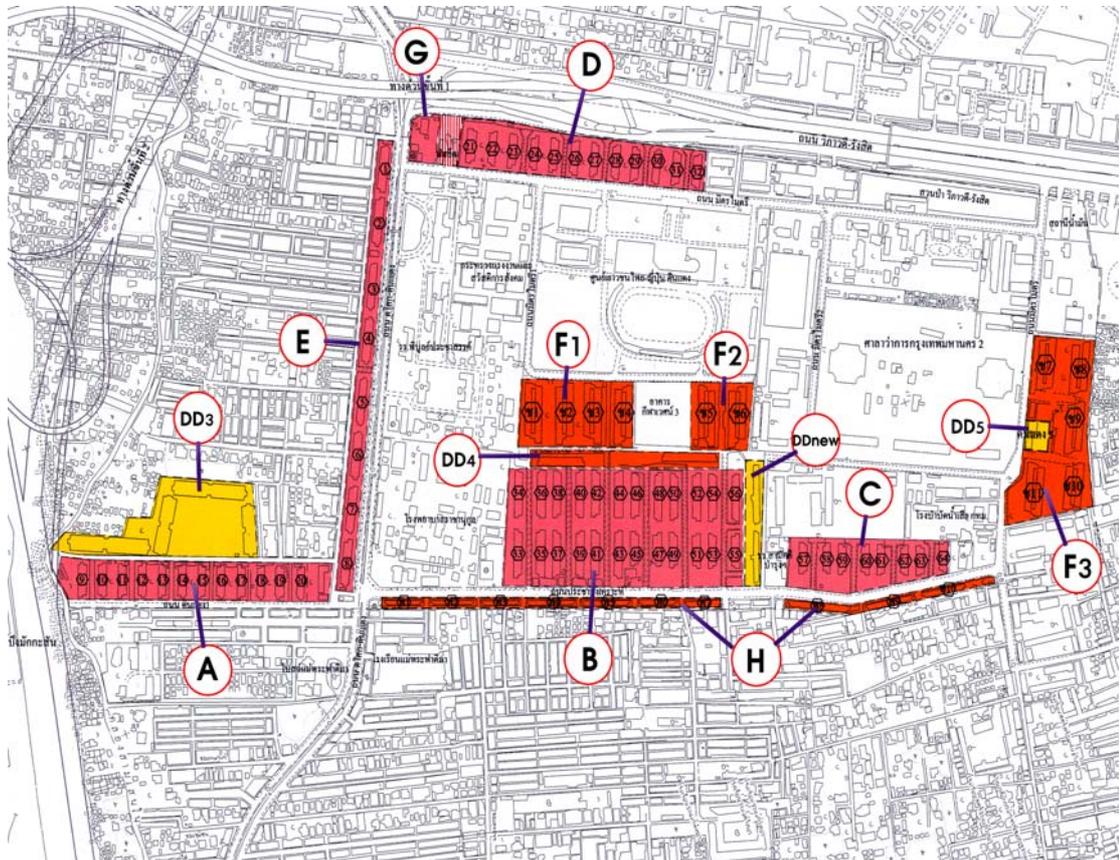
ตั้งอยู่บริเวณแขวงดินแดง เขตดินแดง โดยพื้นที่โครงการมีขอบเขตดังนี้ :

- ทิศเหนือ ติดถนนมิตรไมตรี
- ทิศใต้ ติดถนนดินแดง และแนวบีงมักกะสัน
- ทิศตะวันออก ติดถนนประชาสงเคราะห์
- ทิศตะวันตก ติดถนนวิภาวดี-รังสิต

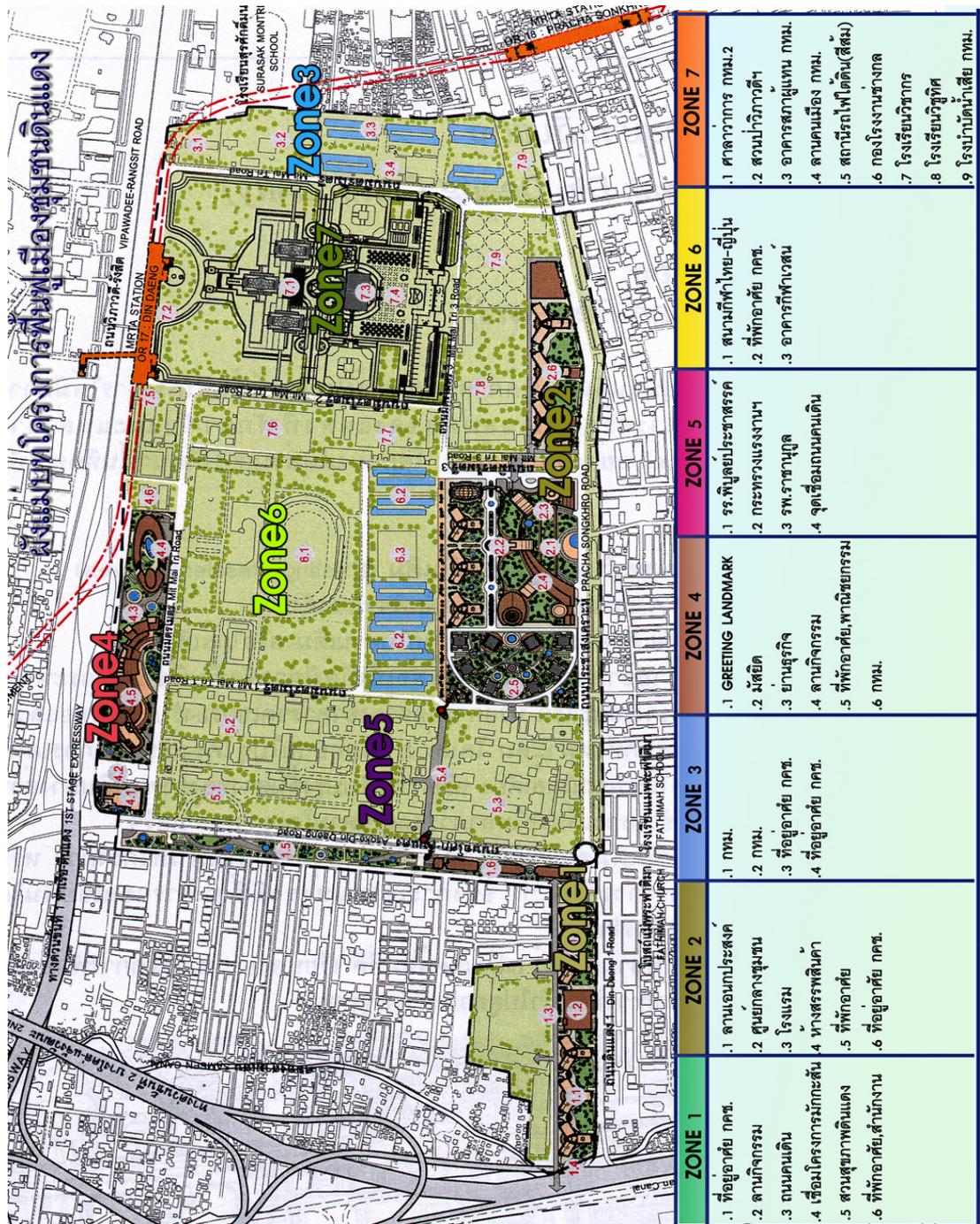
ภาพผนวกที่ 4 แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการจำนวนเนื้อที่ดินประมาณ 635.45 ไร่ รวมพื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่โครงการที่มีความเกี่ยวเนื่อง

พื้นที่ในส่วนการดูแลของการเคหะแห่งชาติ คือ เคหะชุมชนดินแดง จำนวนเนื้อที่ดินประมาณ 207.30 ไร่

ภาพผนวกที่ 6 แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการในส่วนการดูแลของการเคหะแห่งชาติ จำนวนเนื้อที่ดินประมาณ 207.30 ไร่

แนวทางการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (Principle of Urban Renewal)

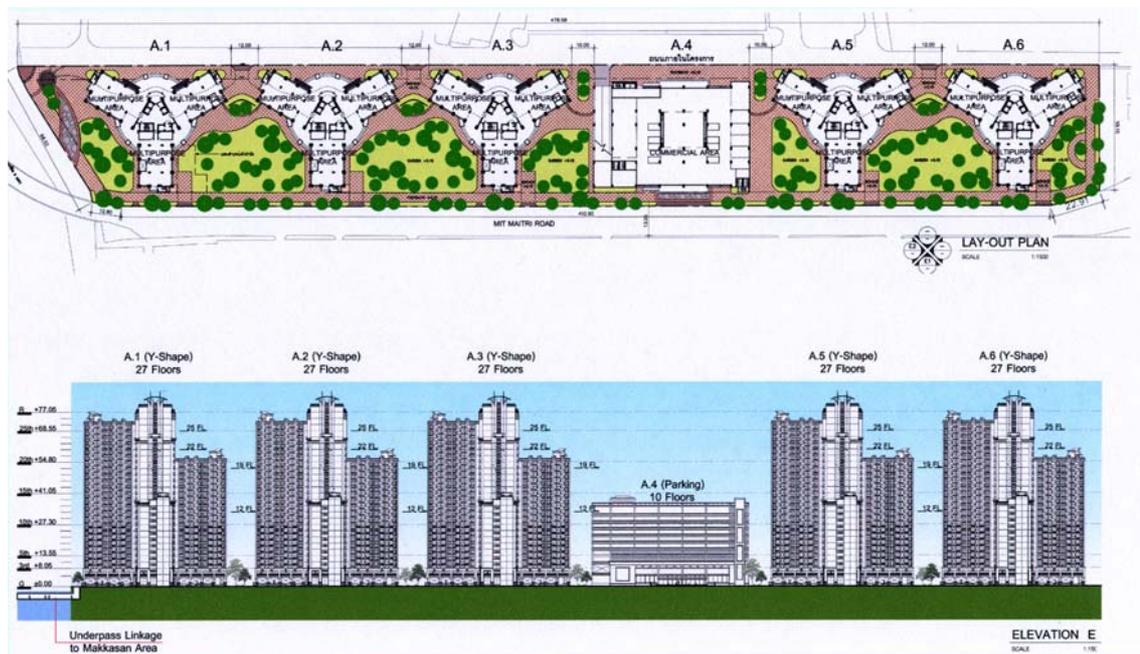

ภาพผนวกที่ 7 แสดงผังแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

รูปแบบการพัฒนา

ส่วนที่ 1 : พื้นที่พักอาศัยชดเชยสำหรับผู้อยู่อาศัยเดิม เป็นการก่อสร้างที่พักอาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับผู้อยู่อาศัยเดิมในพื้นที่โครงการ ประกอบด้วย

แปลง A รื้อถอนอาคารเดิมหมายเลข 9-20 จำนวน 672 หน่วย และสร้างใหม่จำนวน 2,200 หน่วย พร้อมจอดรถ 937 คัน และพื้นที่สวนรอบอาคาร

ภาพผนวกที่ 8 แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นใหม่สำหรับชดเชยให้แก่ผู้อยู่อาศัยในแปลง A

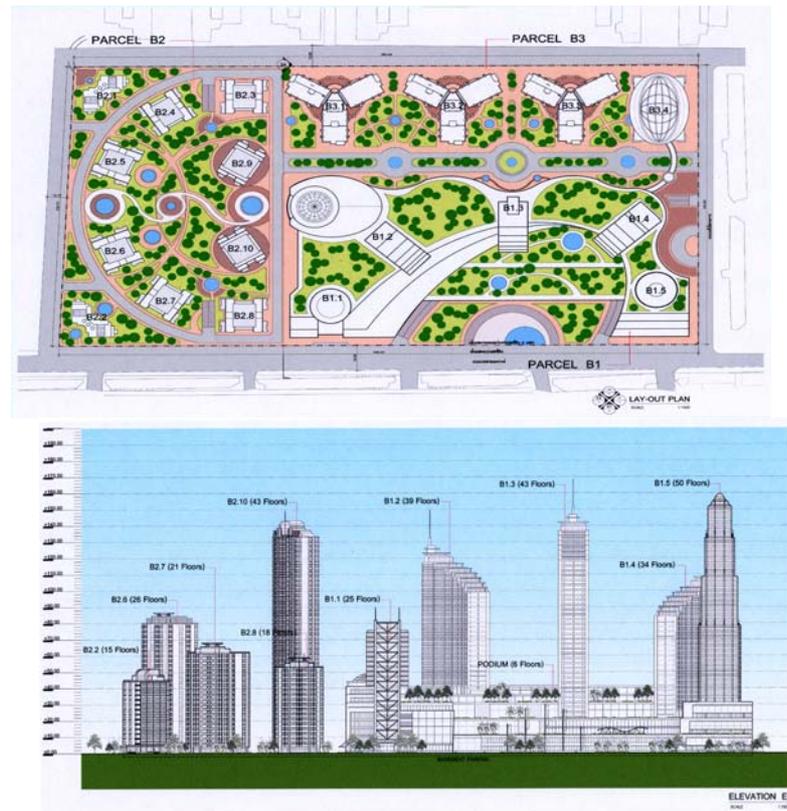
แปลง C รือถอนอาคารเดิมหมายเลข 57-64 จำนวน 384 หน่วย สร้างใหม่จำนวน 1,896 หน่วย พร้อมโรงเรียนและที่จอดรถ 1,006 คัน และพื้นที่สวนโดยรอบอาคาร

ภาพผนวกที่ 9 แสดงทัศนียภาพแสดงบรรยากาศระหว่างอาคารที่สร้างชดเชยให้แก่ผู้อยู่อาศัยเดิมในแปลง C

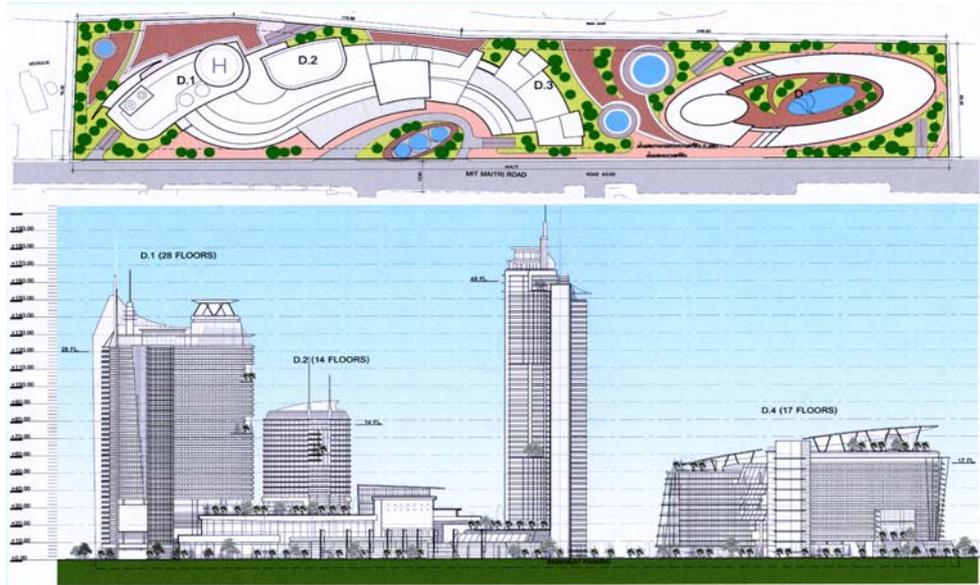
ส่วนที่ 2 : พื้นที่พัฒนาโครงการใหม่ (New Development Area)

แปลง B รื้อถอนอาคารเดิมหมายเลข D4.1, DD4.2, 33-56 จำนวน 2,128 หน่วย และพัฒนาเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 771,100 ตารางเมตร ในที่ดินประมาณ 55 ไร่

ภาพผนวกที่ 10 แสดงทัศนียภาพการพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมริมถนนวิภาวดีในแปลง B

แปลง D รื้อถอนอาคารเดิม หมายเลข 21-32 จำนวน 672 หน่วย และพัฒนาเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 282,900 ตารางเมตร ในที่ดินประมาณ 20 ไร่

ภาพผนวกที่ 11 แสดงทัศนียภาพการพัฒนาพื้นที่กลุ่มอาคารสำนักงานและอาคารธุรกิจในแปลง D

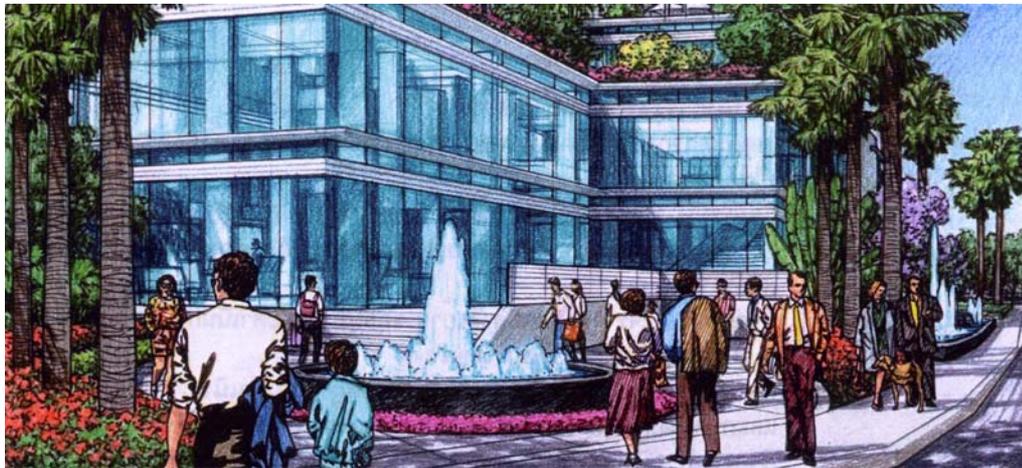
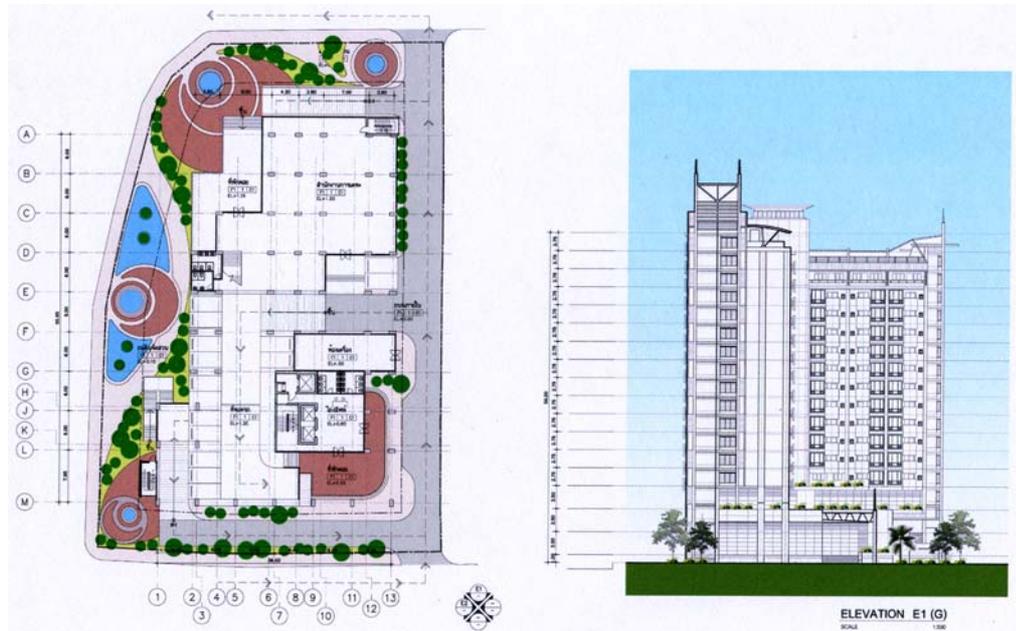
แปลง E1 รีดอนอาคารเดิม หมายเลข 6-8 จำนวน 240 หน่วย และพัฒนาเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมและสวนสาธารณะ

แปลง E2 รีดอนอาคารเดิม หมายเลข 1-5 จำนวน 400 หน่วย และพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ

ภาพผนวกที่ 12 แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารที่แวดล้อมด้วยบรรยากาศร่มรื่นของสวนสุขภาพในแปลง E

แปลง G เป็นการพัฒนาให้เกิดสัญลักษณ์ที่สำคัญของโครงการ โดยมีที่ตั้งอยู่บริเวณ
หัวมุมถนนบริเวณตัดของถนนอโศก-ดินแดง และถนนวิภาวดีรังสิต

ภาพผนวกที่ 13 แสดงทัศนียภาพกลุ่มอาคารบริเวณหัวมุมถนนวิภาวดีในแปลง G

พื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่โล่ง (Park and Open Space Area) ได้วางแนวคิดในการจัดพื้นที่สวนสาธารณะ และพื้นที่โล่งในการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม ร่มรื่น น่าอยู่ โดยจัดแบ่งลักษณะการจัดพื้นที่สวนสาธารณะเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. พื้นที่สวนสาธารณะของเมือง (Urban Park) ได้แก่
 - 1.1 สวนในแนวถนนดินแดง
 - 1.2 สวนเพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม
2. พื้นที่สวนสาธารณะของชุมชน (Community Park)
 - 2.1 สวนระหว่างอาคารในพื้นที่ต่างๆ

ภาพผนวกที่ 14 แสดงพื้นที่สวนสาธารณะ และพื้นที่โล่ง

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวสมดี เบ็ญจชัยพร
วัน เดือน ปีเกิด	10 ตุลาคม 2496
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2525 ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานรัฐวิสาหกิจ ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการกองฟื้นฟูเมือง ฝ่ายโครงการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	การเคหะแห่งชาติ